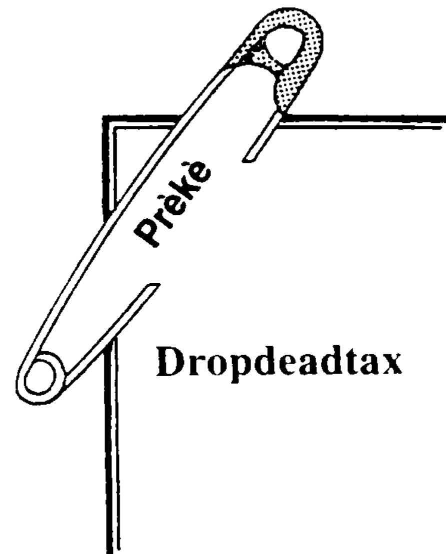

BOOM
...droptax...

110E JAARGANG — NO.: 12 ZATERDAG 16 JANUARI 1993

AMIGOE

Dropdeadtax

Baghdad handhaaft na ultimatum politieposten in Kuwayt

Irak bindt iets in met verbod aan VN-vliegtuigen

NEW YORK/BAGHDAD - Vrijdag is Baghdad in verhulde termen ingegaan op de herhaalde verzoeken van de VN toestemming te geven aan een VN-ploeg, die sinds twee weken in Bahrayn verblijft, naar Irak te reizen in het kader van de inspecties van de vernietingswapens in het land. Baghdad zei geen bezwaar te hebben tegen het verzoek van de VN, maar onderstreepte daarbij wel dat "het niet verantwoordelijk kan worden gehouden voor de veiligheid van toestellen die zich in het luchtruim bevinden in het geval zich verwarring of een fout zou voordoen. De afgelopen 24 uur heeft Baghdad echter drie keer gemeld dat het "heeft geschoten op vijandige doelen en dat deze zijn verjaagd". Bij de VN vat men het antwoord van Irak dan ook op als negatief. De reactie kwam binnen een uur voor het ultimatum verliep van president George Bush namens de geallieerden. Het ultimatum ten aanzien van de door Iraki's bemande politieposten op Kuwayts grondgebied is door Baghdad genegeerd. Wel heeft Irak gewaarschuwd dat het onverbiddellijk buitenlandse vliegtuigen zal neerschieten die zich boven zijn grondgebied bevinden.

Bill Clinton, opvolger van de Amerikaanse president George Bush, steunde zijn voorganger vrijdag in de afkondiging van een nieuw ultimatum ten aanzien van Irak. Bush eiste vrijdag van Irak dat het omstreeks tien uur 's avonds of daarvoor toestemming verleende voor vluchten van VN-ontwapeningsdeskundigen naar het land. Bovendien riep hij Baghdad op politieposten van het grondgebied van Kuwayt te verwijderen.

Als Irak zijn goedkeuring daaraan zou onthouden, dan handelt het in strijd met VN-resoluties, zo zei Bush. De president verklaarde niet wat de VS in dat geval zouden doen en of een eventuele nieuwe geallieerde luchtactie zou worden uitgevoerd. "ik zeg nooit wat we zullen doen en niet zullen doen", benadrukte Bush. "Er zijn voldoende waarschuwingen gegeven. Ze weten wat ze moeten doen."

GENEGEERD

In Kuwayt staan nog steeds zes Iraakse politieposten. Daarmee negeert Baghdad het ultimatum van de VN dat Baghdad deze posten voor vrijdagmiddag vijf uur (Ant. tijd) van het grondgebied van Kuwayt moest verwijderen. Dit heeft de woordvoerder van de waarnemersmissie van de Verenigde Naties langs de grens tussen Irak en Kuwayt (Unikom), Abdellatif Kabbaj zaterdag tijdens een persconferentie in Kuwayt gezegd.

De zes posten staan aan de Kuwaytse kant van de gedemilitariseerde zone tussen de twee landen, die is ingesteld na de Golfoorlog in 1991. De VN hadden Irak tot 15 januari de tijd gegeven om alle posten op te heffen die binnen een kilometer van de grens zijn gelegen. Maar ondanks herhaling van het verzoek op vrijdag, werd dit door Irak genegeerd. Kabbaj zei dat de posten nog steeds zijn bemand door Iraakse politieofficieren. Behalve de zes stellingen staan aan Iraakse zijde bovendien ook nog drie andere politieposten binnen een kilometer van de grens, wat ook in strijd is met de afspraken die het land met de VN heeft gemaakt. Overigens heeft ook Kuwayt twee posten binnen de een-kilometerzone. Hiermee schendt ook dit land de akkoorden, aldus Kabbaj. Hij zei de Kuwaytse regering hierop te hebben gewezen, maar tot dusver geen antwoord te hebben gekregen. De Veiligheidsraad van de VN is bereid zogenoemde beschermingstroepen te sturen naar het gebied, als zich "grote incidenten" voordoen tussen Irak en Kuwayt, voegde de VN-woordvoerder eraan toe.

WAARSCHUWING

Terwijl bij de VN nog steeds werd gewacht op een bevredigend antwoord van Irak over toestemming voor het landen van VN-toestellen in het land, liet Baghdad weten dat het Westerse toestellen die zijn luchtruim binnenvliegen zou neerschieten. "Onze luchtafweer en onze luchtmacht zullen op elk vijandig toestel neerschieten dat ons luchtruim schendt, zowel in het noorden als in het zuiden van Irak", aldus luchtmachtgeneraal Mazahem Saab Al-Hassan. Hij verwierp ook de stationering van een Amerikaanse of geallieerde macht in het gebied. Daarmee zinspeelde hij op de komst afgelopen vrijdag van de eerste soldaten van een speciaal Amerikaans bataljon in Kuwayt. "niets rechtvaardigt de buitenlandse militaire aanwezigheid" in het gebied, zei hij.

4 van 5

Bush en de VN zitten overigens niet op één lijn. Joe Sills, woordvoerder van VN-secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali, zei dat niet de gehele Veiligheidsraad (V-raad) de termijn van tien uur onderschreef. "Het is een termijn die door de vier leden van de Veiligheidsraad (V-raad) en de geallieerden in de Golfoorlog is vastgelegd. Het is geen VN-termijn." Sills doelde op de VS, Frankrijk, Rusland en Groot-Brittannië.

Clinton waarschuwde Saddam Husayn vrijdagavond in duidelijke bewoordingen. "Als hij werkelijk andere betrekkingen met mijn regering wil - en hij zegt dat hij dat wil - dan is er maar één weg: Hij moet zijn houding veranderen." "Als Saddam gelooft dat hij de overgang naar een andere regering of de VS-acties in Somalia kan uitbuiten, dan heeft hij het Amerikaanse systeem en Amerika's vastberadenheid uiterst verkeerd ingeschat."

Irak bleef vrijdag de VN tergen. Donderdag gaf Baghdad het groene licht voor vluchten van VN-ontwapeningsdeskundigen, maar vrijdag hadden de VN in New York noch in Bahrayn toestemming ontvangen om in Irak te mogen landenn, aldus de VN. Een tiental VN-inspecteurs wachtte in Bahrayn op deze toestemming.

Meer dan driehonderd Amerikaanse soldaten landden vrijdag in Kuwayt. Zij maken deel uit van een speciale troepenmacht, waarmee Washington zijn vastbeslotenheid wil tonen om het emiraat te verdedigen tegen Iraakse dreigementen. De militairen kwamen per vliegtuig aan vanuit Fort Hood in Texas. Over enkele dagen zal het contingent van zo'n duizend man voltallig zijn.

VERJAAGD

De Iraakse luchtverdediging heeft vrijdagmiddag in het zuiden van Irak "een vijandelijk luchtvoorwerp" verjaagd en het "gedwongen te vluchten". Een woordvoerder van de Iraakse strijdkrachten deelde dat mee, maar het werd niet duidelijk of Baghdad daarbij raketten had afgevuurd of zijn luchtverdediging gebruikte. De woordvoerder, geciteerd door Radio Baghdad, voegde eraan toe dat de Iraakse luchtverdediging het object omstreeks half drie 's middags onze tijd ontdekte. Het "vijandelijke voorwerp" bevond zich boven de regio D'Al-Dir, gelegen ten zuiden van de 32-ste breedtegraad, de door de geallieerden ingestelde "no-fly-zone" in het zuiden van Irak.

Een blindganger van een ton vanaf een F-15 is woensdag bij de geallieerde luchtactie door een fout in de richtradar niet op zijn doel -een Sam-3-luchtdoelbatterij bij het zuidIraakse Al-Basrah - terechtgekomen, maar op een flat in de stad. Dat heeft de Washington Post vrijdag gemeld. Een woordvoerder van het ministerie van Defensie in Washington gaf toe dat er per vergissing van een niet-militair doel bij Al-Basrah werd getroffen, maar zei niet te weten om wat voor een gebouw het ging of dat er slachtoffers vielen. De Amerikaanse minister van Defensie, Dick Cheney, kon het bericht niet bevestigen. Volgens Irak vielen er door de hele actie in totaal negentien doden en vijftien gewonden.

Verhuizing begonnen

■ *LITTLE ROCK - De verhuizing is begonnen voor Bill Clinton. Hij verwisselt de gouverneurswoning in Little Rock voor het Witte Huis in Washington. De laatste nacht in Little Rock zit er inmiddels ook al op. Vanaf vandaag (zaterdag) vindt hij met zijn gezin onderdak in Washington.* *(AFP-satellietfoto)*

Haïtianen en mensenrechten-activisten teleurgesteld

Clinton akkoord met 'omsingeling' Haïti uit angst voor exodus

MIAMI - Amerikaanse schepen en vliegtuigen zullen Haïti omsingelen om een massale uittocht van Haïtiaanse vluchtelingen tegen te gaan. Dat heeft admiraal William Kine, de commandant van de Amerikaanse kustwacht, vrijdag in Miami gezegd. "Het gaat niet om een blokkade", aldus admiraal Kine. Aan de operatie "Able manner" zullen zeventien schepen van de kustwacht, vijf van de marine en een twaalftal vliegtuigen deelnemen. Toekomstpresident Bill Clinton heeft zijn zegen aan deze maatregel gegeven. Het is de eerste grote tegenvaller voor de Haitianen die massaal op hem hebben gestemd.

Admiraal Kine onderstreepte dat de maatregel was goedgekeurd door de regering van president George Bush en door het kabinet van diens opvolger, Bill Clinton. De Verenigde Staten rekenen op een grote toestroom van Haïtianen na woensdag, wanneer Clinton het presidentschap van Bush overneemt.

Woensdag meldde de Washington Post al dat de militaire junta in Haïti instemt met het Amerikaanse verzoek om de wettige president van het land, Jean-Baptiste Aristide, in zijn ambt te herstellen in ruil voor volledige amnestie voor de coupplegers.

ONTMOEDIGEND

"Onze motivatie is om mensenlevens te sparen. Als mensen ronddobberen op zee, zullen onze schepen daar zijn om te verhinderen dat mensenlevens verloren gaan", zei admiraal Kine in een interview met het televisiestation CNN. Hij zei te hopen dat de maatregel een ontmoedigend effect heeft op de Haïtiaanse vluchtelingen om hun land te verlaten.

"Verscheidene schepen zijn al op weg naar het kanaal Windward dat Cuba en Haïti scheidt. De schepen en vliegtuigen zullen volgende week in zijn geheel aan het werk worden gezet.

HETZELFDE

Witte Huis-woordvoerder Marlin Fitzwater verklaarde vrijdag dat het ministerie van Buitenlandse zaken een bemiddelende rol had gespeeld in de gesprekken tussen het team van Bill Clinton en het kabinet van Bush. "De politiek blijft hetzelfde. Onder het bestaande beleid pikt de kustwacht Haïtianen op die hun eiland hebben verlaten en brengen hen terug naar hun eiland voor een passend proces."

Volgens rapporten van inlichtingendiensten van de kustwacht zouden tussen de honderd- en tweehonderdduizend Haïtianen mogelijk hun land de komende tijd verlaten. Maar admiraal Kine zegt te hopen dat dat aantal zal dalen nu Haïti's junta heeft ingestemd met het Amerikaanse verzoek Aristide in zijn ambt te herstellen. Ook de radio-oproep van Aristide dat hij amnestie voor de coupplegers zal afkondigen, kan volgens Kine het aantal bootvluchtelingen naar de VS beperken.

TEGENVALLER

Bill Clinton beloofde tijdens zijn campagne de gedwongen politiek van repatriering ten aanzien van de Haïtiaanse vluchtelingen te wijzigen, waardoor veel Haïtianen hoop kregen op een gemakkelijker toegang tot de VS. Deze week kondigde Clinton echter aan voorlopig de politiek van Bush te handhaven en bootvluchtelingen niet toe te staan een asielverzoek in te dienen.

Het feit dat Clinton zijn instemming gaf aan de "blokkade-maatregel" is een bittere teleurstelling voor de Haitianen in de VS en hun landgenoten in Haïti. De Haïtianen hebben massaal op Clinton gestemd, mede omdat deze kritisch stond tegenover het beleid van Bush ten opzichte van Haïti en de Haïtiaanse vluchtelingen. Zij voelen zich in de steek gelaten door Clinton. Ook in mensenrechtenkringen is men teleurgesteld over deze actie van Clinton. Een belangrijke mensenrechten-activist omschreef het besluit van Clinton in basebaltermen met: Dit is Clintons eerste ponche.

Dublin levert guerrilla-strijder uit aan Londen

LIMERICK - Een vermeende Ierse guerrillastrijder wordt uitgeleverd aan Groot-Brittannie op beschuldiging van moord op een Britse soldaat. Een rechtbank in Limerick heeft dit donderdag besloten.

Chili: Honecker niet in eindfase leven

Levenslang geëist tegen ex-Stasi-leider Mielke

BERLIJN - Het parket van Berlijn heeft vrijdag levenslang geeist tegen Erich Mielke, de vroegere chef van de Oostduitse geheime dienst (Stasi), wegens de moord op twee politie-agenten in 1931. Dat is in juridische kringen vernomen. Ondertussen stelde men in Chili vast dat Erich Honecker zich nog niet in het terminale stadium bevindt van leverkanker.

De openbaar aanklager achtte het bewezen dat de 85-jarige Mielke destijds had deelgenomen aan de moord op de twee agenten tijdens een betoging in Berlijn. Daarbij zou hij met "perfiditeit en lage instincten" hebben gehandeld. Na het pleidooi van de verdediging aanstaande woensdag zal de rechtbank nog deze maand een uitspraak doen. Mielke, bijgenaamd de "Meester van de angst", was als Stasi-chef een van de meest gevreesde leiders van de DDR.

Tot de val van het communisme in 1989 was hij de naaste medewerker van staats- en partijleider Erich Honecker, die woensdag op vrije voeten werd gesteld wegens zijn slechte gezondheid. Sinds 10 februari 1992 staat Mielke terecht.

Mielke's vroegere chef Erich Honecker is weliswaar ernstig ziek maar zijn kanker is niet terminaal. Dit hebben Chileense artsen vrijdag gezegd. De tachtig-jarige communist werd naar huis gestuurd uit een particuliere kliniek om met zijn familie uit te rusten na een dag van onderzoeken. Renato Palma, de arts die door dochter Sonja was uitgezocht om haar vader te behandelen in de exclusieve kliniek Las Condes, zei voor het televisiejournaal: "In zuiver medische termen is zijn kanker niet terminaal ... Hij is niet terminaal, maar de toestand is ernstig"."Het is moeilijk te zeggen wat zijn levensverwachting is", aldus Palma.

Uit een onderzoek door het geziene Duitse Forsa-instituut bleek deze week dat veel Duitsers geloven dat Honecker is vrijgelaten om politieke redenen en niet omdat hij op weg was aan kanker te overlijden. Zijn vrijlating was een tegenslag voor de hoop in het verenigde Duitsland dat men de leiding van de DDR ter verantwoording zou roepen en ze werpt ethische vragen op in een land dat bezig is in het reine te komen met zijn verleden.

Napa

IN DE weekendbijlage Napa van de Amigoe van vandaag:

* IVAN ASJES heeft de afgelopen weken het nieuws gehaald i.v.m. zijn aanstelling als interimmanager van de GGD aan het hoofd van een management team. In een interview met Norbert Hendrikse vertelt Asjes hoe dat in zijn werk is gegaan en wat zijn plannen zijn voor de komende maanden. pag. 1

* BIJZONDER onderwijs heeft de laatste jaren in Nederland alle aandacht. 20maar is in de Nederlandse Antillen nog min of meer een achtergebleven gebied. Om hier verandering in te brengen is de assistentie ingeroepen van een aantal Nederlandse deskundigen. Nel Casimiri sprak met Marijke Mildenberg en Wim Rosman en met Humphrey Senior, van het Sentro Ortho Pedagógiko Korsou. pag.3

* DE DOOD van balletdanser Rudolf Noerejev en jazztrompetist Dizzy Gillespie in dezelfde week betekenen een groot verlies op cultureel gebied. Wat zij voor onze generatie hebben betekend kunt u lezen op pag. 4

* ARUBA krijgt dit jaar nog een Economische Faculteit aan de Universiteit. Projectleider drs. B. Sipkema verklaarde in een interview met Eef Hermers dat het jammer is dat het zo lang geduurd heeft voor het zover is. pag. 8

Verder in Napa deze week: de rubrieken Buitenland, Tuinieren in de tropen, Onderwijs, Impressies, Kook mee met May, Techniek, de Kinderpagina, Natuurlijk beter worden, Ziek en gezond en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

Abonnees van de Amigoe ontvangen deze tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Napa samen één gulden.

In Israël:

Duif Weizman favoriet voor presidentschap

TEL AVIV - De Israëlische Arbeiderspartij heeft donderdag een "duif" kandidaat gesteld voor het presidentschap van de joodse staat. Een grote meerderheid van het Centraal comite stemde voor de kandidatuur van de vroegere minister van Defensie en oud-opperbevelhebber van de luchtmacht Ezer Weizman.

In Israël wordt algemeen verwacht dat Weizman (68) op 24 maart door het parlement tot staatshoofd wordt gekozen. De huidige president Chaim Herzog kan na twee ambtstermijnen van vijf jaar niet meer worden herkozen. Weizman (68) presenteerde zich tegenover het Centraal comite als de "president van de vrede met de Arabieren". Hij geldt als een prominente vertegenwoordiger van de gematigde vleugel binnen de Arbeiderspartij.

***

De 212 luchtvaartmaatschappijen die zijn aangesloten bij de International air transport assocciation (IATA) hebben vorig jaar een gezamenlijk verlies geleden van meer dan drie miljard dollar.

In persbericht n.a.v. vonnis

Kodela kondigt aan door te gaan met de bouw van het windmolenpark

WILLEMSTAD —De Kodela heeft gistermiddag een persbericht doen uitgaan naar aanleiding van het vonnis van de rechter in de beledigingszaak Kodela tegen Defensa Ambiental. Daaruit blijkt, dat de Kodela nog steeds vindt dat het bedrijf door Defensa Ambiental op onjuiste wijze negatief in de publiciteit is gebracht. Of het bedrijf in hoger beroep gaat, vermeldt het persbericht niet.

In het vonnis wees de rechter gisterochtend de Kodela-vordering tot rectificatie door Defensa Ambiental af. Anderzijds kende hij de Defensa Ambiental-tegeneis tot een bouwstop niet toe, omdat Kodela beloofde niet te gaan bouwen aan het windmolenpark totdat alle vergunningen binnen zijn.

Ir. Hubert Lopez, *distribution manager* van de Kodela, liet gisterochtend na de uitspraak al blijken teleurgesteld te zijn in het vonnis, "omdat Kodela juist twee jaar lang zo hard heeft gewerkt om iedereen te informeren en alles volgens de regels te laten verlopen". Lopez vond het vonnis vooral hard jegens degenen die er alles aan hebben gedaan om de bouw van het windmolenpark op Tera Kòrá al in de geest van het nog niet aangenomen Eilandelijk Ontwikkelings Plan (EOP) te laten verlopen. In dat EOP is overigens geen rekening gehouden met het advies van Carmabi Stinapa om Tera Kòrá tot beschermd natuurgebied te verklaren.

Ook zei Lopez gisterochtend te verwachten dat de bezwaarschriften, die door onder anderen Defensa Ambiental waren ingediend, worden afgewezen en dat de benodigde vergunning om met de bouw door te gaan nog diezelfde middag aan Kodela zou worden verleend.

Kennelijk is dat ook gebeurd, want Kodela opent haar persbericht met de zin dat Kodela mag doorgaan met de bouw van het windmolenpark.

Nadat Kodela onder meer ingaat op de verworpen tegeneis (de rechter oordeelde dat van een dreigende onrechtmatigheid niet kan worden gesproken omdat Kodela beloofde op de vergunning te wachten), eindigt het bericht met de zinsnede "Het vonnis van de rechter toont naar de mening van Kodela aan, dat zijdens Kodela geen onrechtmatigheden zijn begaan, zoals het persbericht van Defensa Ambiental heeft doen blijken en gaat zoals gepland door met de werkzaamheden ter realisatie van het windmolenpark."

OPEN DEUR

Gevraagd naar een reactie op het Kodela-persbericht zegt Defensa Ambiental-voorzitter Narain: "Dat Kodela mag bouwen als zij een vergunning heeft, is natuurlijk een open deur intrappen: je mag altijd alleen bouwen met de nodige vergunningen. We hebben die tegeneis geformuleerd omdat wij ons niet zomaar voor de rechter laten slepen. De inzet van het geding was, dat wij onze mond moesten houden". En dat hoeft niet van de rechter.

"Waar het om gaat is een zaak voor de hele gemeenschap en niet alleen in het geval van de windmolens: hoe kan het, dat een burger een bezwaarschrift indient, welk bezwaarschrift moet meewegen in de beslissingen van de overheid, terwijl de overheid al vergunningen uitgeeft voordat de bezwaarschriften zijn bekeken? Ondertussen wordt een vergunning gegeven die onomkeerbare ingrepen in het landschap veroorzaakt. Eigenlijk staat de burger voor Piet Snot". Narain heeft in elk geval nog geen antwoord op zijn bezwaarschrift gekregen.

Het grootste probleem, aldus Narian, is dat de bestaande verordeningen veertig jaar oud zijn. "De concept-hinderverordening, waarin de zaken beter zijn geregeld, is klaar, maar ligt al negen jaar in een overheidsla te wachten op behandeling. Een groot schandaal."

Plataforma prijst DROV voor snelle actie Breedestraat

WILLEMSTAD —Plataforma is zeer verheugd over de afloop van de besprekingen omtrent de panden Breedestraat 34-36-38. Zij prijst ook de snelle wijze waarop de dienst Ruimtelijke Ontwikkeling (DROV) in deze kwestie heeft bemiddeld.

Door tussenkomst van de DROV is deze week besloten dat betreffende panden niet gesloopt worden, zoals in de bedoeling van de eigenaar, de familie Hammoud, lag.

"De familie Hammoud heeft getoond van goede wil te zijn", aldus Jopi Hart van Plataforma Otrobanda. "Tevens is gebleken dat onze monumenten wel degelijk voor commerciële doeleinden te gebruiken zijn". De familie Hammoud gaat in de panden winkels vestigen.

Nieuwsanalyse

Op zoek naar vernieuwing

ZOWEL DE NATIE als de individuele burger is onbewust naarstig op zoek naar 'iets' dat ergens tussen de zestiger jaren en de Maria Liberia-periode verloren is gegaan. Het is bijna niet te definiëren, maar dwarrelt uiteen in een aantal *masters of the mind*: het verlies van het zicht op nationale doelstellingen, het kwijtraken van morele waarden en normen, het afdwalen van de weg die wet en recht ons voorschrijven. De te rechtvaardigen strijd om zelfbehoud is in die mistige periode van pakweg drie decennia gaande en ongemerkt omgebogen naar een verbeten zelfzucht en materialisme. In deze wereld van 'iedereen voor zichzelf, God voor ons allen' dwalen wij als land en als volk bijna doelloos rond, zonder te merken dat wij in een steeds dieper dal terecht komen en de toekmst, niet alleen voor onszelf, maar ook voor onze nageslachten heel moeilijk maken.

Zeker is er goeds gepresteerd. Maar ondanks de duizenden miljoenen guldens, die ons in de loop der jaren via de off-shore en de ontwikkelingshulp zijn toegevallen, hebben wij verzuimd een maatschappij te creëren, waarin de welvaart ook aan de minderbedeelden ten goede is gekomen. Terwijl sommigen per dag tweehonderd tot driehonderd gulden en meer verdienen, moeten anderen voor drie dagen van dat loon de hele maand werken. Terwijl wij aan de lopende band miljoenenprojecten opzetten, zijn we vergeten het leven voor de burger te veraangenamen. Eertijds fijne volksbuurten zijn verworden tot diepgezonken ghetto's. Dat wij voor het oog van onzelf en dat van de toerist leuke pastelkleurige geveltjes hebben opgetrokken om het zicht op de troep die daarachter ligt te verbergen, tekent alleen maar onze vlucht uit de realiteit en de verdoezeling van ons eigen falen. Vooruitgang wordt tegenwoordig afgemeten aan economische groei, niet aan het geluk van de individuele burger.

In deze sfeer van een deels bankroet beleid kijkt de burger desondanks hoopvol naar positieve daden van leiders en regeerders, maar vindt die niet; de overheid hoopt op het opnieuw ontwaken van de burgerzin, maar blijft teleurgesteld. Er is een denken en doen ontstaan, die schreeuwen om vernieuwing, om het herboren worden van veel, dat ettelijke tientallen jaren geleden dit eiland een van de charmanste plekjes ter wereld deed zijn.

Ondanks alles is er nog veel goeds over, in onzelf en binnen de harten van onze leiders, om er iets moois van te maken, om de constante sfeer van ruzie en confrontatie te transformeren in een constructieve samenwerking, om nationale idealen te formuleren en na te streven, om een rechtvaardiger maatschappij te stichten, om onszelf opnieuw aan te leren, dat geld een middel hoort te zijn en geen einddoel.

Dit jaar is echter begonnen zonder dat er enig teken bespeurbaar is dat wij met zijn allen opnieuw een fijne en solide gemeenschap willen opbouwen. Er zijn geen stappen genomen om een toekomstvisie uit te zetten om een eerlijker en minder verpolitiekte maatschappij te scheppen, een deel van de vakbeweging probeert met dwangmiddelen haar wil op te dringen en een particuliere sector is teveel met zichzelf bezig om in deze crisisperiode de rol van richtinggevende vernieuwer op zich te kunnen nemen.

Bij dit weinig opwekkende jaarbegin, is er toch een lichtpunt. Leider Raymond Bentoera van de Democratische Partij heeft het aangedurfd te wijzen op enkele wonde plekken. "Wij moeten de corruptie uitbannen, misbruik van gemeenschapsgelden stopzetten en het afleren de hand voor alles en nog wat op te houden", zei hij. De bedoeling van Bentoera afwimpelen als *too little, too late* zou défaitisme zijn en het laatste dat we nodig hebben. Het is, hoe dan ook, het enige hoopgevende signaal in de eerste twee weken van dit nieuwe jaar. Het is weliswaar een signaal van slechts een kant uit een klein hoekje, van de kleinste partij van de kleinste overheid. Maar het is een signaal, dat hopelijk wordt nagestreefd en de voorbode is van een breed scala van acties, die uiteindelijk een correctere maatschappij moeten opleveren.

●RONNY RENS

Een fontein van bloemen en vruchten

EEN RIJKE OOGST fleurig, kleurig, en vreugde om die rijke oogst. Dat zijn de eerste indrukken die op me afkwamen bij de expositie van naïeve Braziliaanse kunst in Landhuis Bloemfontein.

Denise Deshotels organiseert deze keer geen expositie van naïve Haïtiaanse kunst, maar van naieve Braziliaanse kunst. De schilderijen zijn uitgezocht in Brazilië door de Curaçaoënaar Robert Campbell, die al vele jaren in Sao Paulo woont. Denise Deshotels verzorgt de organisatie hier op Curaçao. Het is een expositie van vijf schilders, alle uit Sao Paulo, elk met een aantal van tussen de vier en twintig schilderijen. Daarbij nog twee schilders uit dezelfde stad die elk een portret hebben geleverd.

Het zijn naïeve schilderijen, die door hun kleuren aan de Haïtiaanen doen denken. Maar waar bij de Haïtianen vaak het vizier gericht is op de mensen, komen bij deze Brazilianen duidelijk de planten op de eerste plaats. Het gaat om rijke velden vol katoen, bananen, tarwe, koffie, druiven, cashew, sinaasappelen, suikerriet. Mensen en ezelskarren staan in dienst van de overvloedige oogst. En niet alleen de mensen profiteren van die rijke oogst. Het suikerriet zit vol vogels en de toekans vliegen in groepen eroverheen, op zoek naar iets van hun gading. Dat alles in felle lichtgevende kleuren en Brazilië wordt een sprookjesland. Je vergeet tegensprekende krantenberichten.

Naast de oogsten van zijn collega's concentreert Jose Braziliense zich op de visvangst. Zijn schilderijen zijn een combinatie van potloodtekening en zwart-witschilderingen, die aangevuld worden door het dooraderde gekleurde papier waarop ze zijn geschilderd. Die zachte pasteltinten brengen de harde werkelijkheid in evenwicht. De teken/schilderijen zijn door die wisselwerking veel mooier dan zijn kleine olieverfschilderijen die meer op fabriekswerk lijken.

Edith Wagner brengt de folklore in haar schilderijen naar voren en dan vooral het gebruik van de juni-bruiden. Haar schilderijen zijn het vrolijkst: het is een groot feest.

Bijna alle schilderijen zijn klein van formaat en zeer minitieus beschilderd. Detailwerk is zeer belangrijk. De enige uitzondering daarop is het werk van Edir Escariao die een veel grovere penseelstreek hanteert en ook zijn mensfiguren zijn grover en gedrongener van gestalte. Rinaldo dos Santos en Aecio de Andrade zijn de schilders van de oogst. Het leukst vind ik echter de schilderijen van Aecio de Andrade. De zijn mooi van compositie en kleur. De mensfiguren zijn gestileerd aangegeven. Ze doen mee, laden de ezelkarren vol en kappen het suikeriet, maar zijn ondergeschikt aan de oogst. Aan lange draden hangen de cashews aan de bomen, in dichte trossen de druiven. De katoenvelden zien er uit als donzige dekens van witte vlokken en felrode koffie is bijna te mooi om te branden. En dat alles onder de vurige zon.

Denise Deshotels houdt haar Haïti-tentoonstellingen altijd in Landhuis Bloemhof. Daar kon zij deze keer wegens verbouwingswerkzaamheden niet terecht. Daarom mocht zij nu over Landhuis Bloemfontein beschikken van de bewoner, de heer Claassen. Het is geen echt landhuis, maar wel een oud Curaçaos huis, met een houten opbouw, dat zich goed leent voor deze tentoonstelling. De entree door een haag van fakkels werkte ook mee aan een sfeervolle opening van deze expositie van naïeve Braziliaanse schilderkunst.

●NEL CASIMIRI

Directeur Directie der Belastingen

■WILLEMSTAD — *De directeur-generaal van de Nederlandse directie der Belastingen, C. Boersma, heeft deze week een bezoek afgelegd aan gezaghebber Elmer Wilsoe. Hij was vergezeld van de R. Tieman en F. Imhof.*

Officier van justitie Wesselink:

'Aantal opgeloste zaken op Sint Maarten neemt toe'

HILVERSUM/PHILIPSBURG — "Het percentage opgeloste zaken op Sint Maarten neemt toe. Dat heeft een enorm positief effect op de criminaliteitsbestrijding en op de houding van de bevolking. In het verleden heerste hier een *wild west*-mentaliteit. Zo van: we moeten het zelf doen. Nu zie je een toename van de aangiftebereidheid." Dat zegt officier van justitie mr J.M. Wesselink in een reportage over Sint Maarten die onlangs werd afgedrukt in Variant, een bijlage van het Nederlands Dagblad. Hij vindt dat de groei van het politiekorps tot tevredenheid stemt.

"Maar ik overdrijf niet als ik zeg dat het huidige aantal van negentig medewerkers makkelijk verdubbeld kan worden zonder dat men elkaar voor de voeten loopt", vindt hij. Een groot probleem blijft vooralsnog de open grens met het Franse deel van het eiland, constateert het blad. Wanneer een verdachte naar het Franse deel van het eiland vlucht, moet de politie van het Nederlandse deel de achtervolging staken.

MOEIZAAM

Wesselink moet dan om uitlevering vragen, wat zeer omslachtig in zijn werk gaat. "Zo'n verzoek loopt namelijk niet rechtstreeks, maar via Willemstad, Den Haag, Parijs, Guadeloupe en Saint Martin". Wesselink hoopt op een verdrag dat het mogelijk maakt verdachten tot over de grens te vervolgen.

Ook is het belangrijk dat de lijnen met de justitie van het Franse deel van Sint Maarten zo kort mogelijk worden gehouden. "Mijn collega zit niet op Sint Maarten, maar op Guadeloupe. Dat maakt het contact veel moeizamer dan nodig is", legt Wesselink uit.

CURATELE

Volgens het blad zien veel Sintmaartenaren het liefst dat de koninkrijksregering het onder curatele stellen van Sint Maarten onmiddellijk terugdraait. "Neem alleen al de verhouding tussen de eilandsraad en het Bestuurscollege. Die is er alleen maar slechter op geworden", zegt Vance James Junior van de SPA.

Omdat het Bestuurscollege niet aan de kant is gezet, vindt James de maatregel van de koninkrijksregering maar een halfslachtige. "Als er sprake is van bestuurlijke wanorde, zoals Hirsch Ballin beweert, laat je toch niet hetzelfde bestuur zitten? Dit college is geschoold in de leer van Wathey."

CARIBISCH

Hij vindt dat er een heel andere politieke en bestuurlijke structuur moet worden opgezet. "De laatste veertig jaar heeft een politieke partij de structuur op dit eiland naar zijn hand kunnen zetten en dan breng je geen veranderingen aan door de structuur op dit eiland onaangetast te laten."

Hij pleit voor een andere structuur met aan het hoofd een gekozen gezaghebber. "De Nederlandse bril moet af. Een gekozen gezaghebber is meer naar onze Caribische aard. Onze verkiezingen zijn gericht op personen, zoals in het Britse districtenstelsel. Met een gekozen gezaghebber is er ook meer sprake van *checks and balances*. Nu is er telkens sprake van misbruik van de bestaande structuur".

Als de maatregelen van de koninkrijksregering echt mislukken, zijn de poppen aan het dansen, voorspelt James. "Iedereen zal de schuld aan Nederland geven, want dat moest zo nodig ingrijpen. Het gevolg zal dan zijn, dat de roep om een status aparte op Sint Maarten verder zal toenemen. En Wathey zal zich dan als een martelaar kunnen presenteren, want die heeft het veld geruimd, toen Nederland dit eiland onder curatele stelde. Met alle gevolgen vandien." Aldus Vance James in Variant.

LIEFLIJK

Het blad geeft ook een algemene indruk van het eiland met 'zijn enorme aantrekkingskracht'. Vanaf de grond ziet het eiland er minder lieflijk uit dan vanuit de lucht, constateert de verslaggever.

Advocaat doet Curoil proces aan

WILLEMSTAD — Mr. ir Johannes (Joop) Komdeur heeft op persoonlijke titel een kort geding aangespannen tegen de overheids-n.v. Curoil wegens het onrechtmatig verhogen van de verkoopprijs van benzine en andere andere brandstoffen.

De zaak van deze advocaat van het kantoor Komdeur en Van Giffen heeft niets te maken met het kort geding van de vakbonden en een buschauffeur tegen de nv, de grootaandeelhouder het eilandgebied en de rechtspersoon de Nederlandse Antillen. Komdeur zegt dat hij zijn zaak eerder dan de anderen aanhangig heeft gemaakt. De gedingen worden wel op dezelfde dag (komende dinsdag) behandeld door het gerecht in eerste aanleg.

Het argument van de jurist is, dat de n.v. misschien wel de benzineprijs mag verhogen, maar dat dan wel op de juiste manier moet gebeuren. Hoe het wèl moet zegt de advocaat niet: "Dat zal ik dinsdag wel toelichten."

De *test case* van de burger Komdeur heeft te maken met het ongenoegen over de overheid die zijn eigen wettelijke regels overtreed. Zijn eis is, dat hem bij het tankstation brandstof wordt verkocht voor de literprijs die gold vóór 7 januari. De advocaat komt alleen voor zijn eigen auto op. "Ik kan niet de belangen van anderen bij de rechter onder de aandacht brengen, zonder dat ik door hen daartoe gemachtigd ben."

Antillen 'zelfstandig' naar regio-conferentie Costa Rica

WILLEMSTAD — BBB-functionaris belast met Verdragen mr. A. de Bode-Olten neemt van 18 tot en met 22 januari in San José, Costa Rica, deel aan de regionale voorbereidingsconferentie voor het Caribisch gebied en Latijns-Amerika. Deze conferentie is ter voorbereiding van de wereldconferentie inzake mensenrechten in juni 1993 te Wenen.

De Nederlandse Antillen zijn uitgenodigd om als waarnemer op grond van ECLAC/CDCC-status aanwezig te zijn. Volgens resolutie 46/469 van de algemene vergadering van de Verenigde Naties werd het namelijk mogelijk gemaakt voor de Nederlandse Antillen om op grond van het ECLAC/CDCC geassocieerd lidmaatschap als waarnemer te kunnen participeren aan de UNCED, zo maakt de RVD bekend.

Op grond hiervan heeft de Antilliaanse regering besloten om niet in de koninkrijksdelegatie te participeren, maar zelfstandig als waarnemer aan de conferentie deel te nemen. Het streven van de Nederlandse Antillen is om als 'brug' tussen de landen in de regio op te treden. Derhalve zal moeten worden zorggedragen voor goede regionale contacten, met behoud van de goede verstandhouding met Nederland, vervolgt het bericht.

De onderwerpen, die op de regionale voorbereidingsconferentie aan de orde zullen komen, zijn: evaluatie van de geboekte resultaten op het gebied van bevordering en bescherming van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden, waarbij nadruk zal worden gelegd op de implementatie van de relevante mensenrechtenstandaarden en instrumenten en op de effectiviteit van de internationale en regionale methoden en systemen; identicatie van probleemgebieden die de volledige realisatie van mensenrechten belemmeren; beoordeling van het verband tussen ontwikkeling, democratie en het universele genot van alle mensenrechten, daarbij in ogenschouw nemende de interrelatie en het ononderscheidelijke verband tussen economische, sociale, culturele, burgelijke en politieke rechten; beoordeling van beginselen, zoals neergelegd in de verklaring van de VN inzake mensenrechten en ter bevorderingvan de coördinatie mechanismen van de VN en regionale systemen, zodanig in onderlinge relatie; aanbevelingen doen ter waarborging van de benodigde technische en financiële samenwerking ten behoeve van bevordering en bescherming van mensenrechten en het aannemen van een einddocument en/of declaratie van de regionale bijeenkomst.

Hotel, casino en golfbaan op Blaauw

Projecten Ceasar's World nu bijna realiseerbaar

WILLEMSTAD —De Curaçao-projecten in spé van de Amerikaanse Caesar's World groep, waarmee de bouw en financiering van een hotel, casino en golfbaan gemoeid zijn, zijn voor 80% in kannen in kruiken. Die indruk kreeg projectontwikkelaar Steve Boom (Curasol) na een presentatie, deze week, door vertegenwoordigers van de groep aan leden van het Bestuurscollege.

Boom blijkt, evenals gedeputeerde van toerisme, Ruben Page, optimistisch gestemd na de jongste besprekingen. Hij verwacht op korte termijn definitieve beslissingen die, als alles goed gaat, nog dit jaar zullen zullen leiden tot de eerste steenlegging.

Die verwachting sprak gisteravond ook de bewindsman van toerisme uit tijdens het tv-journaal. Page bleek erg positief over de opzet van het project en vooral ook over het feit dat men geen overheidsgarantie vroeg. Over dat aspect blijkt Boom, zij het voorzichtig, een slag om de arm te willen houden. Dit zal immers afhankelijk zijn van de pogingen van de groep in de VS en Europa aan financiers te komen. De groep heeft in principe wel laten weten zelf voor de financiering te zorgen en daarbij geen overheidsgarantie nodig te hebben, aldus Boom in gesprek met de Amigoe.

Page maakte tijdens het interview, in tegenstellin tot Boom, geen melding van het enige - andere - addertje onder het gras, c.q. ware struikelblok, voor de haalbaarheid van de project: de hoogte van de 'droptax' voor het casino. Als de recentelijk ingevoerde casino-belastingverhoging niet wordt beneden gaat, dan lopen deze projecten weldegelijk gevaar, evenals het lot van alle andere casino's op het eiland, verklaarde Boom aan de Amigoe. De wintbelastingdruk is onder deze omsrandigheden immers onevenredig groot, menen de casino-mensen.

Caesar's World, de groep achter het Caesar's Palace hotel & casino in Las Vegas en in Atlantic City, heeft grootste plannen voor Curaçao: het eerste niet-Amerikaanse deel van de wereld waar deze groep zich wil vestigen. Eerst liep men met plannen rond voor een project op Parasasa nabij het ITC, maar door tussenkomst van de overheid werd men in contact gebracht met Steve Boom, die op Blauw bezig is met de ontwikkeling van een groot toeristsch woon- en recreatie-oord. Daar maken een groot, vijf sterren hotel en casino deel van uit. Men blijkt elkaar behoorlijk genaderd te zijn en als het casinobelasting vraagstuk opgelost wordt, dan zal Caesar's daar een 267 kamers tellend hotel laten bouwen, evenals een casino dat ook de beroemde naamm van de groep zal dragen. Men zal ook belangrijke geldschieter zijn voor de golfbaan: een andere 'must' voor het welslagen van het project, volgens de ontwikkelaar.

Boom baseert zijn optimisme op de toezegging van het BC, dat men zich 'ernstig gaat beraden' over oplossing (verlaging) van het casinobelasting vraagstuk. Daarover zal op korte termijn weer contact zijn. Zodra en als dit obstakel uit de weg geruimd is, zal niets meer de realisering van de projecten in de weg staan, volgens de project-ontwikkelaar, die meldde dat het voorontwerp van het hotel gereed is, evenals het definitieve ontwerp voor de golfbaan. Met 267 'sleutels' wordt het Curaçaose Caesar's het grootste hotel op het eiland.

Rechtspositie, veiligheid en vergoeding

ABVO eist meer aandacht voor douane en brandweer

WILLEMSTAD — Douane-personeel van de luchthaven is nog steeds ontevreden zegt de ambtenarenvakbond ABVO. Voor de brandweer geldt hetzelfde. Enkele maanden geleden protesteerde de bond al namens beide groepen bij de regering, omdat er geen aandacht is voor de rechtspositie van ambtenaren die al lang bevorderd hadden moeten worden. De brandweer wil een betere vergoeding voor 56 uur per week *stand-by* zijn en de 'grenswachters' willen veilig hun werk kunnen doen, hetgeen onder meer betekent bewapening met een dienstpistool, ook na diensttijd.

De ambtenarenvakbond ABVO heeft gesignaleerd, dat er in Fort Amsterdam nu nog steeds niet voldoende aandacht is voor de eerder aangekaarte problemen op Hato.

Douaniers menen dat zij steeds vaker het werk moeten doen dat eigenlijk door de politie gedaan moet worden. Zij zeggen niet de competentie te hebben die de politie wel heeft. Eerder al zei een ABVO-woordvoerder dat douaniers te maken hebben met drugsvangsten. Als narcoticahandelaren weten welke personen betrokken waren bij drugsvondsten, kunnen represailles buiten diensttijd volgen. Of de vrees daarvoor gegrond is, kon de ABVO indertijd niet aangeven, maar de bewapening van douaniers was voor de bond wel een aandachtspunt. Terzelfder tijd was ook gepleit voor vrijwaring van het douanepersoneel voor nieuwsgierige blikken; dat betekent matglas voor de ruimte waarin douaniers hun werk moeten doen.

Wat betreft promotie-uitstel meldt de ABVO dat een paar leden slaagden voor de cursus hoofd-immigratie-ambtenaar in 1990, maar tot nu nog niet gepromoveerd zijn. Er zijn zelfs mensen die sinds 1982 wachten op bevordering.

De dienstgroep van de bond binnen de douane vindt het nu welletjes. De overheid heeft de kwesties laten liggen. De ABVO heeft als laatste strohalm minister van Justitie Suzie Römer aangeschreven over de bevorderingen. De arbeidsrust moet weerkeren, waarschuwt de bond.

Overigens speelt een soortgelijk probleem bij de brandweer. Dat is een eilandsaangelegenheid. Gedeputeerde Arrindell voerde enige tijd geleden overleg met de ABVO over rechtspositie van de spuitgasten, maar de ABVO staat erop, dat de kwestie niet uit de aandacht verdwijnt voor zij is geregeld.

Studiedag leerlingenvolgsysteem

■ *WILLEMSTAD — Als onderdeel van het project 'Schoolwerkplanontwikkeling' organiseerde de Ala Blanka MLK-school op Barber, met als gastspreekster en begeleider drs Glynis Melfor, een studiedag. Die werd op 14 januari gehouden in het Sitekvakbondsgebouw. De Ala Blankaschool is sinds 1988 bezig met het proces van schoolwerkplanontwikkeling.*

In het kader van het streven voortdurende verbetering van het onderwijs heeft het schoolhoofd Elmer Melfor besloten om het proces van het 'leerlingvolgsysteem' in de vorm van een studiedag te introduceren. Tijdens de studiedag is door drs Glynis Melfor ingegaan op de inhoud van het 'leerlingvolgsysteem'. Het is voor het eerst dat in het onderwijs, en in dit geval speciefiek een school voor speciaal onderwijs, een studiedag is georganiseerd.

Voor 1993

Antillenaandeel KabNA-begroting: 209 miljoen

WILLEMSTAD — De KabNA-begroting voor 1993 bedraagt in totaal 279.150.000 gulden, waarvan bijna 209 miljoen gulden beschikbaar is voor de Antillen; de rest is voor Aruba bestemd.

Hoeveel van dit bedrag -nog - voor de Antillen (Land en/of eilanden) 'over' is voor nieuwe projecten in 1993, is op dit moment moeilijk te zeggen, volgens de vertegenwoordiger voor Nederlandse Ontwikkelingshulp (VNONA/KabNA) op Curaçao, drs. Manus van Diemen.

Aan de hand van de dit jaar te houden reguliere projectbesprekingen, met onder andere het Departement van Ontwikkelingssamenwerking (Depos) en de Bestuurscolleges zal daarin duidelijkheid moeten komen. Die gesprekken worden al enige tijd ambtelijk afgewikkeld; de Antillen willen daarbij graag overstappen van project- naar programmahulp. Soms woont ook de minister voor de Antillen en Aruba (Ernst Hirsch Ballin) de besprekingen bij. Vroeger gebeurde dat traditioneel twee maal per jaar. Deze huidige koninkrijksminister is echter veel vaker op de eilanden en houdt zich dan zeker niet alleen met projectfinanciering- en afwikkeling bezig.

Het is, volgens de VNONA-directeur in Willemstad, in dit stadium verkeerd te veronderstellen dat alle ontwikkelingsgelden voor 1993 reeds 'op' zijn. Dat bericht doet in Willemstad, volgens Van Diemen abusievelijk, de ronde. Feit is wel dat in de begroting tal van verplichtingen zijn opgenomen die enkel theoretisch/boekhoudkunding zijn, maar niet direct van invloed zijn op de realistische cijfers. Het betreft in sommige gevallen miljoenen-reserveringen voor grote, meerjaren projecten. Een onderverdeling van de KabNA-gelden toont aan dat die niet alleen voor directe hulp gebruikt worden: zo gaat ruim ruim anderhalf miljoen naar bijstand rechterlijke macht, 30 miljoen gaat naar personele hulp, ruim 26 miljoen is bestemd voor rentesubsidie, 1.7 miljoen is bestemd voor de NASKHO. Het leeuwedeel echter (ruim 111 miljoen) wordt gebruikt voor overheidsprojecten. Dat valt, evenals ondermeer de personele hulp, onder het capiter schenkingen.

Volgens drs. Van Diemen is het in voorgaande jaren voor de eilanden steeds juist een groot 'probleem' gebleken om alle beschikbare gelden te benutten. Vorig jaar kwam daarin na lange tijd verandering: toen was geen sprake van onderbesteding. De vertegenwoordiger gelooft persoonlijk niet dat snel sprake zal zijn van overbesteding, maar dat zou aan de hand van de nog op te maken inventaris anderzijds wel het geval kunnen zijn.

De KabNA-reorganisatie is overigens volop aan de gang. Belangrijk onderdeel daarvan is, zoals de Amigoe reeds berichtte, uitbreiding van dit kleinste 'ministerie' in Nederland. De uitbreiding zal zich naar verwachting niet alleen in Den Haag maar ook op Curaçao voordoen, waar het 'Antillen-hoofdkantoor' van KabNA zetelt. Volgens Van Diemen is momenteel het 'uitvoeringsstadium' bereikt. Hij verwacht dat deze zaak eind deze maand in de Nederlandse ministerraad besproken wordt, die fiat moet geven. Om deze reorganisatie en andere interne zaken te bespreken verbleef deze week de nieuwe KabNA-directeur in Den Haag, mr. drs. Hans van Weeren, op Curaçao in gezelschap van diverse andere Nederlandse functionarissen. Hij sprak hier ook lokale autoriteiten, onder hen ministers en de gouverneur Jaime Saleh. Na Curaçao bezocht de KabNA-delegatie Aruba.

Voor De Maayer-nieuws zie pag. 7

COMMENTAAR

Spiegel

WAT HEEFT de minister-president met Amnesty International? Afgelopen voorjaar sprak ze zichzelf en de toenmalige minister van justitie gedurig tegen toen het ging om het tijdstip waarop deze per brief zou hebben gereageerd op vragen van Amnesty International. Dit om te voorkomen dat de Antillen zouden worden opgenomen in het jaarlijkse zwartboek van deze mensenrechtenorganisatie. Die twijfelachtige eer werd het land niet bespaard. Het wordt in die publikatie van het hoofdkwartier van AI in Londen onder meer beticht van het gebruiken van geweld door de politie tegen verdachten en arrestanten. En van het niet verstrekken van informatie daaromtrent.

De brief die de minister aan Londen zou hebben geschreven, kwam tot op heden niet boven water, ondanks een uitdrukkelijke toezegging daartoe aan de pers.

Inmiddels zijn we een aantal maanden en een minister van justitie verder. Tijdens het Statendebat van donderdag ging de premier omstandig in op een brief plus videotape die door een 'niet vaderlandslievende' landgenoot aan Amnesty International zou zijn verzonden om de Punda-rellen van afgelopen december in Londen onder de aandacht te brengen. Een ding moet de schrijver van die brief -door de premier consequent 'lafaard' genoemd- worden nagegeven: hij slaagde waar de vorige minister van justitie kennelijk faalde. Hij bleek namelijk wèl in staat het adres van Amnesty International te vinden, een postzegel op een enveloppe te plakken en die te versturen.

Maar overigens verdient een anonieme brief de aandacht die hem toekomt: de aandacht van de broodkruimels, proppen papier en fruitschillen in de prullenmand. Niet die van de hoogste burger in dit land.

Amnesty International -waarvan twee waarnemers in december overigens een bezoek aan Curaçao hebben gebracht, dus die eerder genoemde postzegel had men zich kunnen besparen- geldt als het geweten van de zich beschaafd noemende landen. Ze fungeert als een soort spiegel. Een blik in die spiegel leert dat de premier van de Antillen buitengewoon nerveus wordt als het hoofdstuk mensenrechten ter sprake komt.

En waar is dat voor nodig, als je meent dat je het gelijk en het recht aan je kant hebt?

Stelletje raakt sieraden en auto kwijt aan rovers

WILLEMSTAD — Een man en vrouw zijn zaterdagochtend omstreeks 3.45 uur bij de Caracasbaai hun auto en sieraden kwijtgeraakt aan twee overvallers. Het stel werd gesommeerd uit de geparkeerde te stappen door de gewapende mannen en moesten hun halskettingen, armbanden en ringen afstaan. De overvallers hadden een kous over hun hoofd. Zij gingen ervandoor met de auto van hun slachtoffers. De wagen is nog niet teruggevonden zo deelde politievoorlichter Mando Davelaar vanochtend mee. Het gedupeerde stel deed aangifte bij de politiewacht te Punda.

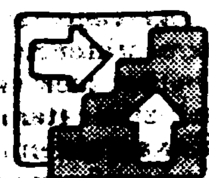
CDM en CADMU vergaderen vandaag verder

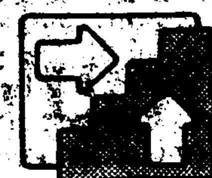
WILLEMSTAD — Dokdirectie en dok-vakbond zetten vandaag het c.a.o.-overleg voort dat zij gisteren begonnen zijn na lange tijd elkaar niet gesproken te hebben. CDM en de vakbond CADMU vergaderden vrijdag van 15.00 tot ongeveer 23.00 uur in landhuis Zeelandia. De Landsbemiddelaar wist hen zover te krijgen.

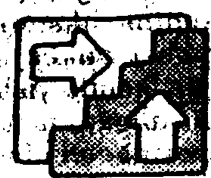
***

RUSLAND heeft vorig jaar 66,2 miljoen ton olie uitgevoerd, 22 procent meer dan in 1991, zo blijkt uit voorlopige gegevens van het Russische ministerie van Energie. Rusland is na Saudi-Arabie de grootste olieproducent ter wereld, maar in de afgelopen jaren is zijn olieproduktie sterk verminderd.

***

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00 14.30-17.30 uur, zaterdag gesloten

TELEFOON
24333
Voor spoedgevallen na kantoortijd 21639, 22316 en 24508 **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe

POLITIE
11100 (alarmnummer) en 11141 (informatie)

ALARMCENTRALE
115

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00 14.00-17.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur)
zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter D.S. Bernard, Herman Gorterstraat 1. Tel.: 38211.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter M. Cheung via Centro Medico San Nicolas (tel. 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Santa Maria, Santa Cruz 52 D. Tel.: 35685.
Pariba di brug: San Nicolas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), Tel.: 45712.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lil. G. Beke-Martinez, tel.: 24636.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur, maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906), Noord (23425) van 08.00-11.00 uur, woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur, donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (43361) van 08.00-11.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad)

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029 tel. 27808/48124

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools tel. 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel. 115.

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel. 24953.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons, 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 Special; 19.30 Elsa Klensch, 19.50 Big Story; 20.10 Special, 20.30 CNN News; 22.00 Movie; 23.30 Sports Tonight. 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport, 17.15 After School Special, 18.00 Movie; 19.30 Show-Time, 20.30 CNN News, 20.50 Movie, 23.30 Sports Tonight, 24.00 Sluiting.

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
SPORT
ATLETIEK **(Arubaanse Atletiek Bond):** vanaf 16.30 uur veldloopwedstrijden te Grapefield; 18.00 uur prijsuitreiking.

****

MAANDAG
DIVERSEN

Bereidwilligheid partijen bij eerste informatiedag

ORANJESTAD — In het Arubus-gebouw vergaderde informateur Fredys Refunjol gisteren de gehele dag met vertegenwoordigers van de vijf politieke partijen in de nieuwe Staten. De partijen bevestigden hun bereidwilligheid om een nieuwe regering te vormen en onder welke voorwaarden dit zou moeten plaatsvinden.

Uit de verklaring van de informateur blijkt dat hij de nadruk legde in de afzonderlijke gesprekken met de partijen dat een regering wordt gevormd die op de grootst mogelijke meerderheid in de Staten kan rekenen. Dit mede in verband met de grote uitdagingen, die Aruba wachten. Refunjol deed een beroep op de partijen om zich te onthouden van uitlatingen die dit streven in gevaar kan brengen.

De informateur evalueert thans de verschillende mogelijkheden in het kader van zijn taak om een kabinet te vormen. Verwacht wordt dat de informateur in de loop van volgende week aan gouverneur mr Olindo Koolman het eindverslag van zijn werk kan uitbrengen.

Het plan van de Arubaanse Volkspartij (AVP) om morgen met behulp van aanhangers al het AVP-propaganda materiaal te verwijderen is door de groene partij voorlopig uitgesteld. Gezien de wijze waarop de formatie plaatsvindt heeft de AVP besloten de propaganda op een latere datum te verwijderen.

Reden tot dit besluit is dat de AVP de mensen die niet willen accepteren dat de AVP de grootste partij van Aruba is, willen herinneren aan de beslissing die de meerderheid van het volk bij de verkiezingen nam. Opnieuw deed de AVP een beroep op de politieke partijen om in eigen kring de situatie nog eens te overwegen en rekening te houden met de wensen van de kiezers dat er verandering moeten komen. "Aruba heeft rust nodig en dat bereiken we door de wensen van het volk te respecteren", aldus de groene partij.

Familie Toppenberg wil rust

ORANJESTAD — Namens de familie Toppenberg heeft Yubi Toppenberg via de pers een beroep op de Arubaanse gemeenschap gedaan om in deze moeilijke dagen het overlijden van zijn broer Ronny niet in de politieke sfeer te brengen. "Ronny is heengegaan, hij is er niet meer. Ik geloof dat wij als zijn familie het recht hebben om ons verdriet in alle rust te beleven. Ik vertrouw dat ons verzoek gerespecteerd wordt", aldus Toppenberg.

Stevige eisen voor duo in marihuanazaak bij Arashi

ORANJESTAD — Zes en half jaar gevangenisstraf eist de officier van Justitie voor beide Colombiaanse verdachte L.P. en L.O. die betrokken waren bij het afleveren van 496 kilo marihuana ter hoogte van Arashi. De zaak werd reeds eerder behandeld, maar geschorst om de verbalisanten te horen.

Deze hielden zich aan de verklaringen van verdachten zoals in het proces verbaal werd vastgelegd. Verdachten bleven echter hun schuld ontkennen.

Toen bij eerste behandeling van de zaak verdachten volhielden dat de verklaringen van de verbalisanten niet met de waarheid van hun aflegde verklaringen strookten, besloot de rechter de verbalisanten te horen. Deze waren verbaasd dat verdachten een dergelijke verklaring aflegden en hielden zich aan het door hen opgemaakt verbaal.

De officier was van mening dat de gemeenschap beschermd dient te worden tegen de handel in verdovende middelen. Zowel advocaat Flanders als mr ing. Freddy Baptist stelden in hun verdediging dat het Openbaar Ministerie met geen enkel bewijs is gekomen dat de marihuana die gevonden werd, aan hun cliënten toebehoorde. Zij vinden het een vreemde zaak dat de officier volhield dat het duo schuldig is.

Oud-politieman Flanders had de ervaring als advocaat dat een politieman nooit toegaf dat hij verkeerd handelde. "Steeds zeggen zij dat wat zij denken dat correct is", aldus Flanders. Overigens werd het vreemd gevonden dat alleen het duo werd aangehouden en dat de politieboot PB-1 niet werd ingeschakeld om de boot, die de marihuana aan wal had gebracht, te onderscheppen. Dat het duo met een personenwagen naar het strand zou zijn gegaan om elf balen op te halen, werd eveneens vreemd gevonden. Daarvoor hadden zij immers een truck nodig. Op 29 januari wijst de rechter in deze zaak vonnis.

BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur, zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19) iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel. 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

****

KAPEL MARINIERSKAZERNE: 09.30 uur kerkdienst.

****

Speciale gasten in Royal Casino

ORANJESTAD — Tom Lasorda, de bekende manager van het major league baseballteam Los Angeles Dodgers, en Jake Lamotta en Vinnie Pazienza, twee vroegere wereldkampioenen boksen, zijn in het weekeinde van 30 januari de gasten van het Royal Cabana Casino.

Het casino organiseert in voornoemd weekeinde haar 'Sports Extravaganza' voor de gasten van La Cabana resort en de klanten van het casino. Hoogtepunt is de Superbowl van het Amerikaans voetbal, waarbij Lasorda, Lamotta en Pazienza als gastheren optreden.

De activiteiten beginnen op zaterdag 30 januari om 20.00 uur, met een gala-huldiging aan de vroegere wereldkampioen zwaargewicht boksen, Rocky Marciano. Dit programma wordt geleid door Lamotta en Pazienza, die onder meer films zullen vertonen over wedstrijden van Marciano terwijl zij tevens hun foto's en handtekeningen zullen uitgeven.

Op zondag 31 januari, leveren Lasorda en Lamotta commentaar op de Superbowl die op een groot scherm in de Tropicana Showroom wordt geprojecteerd. Ook op zondag zullen deze sportbekendheden foto's en handtekeningen uitdelen.

Trupialen 40 jaar

ORANJESTAD — De culturele jeugdgroep De Trupialen bestaat deze maand 40 jaar. De herdenking van deze mijlpaal begon deze week met de opening van de expositie 'Veertig jaar Trupialen' die dagelijks in de Nationale Bibliotheek Oranjestad te bezichtigen is. Zondag 17 januari om 10 uur wordt in de St.Franciscuskerk een mis gecelebreerd, gevolgd op zaterdag 30 januari met een culturele avond en receptie in Cas di Cultura.

Venezolaan mag niet worden uitgeleverd

ORANJESTAD — De Venezolaan Richard Abrey, die destijds op verzoek van de Amerikaanse autoriteiten op Aruba werd aangehouden en waarvoor de gouverneur op 24 december jl een uitzettingsbevel naar de Verenigde Staten tekende, mag niet worden uitgeleverd. Abrey is inmiddels naar Venezuela teruggekeerd.

Abrey werd in de Verenigde Staten aangehouden in verband met het in bezit hebben van verdovende middelen. Hij werd tegen een borgtocht van 1500 dollar vrijgelaten, met de voorwaarden dat hij de VS niet mocht verlaten. Aangezien het lang duurde voordat zijn zaak in behandeling kwam en Abrey geen geld en onderdak meer had, besloot hij toch te vertrekken en vloog naar Venezuela. Toen de autoriteiten naar hem op zoek gingen, bleek de vogel gevlogen. Abrey zou in Venezuela verblijven en ook regelmatig Aruba aandoen. Door tussenkomst van Interpol werd uitlevering aan Aruba gevraagd.

Mr Helen Lejuez verdedigde haar cliënt voor de rechtbank, waarbij een belangrijke rol speelde dat van de Verenigde Staten de officiële brief voor uitlevering niet werd ontvangen en de zaak steeds maar werd gerekt. De rechter besliste uiteindelijk dat Abrey niet kan worden uitgeleverd.

Weer aardschok geregistreerd

ORANJESTAD — Omstreeks kwart over vijf werd gistermorgen wederom door verschillende personen een aardschok op Aruba gevoeld. Later bleek dat de schok een kracht had van 3.8 op de Schaal van Richter.

De Meteorologische Dienst op Aruba nam eveneens kennis van deze aardschok en nam contact op met haar Curaçaose collega's. Vervolgens werden de collega's te Venezuela op de hoogte gebracht, waar de geavanceerde apparatuur de schokken had gemeten.

Inderdaad werd om 05.19 een aardschok geregistreerd met een kracht van 3.8 op de Schaal van Richter. Het episch centrum lag op 12.2 graden noord en 69 graden west, hetgeen zuid-zuid oost van San Nicolas lag. De schok deed zich voor op een diepte van 28,57 kilometer in de zee.

Agressieve baseballer in casino

ORANJESTAD — In een casino in de stad was de bekende Dominicaanse major league-baseballspeler van St. Louis Cardinals, Pedro Guerrero, donderdagmorgen betrokken bij een vechtpartij. Guerrero (37) speelde aan de blackjack-tafel en meende dat de 32-jarige Amerikaanse vrouw P.W. te vervelend was, waardoor een hevige woordenwisseling tussen het tweetal ontstond. De Amerikaan J.G.(30) bemoeide zich met de ruzie en nam het op voor de vrouw. Het gevolg was een knokpartij tussen Guerrero en de Amerikaan voor de ogen van de vrouw, de dealers en andere casinobezoekers. Bij aankomst van de politie waren de twee mannen al van elkaar gescheiden en waren de gemoederen al behoorlijk afgekoeld.

KAZACHSTAN heeft vorig jaar een recordgraanoogst geboekt van 32,06 miljoen ton. Het land verwacht in de nabije toekomst jaarlijks 35 tot 37 miljoen ton te kunnen produceren. Meer dan de helft daarvan kan worden geleverd aan Rusland. Dit heeft de premier van Kazachstan, Sergej Tereschtsjenko, laten weten aan zijn Russische collega Viktor Tsjernomyrdin tijdens een ontmoeting in de Siberische stad Omsk.

Vakbonden veroordelen niveau politieke campagne

ORANJESTAD — De gezamenlijke vakbonden vergaderden bij de FTA om zich te beraden over de huidige situatie op Aruba. Het niveau van de politieke campagne wordt scherp veroordeeld en mag zich niet herhalen. Een beroep wordt gedaan op alle organisaties en groeperingen om wetten en regels te respecteren en samen te werken voor het belang van Aruba.

In de door José Wever namens de vakbonden ondertekende verklaring wordt de nadruk gelegd dat Aruba een parlementaire democratie kent, waarvan iedereen doordrongen moet zijn en deze moet respecteren. De vakbonden veroordelen ten scherpste alle instigatie en agitatie zowel voor, gedurende als na de verkiezingen en in de fase van het formeren van een nieuwe regering.

De gezamenlijke vakbonden veroordelen alle neo-koloniale gedachten en handelingen, in de vorm dat men naar Holland moet gaan. "Wij zullen geen moment toestaan dat Nederland zich bemoeit met interne zaken die Aruba betreffen", aldus de verklaring van de vakbonden.

Vermoedelijk doelen de vakbonden op het Bon Dia-bericht dat de AVP naar Nederland zou gaan om bij minister Hirsch Ballin, en mogelijk de koningin, haar beklag te doen over de wijze van het aanwijzen van een formateur. De AVP meent dat deze uit AVP-kringen had moeten komen, omdat deze partij uiteindelijk de verkiezingen heeft gewonnen en de regering Oduber werd afgewezen. Het bericht dat AVP-vertegenwoordigers naar Nederland zouden gaan wordt echter door Henny Eman ten stelligste ontkend. Het zou uit de lucht gegrepen zijn.

Uitbreiding van kantoor gouverneur

ORANJESTAD — De uitbreidingswerkzaamheden aan het gebouw aan het Plaza Henny Eman, waarin het kabinet van de gouverneur en de vertegenwoordiging van de Nederlandse regering gevestigd zijn, beginnen maandag 18 januari.

Zowel het personeel als de dagelijkse werkzaamheden in dit uit 1986 daterende gebouw zijn in de loop der jaren toegenomen, waardoor uitbreiding niet langer op zich kon laten wachten. Aan de zuidzijde van het gebouw worden twee kamers en een nieuwe ingang gebouwd. Aan de noordzijde komt een derde kamer, terwijl middenin ruimte wordt gecreëerd voor het archief.

Het uitbreidingsplan werd gemaakt door ir E.Matthew, van architectenbureau Plan Deel-2. De uitbreiding wordt gefinancierd door Nederland en zal in juli dit jaar worden afgerond.

De industriele produktie in ALBANIE is in 1992 voor het eerst in jaren toegenomen. Er was volgens het ministerie van Financien een groei van acht procent. De landbouwproduktie van het armste land in Europa nam zelfs toe met 21 procent.

Verkeersongeval met catamarans

ORANJESTAD — Een watersportbedrijf verzocht politie assistentie aangezien twee catamarans met elkaar in botsing waren gekomen, waarbij een schade van vijf mille florin werd veroorzaakt.

De botsing vond ter hoogte van Boca Catalina plaats. Uit het onderzoek bleek dat E.B. met zijn catamaran in botsing was gekomen met een afgemeerde catamaran. Deze laatste was verzekerd. Aangezien E.B. niet meer ter plaatse was, heeft de politie een onderzoek naar het ongeval ingesteld.

Goede opkomst schaaktoernooi

ORANJESTAD — Schaakvereniging Aruba heeft de afgelopen week de eerste twee ronden van het mini-schaaktoernooi gehouden. De opkomst was zonder meer goed te noemen en de vechtlust loog er ook niet om, getuige het feit dat geen enkele partij in remise eindigde.

Aanstaande dinsdag 19 januari ontmoeten de kemphanen elkaar wederom in La Nota Piano Bar om vanaf 20 uur de volgende en waarschijnlijk laatste drie ronden te spelen. Dit beloven spannende partijen te worden omdat, tengevolge van het Zwitsers speelsysteem, de kans dat spelers tegenstanders van nagenoeg gelijke sterkte ontmoeten, in het algemeen toeneemt naarmate het aantal ronden vordert. Uiteraard is iedereen van harte welkom.

Vreemde gang van zaken bij uitzetting

ORANJESTAD — De Dominicaan A.R., die illegaal op Aruba verbleef en op 14 december jl tijdens een achtervolging door de politie in zijn been werd geschoten, mag niet worden uitgezet.

Na het gebeuren, waarbij de man probeerde met zijn auto op de politie in te rijden, kwam het bevel dat de man moest worden uitgezet en op de zwarte lijst gezet zodat hij 8 jaar lang Aruba niet mag bezoeken. De man werd verpleegd in het hospitaal.

Toen de immigratie gisteren voorbereidingen trof om A.R. uit te zetten, werd van de minister van Justitie een fax ontvangen, waarin opdracht werd gegeven de man niet uit te zetten en onmiddellijk in vrijheid te stellen. R. zou namelijk plannen hebben om met een Arubaanse in het huwelijksbootje te stappen. In kringen van de immigratie werd van de ontwikkeling in deze zaak met verbazing kennis genomen.

Het Franse automobielconcern RENAULT wil de Tsjechische bussenfabrikant Karosa overnemen, zo heeft de krant Le Monde gemeld. Renault zou in eerste instantie een belang van 34 procent willen nemen in het te privatiseren bedrijf.

SETAR

SERVICIO DI TELECOMUNICACION DI ARUBA

MEDEDELING

Het Telecommunicatiebedrijf van Aruba, SETAR, maakt bekend dat door noodzakelijke werkzaamheden i.v.m. verandering van telefoonnummers er **geen telefoonverkeer mogelijk zal zijn op dinsdag 19 januari 1993 vanaf 08:00 's morgens tot en met vrijdag 20 januari 1993 14:00 's middags in de volgende wijken:**

Bubali gedeeltelijk, **Koenoekoe Abou** gedeeltelijk en **Pos Abou** gedeeltelijk.

SETAR biedt haar verontschuldigingen aan voor het ongemak.

OPENBARE VERKOOP OP 21 JANUARI 1993

's-middags om 14.00 uur zal ten overstaan van Notaris Mr. J.R. Croes of diens waarnemer in het HOTEL TALK OF THE TOWN (Monsieur Louis Room). aan de L.G. Smith Boulevard 2, Oranjestad Aruba, in het openbaar bij opbod aan de meestbiedende worden verkocht:

Krachtens rechterlijk bevel ex artikel 409 van het Wetboek van Burgerlijk Rechtsvordering van Aruba:

1. een perceel eigendomsgrond groot 25.630 m², gelegen te Tanki Leendert, kadastraal bekend als Land Aruba eerste Afdeling Sectie P nummer 140;
2. het recht van erfpacht tot 18 juni van het jaar 2014 op een perceel domeingrond groot 453 m², gelegen te San Nicolas, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 185 van 30 november 1953, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als 'Dr. Schaepmanstraat 47';

Krachtens onherroepelijke machtiging ex artikel 1203 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba:

1. het recht van erfpacht tot 8 februari van het jaar 2050 op een perceel domeingrond groot 700 m², gelegen te Wayaca, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie T nummer 963, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk nog ongenummerd:
2. het recht van erfpacht tot 15 februari van het jaar 2050 op een perceel domeingrond groot 424 m², gelegen te Hooiberg kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie R nummer 2596, met het daarop in aanbouw zijnde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als 'Hooiberg E-6';
3. een perceel eigendomsgrond groot 175 m², gelegen te Savaneta, kadastraal bekend als Land Aruba Vierde Afdeling Sectie E nummer 1062, met het daarop gebouwde opstal van een betonstenen winkel, plaatselijk bekend als 'Sabaneta 92';
4. een perceel eigendomsgrond groot 267 m², gelegen te Savaneta, kadastraal bekend als Land Aruba Vierde Afdeling Sectie E nummer 1063, met de daarop gebouwde opstal van een betonstenen winkel, plaatselijk bekend als 'Sabaneta 90';
5. het recht van erfpacht tot 21 maart van het jaar 2009 op een perceel domeingrond groot 470 m², gelegen aan de westzijde van de Dirkszstraat in de Standardvill te San Nicolas in het Vierde District van Aruba, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 119 van 7 oktober 1948, met het zich daarop bevindende betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als 'Dirkszstraat 29';
6. een perceel eigendomsgrond groot 362 m², gelegen aan de westzijde van de Gilles Poppestraat te Cura Cabai in het Vierde District van Aruba, als omschreven in de kadastrale meetbrief nummer 59 van 9 juli 1959, met de zich daarop bevindende betonstenen opstal van een woonhuis, plaatselijk bekend als 'Gilles Poppestraat 6';
7. een perceel eigendomsgrond groot 7.200 m², gelegen te [illegible] kadastraal bekend als Land Aruba [illegible] Afdeling Sectie [illegible] nummer 755;
8. het recht van erfpacht tot 2 juli van het jaar 2046 op een perceel domeingrond groot 585 m², gelegen te Pos Abao, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie K nummer 1377, met het daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als 'Pos Abao 32-J'.

OPENBARE VERKOOP OP 28 JANUARI 1993

's-middags om 14.00 uur zal ten overstaan van Notaris Mr. J.R. Croes of diens waarnemer in het HOTEL TALK OF THE TWON (Monsieur Louis Room) aan de L.G. Smith Boulevard 2, Oranjestad, Aruba, in het openbaar bij opbod aan de meestbiedende worden verkocht:

Krachtens rechterlijk bevel ex artikel 409 van het Wetboek van Burgerlijk Rechtsvordering van Aruba:

1. een perceel eigendomsgrond groot 102 m², gelegen aan de Middenweg/Oude Schoolstraat, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie A nummer [illegible], met de zich daarop bevindende houten opstal van een woonhuis met alle verder aanbehoren, plaatselijk bekend als 'Middenweg 18';
2. een perceel eigendomsgrond groot 248 m², gelegen aan de Schelpstraat, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie A nummer 408, met de zich daarop bevindende opstal, plaatselijk bekend als 'Schelpstraat 27 en 29';
3. 1/2 onverdeeld aandeel in een perceel eigendomsgrond groot 30.370 m², gelegen te Tanki Flip, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie [illegible] nummer 146, waarop is gebouwd een houten huis, plaatselijk bekend als 'Tanki Flip [illegible]';
4. 1/2 onverdeeld aandeel in een perceel eigendomsgrond groot [illegible] m², gelegen te Washington, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie K nummer 4[illegible];
5. een perceel eigendomsgrond groot [illegible] m², gelegen te Shaba, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 197;
6. een perceel eigendomsgrond groot 600 m², gelegen te Shaba, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 19[illegible];
7. een perceel eigendomsgrond groot 600 m², gelegen te Shaba, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 199;
8. een perceel eigendomsgrond groot 600 m², gelegen te Shaba, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 200;
9. een perceel eigendomsgrond groot 510 m², gelegen te Tanki Flip, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 292, met het zich daarop bevindende betonstenen woonhuis met alle verder aanbehoren, plaatselijk bekend als 'Tanki Flip 78'.

De veilingsvoorwaarden zijn gedeponeerd ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg, Zittingsplaats Aruba en liggen voorts ter inzage ten kantore van notaris mr. J.R. Croes, aan de L.G. Smith Boulevard 84 te Oranjestad op Aruba.

Mr. J.R. Croes, notaris.

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op DINSDAG 19 JANUARI 1993, WOENSDAG 20 JANUARI 1993 en DONDERDAG 21 JANUARI 1993 van 07.00 uur tot 13.20 uur schietoefeningen worden gehouden op CALIFORNIA en ANABUL. Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig zeegebied bedraagt 4000 meter, terwijl het onveilig gebied aan landzijde afgebakend wordt met rode vlaggen en borden.

***

VIETNAM heeft vorig jaar 21,5 miljoen ton rijst geproduceerd, 1,6 miljoen ton meer dan in 1991. De export bedroeg 1,4 miljoen ton, ondanks overstromingen die de oogst hebben aangetast. De produktiegroei is het gevolg van nieuwe rijstsoorten die meer opbrengen en van betere planttechnieken. De overheid had daarvoor omgerekend f 180 miljoen aan leningen beschikbaar gesteld.

***

BERN - De Zwitserse minister van Buitenlandse zaken, Rene Felber, heeft woensdag op een persconferentie aangekondigd dat hij aftreedt omdat hij problemen heeft met zijn gezondheid.

De 59-jarige Felber werd vorig jaar behandeld wegens kanker. Het vertrek van de minister valt vijf weken nadat de Zwitserse kie[...] in een referendum "n[...]" zeiden tegen de Euro[...] Economische Ruimte (E[...]) die voorzag in de vorm[...] van een gemeenschappel[...] markt tussen de EG en[...] Europese vrijhandels a[...]ciatie (EVA). Felber was [...] overtuigd voorstander v[...] de EER en van nauw[...] samenwerking binn[...] Europa.

OPENBARE VERKOOP KRACHTENS RECHTERLIJK BEVE[L]

Op dinsdag 26 januari 1993 des voormiddags om 10:00 uur [...] in de vergaderzaal van de Kamer van Koophandel van Aruba aan de Zoutmanstraat nummer 21, te Oranjestad, Aruba, te[n] overstaan van notaris mr F.E.E. Tjon Ajong, of haar plaatsvervanger krachtens rechterlijk bevel in het openbaar, bij opbod aan de meest biedende worden verkocht:

het recht van erfpacht tot 26 oktober 2010 op een perceel domeingrond groot 360 m2, gelegen aan de Rondweg te Dakota op Aruba, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie C. no. 232[...] met de zich daarop bevindende betonstenen opstal van een woonhuis met alle verder aanbehoren, plaatselijk bekend als "Rondweg 85".

De veilingsvoorwaarden zijn ter Griffie van het Gerecht in Eerst[e] Aanleg van Aruba gedeponeerd en houden ondermeer in d[at] iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of ander[e] vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en d[e] bijkomende kosten.

mr. F.E.E. Tjon Ajong, notaris
Spinozastraat 3, Oranjestad, Aruba
Tel.: 22947 / 22611 / 37973 Fax.: 21303.

Bank-directeur Lionel Capriles

'Lokale sport wint als overheid met sociaal beleidsplan komt'

WILLEMSTAD — De belangrijkste taak in de lokale sportwereld is weggelegd voor de overheid. "Deze moet namelijk met een integraal en goed gestructureerd plan komen, waarin onder andere de private sector zijn bijdrage aan de lokale sportbeoefening kan leveren". Bovenstaande is de uitgesproken mening van Maduro & Curiel's Bank-directeur Lionel Capriles. Vanmorgen hield hij een lezing in het kader van het sport-symposium van de Curaçaose Sport Federatie (CSF), dat vandaag en morgen wordt voortgezet in de aula van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA).

CSF viert dit jaar haar 25-jarig bestaan en heeft een programma, aangepast aan deze viering, samengesteld. Naast de vorige week gehouden officiële bekendmakingsavond van de 'Sportman, -vrouw en bestuurders van het Jaar', vormt dit symposium 'De lokale sport richting het jaar 2000' ook onderdeel van diezelfde viering. Deze informatieve bijeenkomst werd in samenwerking met de eilandsdienst voor recreatie- en sportzaken SEDREKO georganiseerd.

Bank-directeur Lionel Capriles werd ook door CSF benaderd voor een lezing getiteld: 'De verantwoorlijkheid van de commercie jegens de lokale sport'. Uit zijn woorden blijkt dat Capriles de mening is toegedaan dat de commercie ofwel private sector weldegelijk een verantwoordelijkheid heeft jegens de lokale sport en die ook zal dragen. Hij stelt daar tegenover wel voorwaarden.

VOORTOUW

De belangrijkste bepaling is, dat de overheid naast het inzien van de eigen verantwoordelijkheid dan ook eindelijk het voortouw neemt voor het creëren van een infrastructuur in de lokale sportwereld. In samenwerking met de sportleiders ofwel sportbestuurders, -bonden, en de private sector - waar hij ook een deel van uitmaakt - wordt gewerkt (de tweede voorwaarde) naar het tot stand komen van die nieuwe infrastructuur. Dit allemaal natuurlijk geïntegreerd in een totaal omvattende sociaal beleidsplan (derde en misschien ook belangrijkste bepaling).

In deze is Lionel Capriles de mening toegedaan dat het aantrekken van goede of creatieve leiders, instructeurs en bestuurders níet de oplosing is. "Er moeten namelijk betere scholen komen met leerkrachten, die gemotiveerd zijn en dan ook beter worden betaald. Er moeten goede opvang en begeleiding worden gecreëerd voor verslaafden. Tevens moet gewerkt worden naar betere trainingen voor de lokale jongeren en werklozen, terwijl de huisvesting voor de eilandbewoners ook verbeterd moet worden. Hetzelfde geldt voor de sportfaciliteiten op het eiland". In dit totaal sociale plan is de private sector dan bereid te helpen, meldt Capriles nogmaals nadrukkelijk, want samen kan meer gedaan en bereikt worden.

"Sport is niet alleen van belang voor een goede gezondheid ofwel voor de fysieke ontwikkeling, maar door te sporten kan bij voorbeeld een kind zich verder vormen". In die vorming ziet de bank-directeur dat iemand die aan sport doet van jongsaf aan een goede basis krijgt: Hij of zij ontwikkelt zich verder en kweekt namelijk een eigen discipline, een evenwichtige denk- en analysevermogen en in zekere mate ook zelfstandigheid. Al deze punten zijn, volgens Capriles, dan van belang in het verdere leven van het kind dat in de toekomst beter kan functioneren in de lokale samenleving.

Zijn eerste stelling is 'dat sport gelukkig maakt' en vandaar dat de private sector ook zijn bijdrage moet leveren om de lokale sportbeoefening verder te ontwikkelen. Dit is namelijk investeren in de eigen bedrijfsvoering, terwijl tegelijkertijd geïnvesteerd wordt in de toekomst van de lokale jongeren'. Sport wordt dus geassocieerd met het sociale leven op Curaçao.

Capriles: "Een andere stelling is dat de lokale sport een van de prioriteiten moet zijn van de overheid. Het is echter de taak van iedereen en met name van de private sector om een helpende hand te geven. Mijn belangrijkste stelling is dan ook dat die private sector deel moet gaan vormen van een totaal structuurplan van de overheid en consequent dus voor de lokale sportbeoefening op het eiland. Alleen in dit geval en daarop volgend, met sponsoring en *manpower*, kan gestuurd worden op concrete en positieve resultaten niet alleen in de sport maar ook in de lokale samenleving".

Hij staaft deze laatste met: "De problemen in de sport hebben hun weerga. Wat psychologen *the underclass* noemen, wordt met de dag groter en meer gestructureerd op Curaçao. Dit brengt met zich mee dat niet alleen veel meer mensen gefustreerd of in een uitzichtloze situatie geraken, maar veel van de lokale mensen raken ook minder geïnteresseerd in de lokale sportbeoefening". Vandaar is het dus van belang, meent de bank-directeur, dat het naast de taak van iedereen het de voornaamste verantwoordelijkheid is van de overheid om met een goed beleidsplan op tafel te komen.

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00/20.00-22.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur

SENTRO DI BARRIO JANWE
(dammen)
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
(Schaakvereniging Janwé)
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

* * * * * * * *

Djurovski verlaat FC Groningen

GRONINGEN — Op verzoek van Milko Djurovski is het contract dat hij tot 1 juli bij FC Groningen had, ontbonden. De 29-jarige Macedoniër kwam tweeëneenhalf jaar geleden voor 1,25 miljoen gulden van Partizan Belgrado naar Groningen. In een Europese bekerwedstrijd tegen de Groningse eredivisieclub maakte de Joegoslavische oud-international destijds zo'n indruk dat hij een contract kreeg aangeboden.

In zijn eerste seizoen bij FC Groningen scoorde Djurovski veertien maal. Daarna ging het bergafwaarts met hem. Hij speelde dit seizoen, mede door zijn blessure-gevoeligheid, slechts drie volledige wedstrijden voor de club. Henk Nienhuis, directeur van FC Groningen: "Djurovski voelde zich niet langer thuis in het werkklimaat bij onze club. Hij vond dat hij tussen de wal en het schip was gevallen. Daarom was hij ook niet meer gemotiveerd om zich via de reservebank terug te vechten in de basis. Het is jammer dat het zo gelopen is maar deze oplossing is voor beide partijen beter."

Djurovski wil een poging wagen in het buitenland op topniveau terug te keren.

■WILLEMSTAD — Zondagmiddag 10 januari werd het jaarlijkse toernooi voor de 'Agostinho Pestana cup' in de Curaçao Golf Squash Club gehouden. Op de foto het moment waarop de 83-jarige Agostinho de vierde 'Agostinho Pestana Cup' overhandigt aan de trotse winnaar, de heer Luuk Bossong.

Meijer verlengt contract bij MVV met vijf jaar

MAASTRICHT — Erik Meijer heeft zijn contract bij MVV met vijf jaar verlengd. De 23-jarige spits, in de belangstelling bij verscheidene clubs, bereikte vrijdag overeenstemming met het bestuur. De huidige verbintenis, die dit seizoen afliep, werd omgezet in een meerjarig contract tot midden 1998.

Meijer liet in het sportprogramma van de NCRV-radio weten, dat hij de komende jaren tussentijds voor een gelimiteerde transfersom mag vertrekken. De topschutter van MVV, dit seizoen al goed voor tien doelpunten, wilde geen bedragen noemen. "Een grote Nederlandse club kan het in elk geval nog betalen", verzekerde de Limburger, die vorige maand door bondscoach Advocaat als bankzitter werd opgeroepen voor de WK-kwalificatie-interland in en tegen Turkije (1-3).

Het feit dat de meeste spelers bij MVV over langdurige contracten beschikken, was voor Meijer een belangrijke reden om voor vijf jaar bij te tekenen. "We hebben op dit moment een talentvolle groep, die veel perspectief heeft. Ik wil daarom graag doorgaan bij de club. MVV leeft bovendien weer in Maastricht. Over Europees voetbal wordt al gesproken, maar dat vind ik nog een beetje voorbarig."

Short neemt voorsprong

Timman blundert solide stelling in alle rust weg

San Lorenzo de el Escorial — Een grove fout aan het einde van een goed gespeelde partij heeft Jan Timmans kansen op het winnen van de kandidatenfinale aanzienlijk gereduceerd. Na de tijdcontrole, toen een pluspion goede compensatie bood voor het theoretische nadeel van een eindspel van paarden tegen lopers, nam hij op de 41ste zet een hoogst ongelukkige beslissing.

Dat gebeurde na ruim twintig minuten nadenken. Het kostte hem de kwaliteit en een zet voor het afbreken de partij. Met deze tweede achtereenvolgende zege heeft Short een achterstand omgezet in een voorsprong van 2 1/2 - 1 1/2.

Voordat Timman zijn fatale blunder beging, had het er veel van weg, dat beide spelers aanstuurden op het afbreken van de partij, waarbij zij voor het eerst elkaars uithoudingsvermogen zouden kunnen testen. Ook Short had na de eerste tijdcontrole weinig reële mogelijkheden gezien: "Ongeveer gelijk", bromde de Brit, terwijl hij aan het eind van het drama met grote stappen wegbeende, gevolgd door een lijkbleke Timman, die al helemaal geen commentaar had.

Wat valt er trouwens nog te zeggen, als de goden je tot mikpunt van hun spot hebben gekozen. Want als er een verdiende niet op een dergelijke manier te verliezen, was het Timman wel. De Amsterdammer had een partij achter de rug, waarin hij erin was geslaagd met tal van subtiele dreigingen een nadelige stand gelijk te trekken.

Toen Short op de achttiende zet de loper naar e1 terugtrok, stond dat gelijk met de erkenning, dat hij niets had bereikt. Timman kwam iets beter te staan. Maar in de tijdnoodfase ging dat lichte voordeeltje weer verloren.

Het eindspel voorspelde een minstens even langademige voortzetting, als het geval was bij Karpov - Timman (Londen 1982) dat veertien zetten als voorbeeld had gegolden. Die marathon eindigde na 96 zetten in remise. Maar het eerste, wat Timman deed, was zijn paard naar het verkeerde veld brengen. Het was een fout, die iemand in tijdnood had kunnen begaan.

Maar in zijn berekeningen, die ongetwijfeld een heel ver eindspel betroffen, zag Timman het dichtsbijzijnde over het hoofd. Short ruilde een loper voor een toren en stond prompt gewonnen. Voor de vorm hield de hevig geschrokken Nederlander nog even vol, maar capituleerde voordat zijn tegenstander diens zestigste zet kon uitvoeren.

De capitulatie was de Brit uiteraard welkom, maar niet het tijdstip waarop. Als tot afbreken was besloten, had de voortzetting zondag op het programma gestaan en was Short ontkomen aan de verplichte persconferentie, die door Luis Rentero op dezelfde dag was vastgesteld. Short voelt er niets voor de pers tijdens de match te ontmoeten. Evenals Timman heeft hij weliswaar getekend drie persconferenties te zullen geven, maar die moeten volgens hem maar aan het einde van de tweekamp worden gehouden.

De Brit bruskeerde daarmee toernooi-directeur Luis Rentero. De Spanjaard, die uitsluitend in termen van geld denkt, dreigde met een boete van 20.000 Zwitserse franken. Wat weer verkeerd aankwam in het kamp van Short. "Zo ga je niet met elkaar om", protesteerde secondant Kavalek en hij eiste inzage in de kleine lettertjes van het contract.

Het is al de tweede keer dat de organisatie zich in de nesten heeft gewerkt. De officiële opening van afgelopen zaterdag kon alleen doorgaan na bemiddeling van burgemeester Fransisco Gonzales Gomez. Het personeel van het Coliseo waar geschaakt wordt, dreigde met staking, omdat zij al een half jaar geen salaris hadden ontvangen.

Zettenverloop Timman - Short

Vierde partij: wit: Nigel Short (Gbr), zwart: Jan Timman (Ned). 1. e2-e4, c7-c5. 2. Pg1-f3, d7-d6. 3. d2-d4, c5xd4. 4. Pf3xd4, Pg8-f6. 5. Pb1-c3, Pb8-c6. 6. Lc1-g5, e7-e6. 7. Dd1- d2, Lf8-e7. 8. 0-0-0, 0-0. 9. f2-f4, h7-h6. 10. Lg5-h4, e6-e5. 11. Pd4-f5, Lc8xf5. 12. e4xf5, Dd8-a5. 13. Kc1-b1, Tf8-e8. 14. Lf1-c4, Da5-b4. 15. Lc4-b3, Db4xf4. 16. Dd2xf4, e5xf4. 17. Th1-f1, Pf6-h5. 18. Lh4-e1, Ta8-d8. 19. Pc3-d5, Le7-g5. 20. h2-h4, Lg5-f6. 21. Pd5xf6+, Ph5xf6. 22. Tf1xf4, Te8-e2. 23. g2-g4, te2-g2. 24. g4-g5, h6xg5, 25. h4xg5, Tg2xTg5. 26. Le1- h4, Tg5-h5. 27. a2-a3, Kg8-f8. 28. Lb3-c4, Pc5-e7, 29. Td1-f1, Td8-c8. 30. Lc4-e2, Th5-h6. 31. Lh4-f2, Pe7-c6. 32. Tf1-d1, Pf6-d7. 33. b2-b3, Pd7-e5. 34. f5-f6, Tc8-d8. 35. f6xg7+, Kf8xg7. 36. Lf2-h4, Td8-h8. 37. Lh4-f2, Th6-g6. 38. b3-b4, Th8-h2. 39. Td1-f1, b7-b6. 40. Le2-b5, Th2-h3. 41. Kb1-b2, Pc6-d8. 42. Lf2-h4, Pd8-e6. 43. Lh4-f6+, Tg6xf6. 44. Tf4xf6, Pe6-d4. 45. Lb5-d3, d6-d5. 46. Tf6-f4, Pd4-f3. 47. Tf1-d1, Th3-h2. 48. Ld3-a6, d5-d4. 49. Td1-f1, Th2-h3, 50. La6-e2, Pf3-d2. 51. Tf1-g1+, Kg7-h7. 52. Kb1-c1, Pd2-c4. 53. Le2xc4, Pe5xc4. 54. Tf4xf7+, Kh7-h6. 55. Tf7xa7, Th3-c3, 56. Ta7-a8, Kh6-h7. 57. Tg1-d1, Pc4-e3. 58. Td1xd4, Tc3xc2+, 59. Kc1-b1, Tb2-h2, zwart geeft het op.

Sectiebestuur KNVB treedt af

ZEIST — Het sectiebestuur betaald voetbal van de KNVB is zaterdagmiddag afgetreden. Reden tot deze stap was het feit dat geen overeenstemming met de clubs konden worden bereikt over het onlangs gepresenteerde beleidsplan. Het bestuur gaat demissionair verder.

Fusie NOC en NSF:

Huibregtsen wordt kandidaat voorzitter

PAPENDAL — De besturen van het Nederlands Olympisch Comité en de Nederlandse Sport Federatie zullen voorstellen Wouter Huibregtsen na de fusie voorzitter te laten worden van de nieuwe Nederlandse sportkoepel. Bij instemming van de leden zal tot de algemene vergadering van 1994 Marten Kastermans als co-voorzitter fungeren.

Wanneer zich geen problemen meer voordoen krijgt de beoogde fusie NOC/NSF op 1 juli van dit jaar zijn beslag. Het tijdpad voorziet in nog vijf stappen. Op 4 februari is er een gezamenlijke buitengewone algemene vergadering met een bespreking van de hoofdlijnen van doelstellingen, werkvelden en structuren. De twee besturen hebben de voorstellen vrijdag verstuurd. Daar is ook het voorstel over het voorzittersschap bij.

De beide huidige voorzitters, Huibregtsen (NOC) en Kastermans (NSF), zullen samen hun verenigingen harmonieus doen samengaan. In het voorstel staat dat de voorzitter voor de lange termijn vanaf het begin de hamer van NOC/NSF hanteert. Huibregtsen wordt door beide besturen kandidaat gesteld voor een periode van vier jaar. Naast zijn tijdelijke co-voorzitterschap blijft Kastermans voorzitter van de initiatiefgroep Sport en Samenleving.

Dmitzenko wint EK-kunstrijden

HELSINKI — Op zeer spektaculaire wijze heeft Dmitri Dmitrenko uit de Oekraïne de Europese titel kunstrijden bij de mannen veroverd. De 19-jarige atleet, voormalige wereldkampioen bij de junioren, dwong respect af met maar liefst acht drievoudige sprongen.

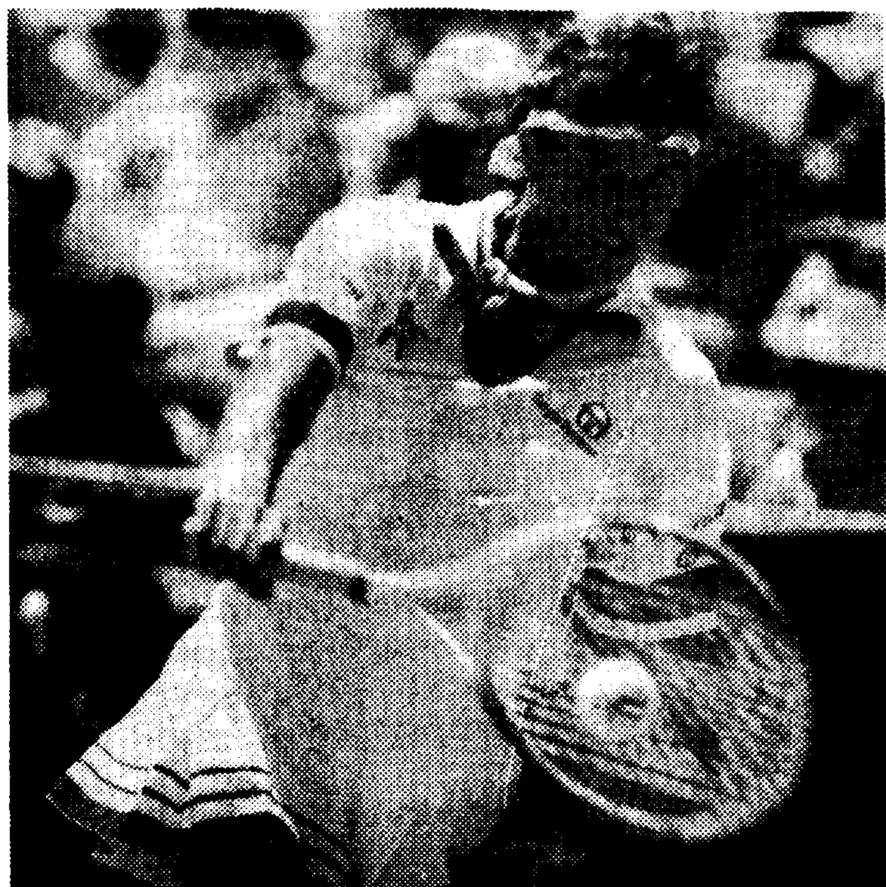
Op de muziek van Beethoven leverde Dmitrenko een vrijwel perfecte vrije kur af. Hij behield daardoor voldoende voorsprong op Philippe Candeloro. De Fransman had in de verplichte figuren te veel achterstand opgelopen. Wel klom hij nog van de zesde naar de tweede plaats. Het brons ging eveneens naar een Fransman: Eric Millot.

Voor Dmitrenko was het de eerste keer dat hij op een senioren-kampioenschap uitkwam.

Haarhuis en Eltingh halen het niet

DJAKARTA — Het Nederlandse feest op het internationale tennistoernooi van Djakarta is voorbij. Zowel Paul Haarhuis als Jacco Eltingh werden in de halve finale van het met een half miljoen gulden gedoteerde evenement uitgeschakeld.

Haarhuis verloor van Steeb. De Duitse linkshander won overtuigend met twee keer 6-2. Ook Eltingh won geen set. Voor hem was de Amerikaan Michael Chang te sterk, 6-4, 6-4.

SYDNEY — Topspeelster Gabriëlla Sabatini van Argentinië in actie tegen de Duitse Barbara Rittner in de kwartfinale van de New South Wales Open. Sabatini, winnares van vorig jaar, won de wedstrijd met 7-5 6-3 en zal in de halve finale uitkomen tegen de Amerikaanse Jennifer Capriati.

Uitslagen EK-Schaatsen

HELSINKI — EK-kunstrijden, ijsdansen, stand na tweede dag: 1. Oesova/Zoelin (Rus) 1,0 punten, 2. Gritsjoek/Platov (Rus) 2,0, 3. Rahkamo/Kokko (Fin) 3.0.

Eisden (MAN) tot Smits (Financiën):

'Goede wet niet gebruiken om iets verkeerds te doen'

WILLEMSTAD — De overheid heeft een goede wet gebruikt om iets verkeerds te doen. Als er geld moet komen, neem dan geen maatregelen als het verhogen van de winstmarge van de Curoil, maar ga naar de Staten. Dat zegt Cedric Eisden (MAN) in reactie op uitspraken van minister Smits (Financiën).

De winstmarge van de Curoil wordt gebruikt om prijsschommelingen van de kosten van brandstof op te vangen, terwijl deze juist werd ingesteld om te voorkomen dat de prijzen van goederen en diensten onnodig verhoogd worden. Die winstmarge is ingesteld om te fungeren als een soort bumper, aldus Eisden.

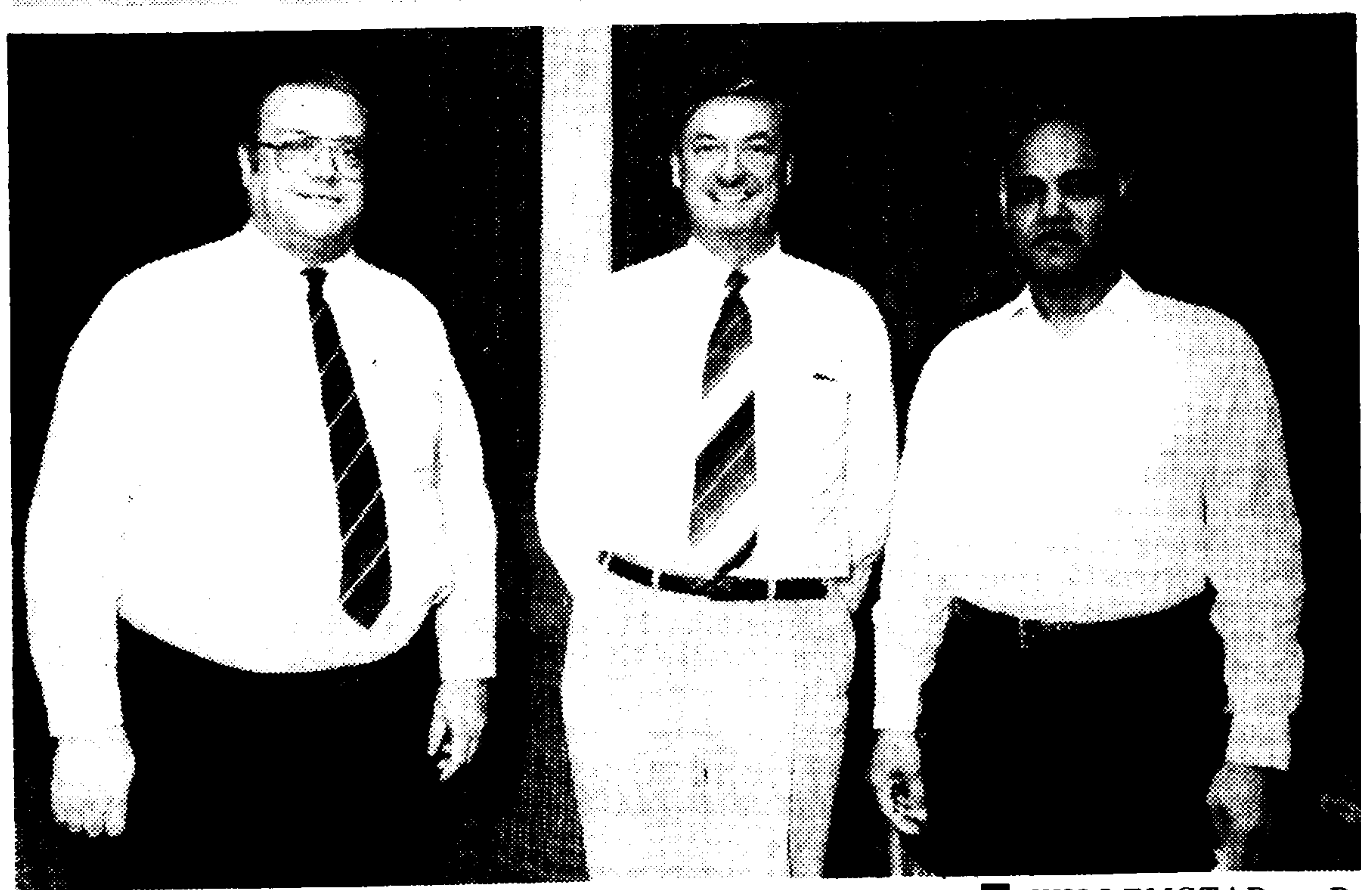
De overheid doet nu precies het tegenovergestelde: zij wil de prijzen verhogen door de winstmarge te verhogen. Het argument van Smits, dat de winstmarge wordt verhoogd om toekomstige brandstofprijsstijgingen op te vangen, vindt de MAN een drogreden, want de brandstofprijzen dalen juist.

De winstmarge wordt verhoogd om de bevolking te kunnen garanderen dat de komende tien jaar de benzineprijs niet boven de twee gulden per liter komt, zo heeft Smits aangevoerd. Eisden: "God verhoede dat de commerciële sector een dergelijke handelwijze van de regering overneemt, want waar blijven we dan."

Eisden merkt spottend op, dat er niet langer gesproken kan worden van een zak (met maatregelen als deze, die in het nadeel van de bevolking uitwerken) met een gat erin, maar over een heleboel gaten die aan elkaar vastgeknoopt zitten. Gebruik een goede wet niet verkeerd en ga naar de Staten, raadt Eisden de regering aan.

Zoals bekend kunnen de accijnzen op benzine wel worden verhoogd, maar dient dit in de Staten te gebeuren. Eerder had de MAN al aangegeven niet te begrijpen waarom de regering dat niet doet. Te verwachten valt immers dat de NVP en DP-leden in de Staten bij een stemming toch de oppositiepartijen overstemmen, zodat de overheid niet bang hoeft te zijn dat die accijnsverhoging er niet doorkomt.

Komende en gaande man

■ WILLEMSTAD —*De IBM introduceerde vrijdagavond tijdens een afscheidsreceptie voor de vertrekkende general manager van de Antillen en Aruba, Armand Nunes (rechts), de nieuwe leider Gerard Leerentveld (links). Midden de general manger voor het Caribisch gebied, Al Ionson.*

Buit gaat naar Oasis

Leguanenstroper toegang Christoffelpark ontzegd

WILLEMSTAD —Een leguanenstroper is met ingang van deze week de toegang tot het Christoffelpark ontzegd. Dat gebeurde nadat hij voor de zoveelste keer getracht had het park binnen te dringen. De ontzegging gebeurde in overleg met de politie.

Maandag werd de bewuste stroper ter hoogte van landhuis Savonet gesignaleerd door parkwachters. Bezoekers hadden hen op de illegale parkbezoeker geattendeerd. Het betreft hier de notoire leguanenstroper F.M.D., die in het verleden reeds herhaalde malen met een wapen is aangetroffen.

De man gaf geen gehoor aan de sommatie van de parkwachters het park te verlaten. Na het uiten van enkele krachttermen en bedreigingen verdween hij in het dichte struikgewas. De achtervolging werd door het - ongewapende - parkpersoneel niet ingezet, daar onduidelijk was of de leguanenvanger een vuurwapen bij zich droeg.

De buit van deze stroper wordt geregeld door restaurant Oasis afgenomen.

Anders godsdienstige opsplitsing

Premier Rao: India is wereldlijke staat

BOMBAY - De Indiase premier P.V. Narasimha Rao heeft vrijdag gezegd dat in zijn land het gevaar van opsplitsing dreigt als de botsingen tussen radicale Hindu's en moslims zich verder verspreiden.

"Als niet de wereldlijke staat wordt nagestreefd, zal India uiteenvallen", verklaarde hij tegen verslaggevers na een bezoek aan de delen van Bombay die het ergst door de rellen tussen Hindu's en moslims zijn getroffen. De afgelopen tien dagen zijn bij gevechten tussen beide religieuze groepen al vijfhonderd doden gevallen, terwijl vorige maand in het hele land zo'n elfhonderd mensen omkwamen. Vrijdag kwam een politiepatrouille in een voorwijk van Bombay, de financiële hoofdstad van India, onder vuur te liggen kort na de vrijdaggebeden van de moslims.

Rao, die tijdens de rondrit zijn auto niet mocht verlaten, zei dat India in de wereld een slechte reputatie heeft gekregen door de rellen die uitbraken na de verwoesting van de moskee in Ayodhya door radicale Hindu's op 6 december. "We hebben een krachtig programma nodig om het secularisme terug te brengen", aldus Rao die eraan toevoegde dat in het recente verleden Hindu's, moslims, christenen, buddhisten en parsi's vreedzaam samenleefden ondanks de bloedige scheiding in 1947 met Pakistan. De premier waarschuwde ervoor dat de religieuze rellen, waarbij inmiddels ook plaatselijke en nationale politieke doelen een rol spelen, zich over het hele land verspreiden. "Het virus groeit en verspreidt zich langzaam. Het verschijnt in plaatsen waar het tot nu toe absoluut geen basis had."

MOSKOU - De Russische president, Boris Jeltsin, is bereid de veiligheid van Oekraïne te garanderen, ondermeer tegen een nucleaire aanval. Rusland hoopt op deze wijze de buurstaat over te halen het Start-1 ontwapeningsakkoord te ratificeren.

"Rusland geeft een garantie om de integriteit van Oekraïne en zijn grenzen te waarborgen en het land tegen een nucleaire aanval te beschermen", zei Jeltsin op een gezamenlijke persconferentie met zijn Oekraïnse ambtgenoot Leonid Kravtsjoek na hun topontmoeting in Moskou. Een akkoord over deze garantie zal pas worden gesloten nadat het Oekraïnse parlement Start-1 heeft geratificeerd.

Kiev eiste zo'n garantie als voorwaarde voor ratificatie. Als dat gebeurd is, is de weg vrij voor de uitvoering van het verdergaande Start-2 akkoord dat Jeltsin begin deze maand met de Amerikaanse president George Bush sloot. Kravtsjoek en Jeltsin noemden hun topoverleg een groot succes.

Minister Pronk brengt bezoek aan Costa Rica

DEN HAAG - Minister Pronk van Ontwikkelingssamenwerking brengt van 17 tot 24 januari een werkbezoek aan Costa Rica en Nicaragua. Dat heeft het departement van Buitenlandse zaken vrijdag meegedeeld.

Met beide middenamerikaanse landen onderhoudt Nederland ontwikkelingsrelaties. In Costa Rica voert Pronk besprekingen met onder anderen president Calderon en de minister van Buitenlandse zaken en Milieu. De bewindsman bezoekt ook een aantal ontwikkelingsprojecten.

Tijdens het bezoek aan Nicaragua (vanaf 20 januari) zal Pronk gesprekken voeren met president Violeta Barrios de Chamorro, enkele bewindslieden en de leider van het Sandinistische front, Daniel Ortega. De zogeheten "veldbezoeken" in het land staan in het teken van de milieuproblemen, de onderlinge samenwerking tussen beide landen en de banden tussen verscheidene Nicaraguaanse en Nederlandse gemeenten.

Ongetwijfeld zal bij het bezoek aan San José ook de kwestie van de bananenexport naar de EG aan de orde komen. De recent ingevoerde EG-heffing op bananenimport is een zeer harde slag voor Midden Amerika als een van de belangrijkste bananenexporteurs van de wereld. Costa Rica zal binnenkort de samenkomst boycotten van Middenamerikaanse ministers en hun EG-collega's om daarmee uiting te geven aan zijn protest tegen de EG-beslissing.

Stadsvernieuwing in Koralengebied

Voetbalveld op Kura di Shon Fil moet blijven

WILLEMSTAD — Het voetbalveld van 'Kura di Shon Fil' aan de Nanicstraat (O) moet blijven. Dat blijkt uit een enquete die de dienst Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting (DROV) onder omwonenden heeft uitgevoerd. De meerderheid (75 procent) heeft geen overlast van het veldje en pleit voor handhaving en verbetering ervan.

Doel van de DROV-enquete was het peilen van de meningen van de omwonenden: moet het veld behouden blijven dan wel gebruikt voor de bouw van nieuwe woningen.

De tegenstanders van de voetballende jeugd achter hun huizen pleiten vooral voor maatregelen tegen schade aan dakpannen, die vooral door het voetballen ontstaan. Verder wordt gevraagd om een betere omheining, zodat hoog geschoten ballen opgevangen worden.

Voor het gebied van 'Kura di Shon Fil' heeft het eilandgebied een projectteam Koralengebied geïnstalleerd. Daarin zijn vertegenwoordigd Plataforma Otrobanda, de DROV, de Fundashon Kas Popular (FKP), de dienst Openbare Werken, het bureau Domeinbeheer, de stichting Monumentenzorg, de dienst Landbouw, Veeteelt en Visserij en het secretariaat Stadsvernieuwing.

Het projectteam streeft ernaar dit 'unieke stuk Otrobanda' te behouden en nieuw leven in te blazen. De FKP heeft reeds enkele woonpanden in het Koralengebied gerenoveerd. De restauratie van het pand Belvédère door Monumentenzorg bevindt zich in een vergevorderd stadium.

Voor het totaalgebied Otrobanda noord-west bereidt het projectteam een stedebouwkundig plan voor. Hierin geeft het eilandgebied zijn visie over de toekomstige verbetering van monumenten, woningbouw, verkeers-, parkeer-, recreatieve en buurtvoorzieningen.

Niet erg materialistisch

WILLEMSTAD — Het is zeer te betwijfelen of Amnesty International in Londen iets gaat doen met de, volgens premier Liberia, verstuurde anonieme brief over het politieoptreden medio december in Punda. Secretaris van A.I. op Curaçao, Tione Wassenberg, zegt dat A.I. voldoende mogelijkheden heeft om aan niet-anonieme informatie te komen, onder meer door het zo nodig zelf sturen van mensen.

De vraag hoe de premier komt aan een copie van een al verstuurde anonieme brief, is niet geheel duidelijk. Belangrijker dan de vraag of de brief echt is verstuurd naar Londen (de A.I.-vestigingen behandelen nooit zaken uit het eigen land), vindt Wassenberg hoe de aanklachten bij de politie nu behandeld gaan worden. "We willen dat mensen, die een aanklacht willen indienen, dat ook kunnen doen. En we willen zien wat er met die aanklachten verder gebeurt."

Toevalligerwijs waren in december twee A.I.-mensen (voor iets heel anders) op Curaçao. De stilte in Punda, in die dagen voor kerst, leidden bij die twee waarnemers overigens tot een voor de Curaçaose bevolking bijzonder positieve conclusie: "de bevolking van Curaçao is niet erg materialistisch ingesteld, want er wordt, zo vlak voor de kerst, weinig gewinkeld, het is rustig in de stad."

Wassenberg, geamuseerd: "Het was wel opgevallen dat er veel politie aanwezig was, maar dat heb je in veel Zuid-Amerikaanse landen. En iemand die van niets weet, kan dan tot zo'n conclusie komen."

Prominente absenten: Noord-Korea, Arabische landen

C-wapenverdrag door 130 landen getekend

PARIJS - Aan het einde van de driedaagse conferentie in Parijs vrijdag is het verdrag over de vernietiging van chemische (C-)wapens door 130 landen ondertekend. De Franse minister van Buitenlandse zaken Roland Dumas, die optrad als gastheer, noemde aan het slot van de bijeenkomst het aantal handtekeningen "een opmerkelijk resultaat".

Ook na de conferentie kunnen landen alsnog bij het hoofdkwartier van de Verenigde Naties in New York het verdrag ondertekenen. De conventie zal pas over ongeveer twee jaar van kracht worden als de parlementen van 65 staten haar hebben geratificeerd. Ze voorziet in een verbod op de produktie, de opslag en het gebruik van chemische wapens, die voor het eerst werden toegepast in de eerste Wereldoorlog. Er komt een bureau dat "op ieder moment op iedere plaats" controles kan uitoefenen om te achterhalen of ondertekenaars zich aan het verdrag houden. Het bureau dat zich daarmee bezig zal gaan houden, wordt gevestigd in Den Haag. Het zal tevens erop moeten toezien dat staten die het verdrag niet hebben ondertekend, geen chemicalien kunnen importeren waarmee gifgas kan worden gemaakt.

Landen die hun handtekening hebben gezet, hebben tien jaar de tijd om hun chemische wapens te vernietigen. De Verenigde Staten en Rusland, die samen met Irak hebben toegegeven over deze wapens te beschikken, krijgen vijf jaar extra wegens hun enorme voorraden. De conventie waarover een kwart eeuw werd onderhandeld, volgt het protocol van Geneve van 1925 op waarmee allleen het gebruik van chemische wapens werd verboden.

Een grote zwakte van het nieuwe pact is dat een aantal belangrijke Arabische staten, waaronder Irak en Libië, het niet heeft ondertekend. In de oorlog tegen Iran en tegen de Iraakse Kurden gebruikte Baghdad op grote schaal gifgassen. Arabische staten weigeren hun handtekening te zetten zolang Israël zijn kernwapens niet opgeeft. Een ander prominente afwezige was Noord-Korea welk land volgens de VS en Zuid-Korea ook chemische wapens ontwikkelt.

RUSLAND garandeert Oekraine dit jaar slechts 7,5 miljoen ton aan olieleveranties, een zesde van de 45 miljoen ton die het land nodig heeft. De Russen hebben laten weten maximaal 15 miljoen ton te kunnen leveren, zo heeft de premier van Oekraine, Leonid Koechma, verklaard. Volgens Koechma betekent dit dat de economie van zijn land zal instorten.

ITALIE begeeft zich voor het eerst op de Duitse kapitaalmarkt. Onder leiding van Deutsche Bank wordt een lening uitgeschreven van vier miljard mark, waarvan de bijzonderheden later worden bekendgemaakt. Het is de op een na grootste lening in Duitsland tot nu toe.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

* * * * * * * * * *

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

* * * * * * * * *

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
openingstijden voor lezers:
woensdag van 14.00-19.00 uur

* * * * * * * * *

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur gewone stukken om 16.30 uur

* * * * * * * * *

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel. 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater

* * * * * * * * *

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur

* * * * * * * * *

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

* * * * * * * * *

SLACHTHUIS LVV
(tel. 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden

* * * * * * * * *

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel. 4255 te bellen

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel. 8080)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

* * * * * * * * *

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel. 8204 (na 18.00 uur tel. 8342).

* * * * * * * * *

ZATERDAG
DIVERSEN
PADVINDSTERSGROEP ST. BERNARDUS
19.00 uur kampvuur - Sentro Oubaas Carlos Nicolaas

* * * * * * * * *

Doden bij granaataanslag
NAVO bereid tot leiderschap bij militaire operatie

SARAJEVO - In de Bosnische hoofdstad Sarajevo zijn vrijdag acht mensen gedood toen de rij, waarin zij stonden om aan drinkwater te komen, door een granaat werd getroffen. Er vielen achttien gewonden. Mocht het tot een internationale militaire actie komen in Bosnië, dan is de NAVO bereid daarover de leiding te hebben.

Een uur na de aanval in Sarajevo waren de sporen van het bloedbad in de nauwe straat nog steeds zichtbaar. Met bloed besmeurde plastic jerrycans lagen op de grond, menselijke resten hingen aan de muren. "Dit was het ernstigste afzonderlijke incident in Sarajevo in zeker een maand tijd", aldus dokter Faruk Kulenovic van het Kosevo ziekenhuis. Terwijl de gewonden van de aanslag naar het ziekenhuis werden gebracht, werd ook dit gebouw door een granaat getroffen. Enkele kamers werden verwoest, maar er vielen geen slachtoffers.

Bijna zevenhonderd zieken, gehandicapten, ouderen en zigeuners zijn vrijdag uit Sarajevo geëvacueerd onder bescherming van VN-militairen. Ze worden naar Belgrado (Servië), Split (Kroatië) en Kiseljak (Bosnië) gebracht.

In de oude Moslim-stad Gornij Vakuf in midden-Bosnië werd vrijdag ondanks een bestand opnieuw gevochten tussen Kroaten en Moslim-eenheden, die elders in de republiek elkaars bondgenoten zijn. Volgens de door moslims gecontroleerde Radio Sarajevo beschoot het Kroatische leger met behulp van tanks, mortieren en kanonnen die uit Sarajevo zijn meegenomen het moslimdeel van de stad ondanks een staakt-het-vuren dat in de nacht van donderdag op vrijdag van kracht was geworden.

AANBOD NAVO

De NAVO is bereid het commando op zich te nemen als de Verenigde Naties besluiten het vliegverbod boven Bosnië met militaire middelen af te dwingen. De NAVO-raad, waarin de ambassadeurs van de zestien lidstaten zitting hebben, besloot vrijdag dit aanbod aan de VN te doen. Voor zo'n VN-besluit is overigens eerst een nieuwe resolutie van de Veiligheidsraad (V-raad) nodig. Frankrijk, dat geen deel uitmaakt van de geïntegreerde militaire structuur van het Atlantisch bondgenootschap, wilde aanvankelijk dat het feitelijke commando van de operatie bij de VN zelf zou komen te liggen. Maar de Fransen legden zich neer bij de wens van de meerderheid van de bondgenoten dat een officier van een NAVO-land het commando zou moeten voeren.

Het geheel zou moeten verlopen onder het mandaat van de VN. Deze zou de operatie dan ook kunnen stopzetten zo gauw VN-blauwhelmen in Bosnië in ernstig gevaar komen. NAVO-secretaris-generaal Manfred Worner is vrijdag gemachtigd de plannen van de alliantie over hoe zij het afdwingen van het vliegverbod zou aanpakken, naar de VN te sturen. Daarbij is volgens diplomaten onder meer geïnventariseerd wat aan materieel nodig is, maar nog niet besproken welk land welke bijdrage zou kunnen leveren.

De hulpmedewerkers van het Hoge commissariaat van de vluchtelingen van de Verenigde Naties (Unhcr) lopen in Bosnië steeds meer gevaar "doordat de VN doelwit worden" van de strijdende partijen. Het aantal beschietingen op hulpkonvooien en -instellingen is opgelopen tot twee per dag, vertelde UNHCR-woordvoerster Sylvana Foa in Geneve. "Geen een partij respecteert dat de UNHCR-konvooien de humanitaire zaak dienen", zij denken allemaal dat de Unhcr alleen voedsel en hulp leveren aan hun tegenstanders, aldus Foa.

Djojoparwiro weg bij FKPD

KRALENDIJK — Na elf jaar zal Marita Djojopawiro-Winklaar haar taak als voorzitter van de Fundashon pa Kwido di Personanan Desabilitá neerleggen. Drukke werkzaamheden op een ander sociaal terrein nopen haar daartoe.

Zondag 24 januari zal er afscheid worden genomen van de voorzitster, die vereniging vanaf het begin geleid heeft. Dat gebeurt in de Pasadia Cariño te Rincon van vier tot zes uur 's middags.

Cursus APLA

KRALENDIJK — In februari wordt onder auspiciën van de Antillen Public Library Association (APLA) opnieuw een door de OKSNA gefinancierde cursus gegeven voor medewerkers van de openbare leeszaal.

De cursus duurt twee jaar en er zal eenmaal per week les gegeven worden. Om deel te nemen is een vooropleiding vereist. Inlichtingen worden verstrekt door Jeanine Wong-Loi-Sing in Jeugdhuis Jong Bonaire.

Akzo zout 20 jaar

KRALENDIJK — In 1972 laadde Akzo Salt Antilles voor de eerste maal een schip. Dat is nu dus ruim twintig jaar geleden. Sindsdien is het tonnage verscheept zout gestadig toegenomen. In 1992 werd een record tonnage geëxporteerd. In december van dat jaar overschreed de totale tonnage de vijf miljoen.

Om deze mijlpaal te vieren hebben alle medewerkers van de Akzo een fraai poloshirt met opdruk *5 Million tons shipped* ontvangen.

Gezaghebbersoverleg

■*KRALENDIJK — Vrijdagmiddag werd het gezaghebbersoverleg beëindigd. Afwezig was gezaghebber Elmer Wilsoe van Curaçao, die werd vervangen door eilandssecretaris mr. E.A. Vlieg. De bijeenkomst op Bonaire werd gehouden in Harbour Village Resort. Op de foto vlnr mr Vlieg, gezaghebber/gastheer mr Frits Goedgedrag, gezaghebbers mr Irwin Temmer van Sint Eustatius, Sydney Sorton van Saba, Procureur-Generaal mr Robert Pietersz en Russel Voges van Sint Maarten.*

EG-beraad over veiligheid bij transport op zee

KOPENHAGEN - De EG-ministers van Milieu en de ministers, belast met Maritiem vervoer, zullen de komende weken bijeenkomen om te praten over de veiligheid op zee.

Dit naar aanleiding van de scheepsrampen bij het Spaanse La Coruna en de Britse Shetland-eilanden. Een Deense topambtenaar heeft dit donderdag in Kopenhagen bekend gemaakt. In kringen van de Europese commissie in Brussel werd het onmiddellijk bevestigd. Denemarken is op dit moment voorzitter van de Europese Gemeenschap. Volgens de Deense zegsman zal bezien worden of de Europese regelgeving moet worden verbeterd en/of de toepassing ervan.

MOSKOU - Een Chinees schip heeft met een mitrailleur geschoten op een Russisch tanker en een granaat op het schip afgeschoten dat zich ter hoogte van Taiwan bevond, zo heeft het Russische persbureau Itar-Tass gemeld. Het schip voer 150 kilometer van de kust van het Chinese vasteland.

Het persbureau zei niet wanneer de schietpartij had plaatsgevonden. Het Russische consulaat in Shanghai heeft bij de Chinese autoriteiten tegen het incident geprotesteerd. Het schip slaagde er volgens Itar-Tass in aan zijn belager te ontkomen door te manoevreren en de snelheid de verhogen. Het schip liep bij de aanval nauwelijks schade op.

Een woordvoerder van de Russische marine zei dat de aanval op de tanker, "Oessoerinsk" was uitgevoerd met een motorboot. Naar zijn zeggen was er sprake geweest van piraterij. Het aanvallende schip voerde de Chinese vlag, maar had geen registratienummer, zei de woordvoerder.

Jeltsin slikt verbod Nationaal reddingsfront in

MOSKOU - President Boris Jeltsin van Rusland ziet ervan af het Nationale Reddingsfront, een verbond van communisten en nationalisten, te verbieden. Jeltsin heeft dit vrijdag bij decreet bepaald.

Met zijn besluit draait Jeltsin een eerder decreet uit oktober terug, waarmee hij het Front verbood. De beweging diende daarop een verzoek in bij het hooggerechtshof om het verbod aan te vechten. Volgens het decreet van vrijdag heeft het coordinerend comité van het Reddingsfront opgehouden te bestaan, en is een verbod daarom overbodig geworden. Waarnemers zien dit als een stille erkenning van Jeltsin dat er onvoldoende juridische gronden waren voor een verbod.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:
Licht tot half bewolkt en vandaag droog. In de komende nacht en morgenochtend mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met kans op slechts een enkele plaatselijke bui.
Matige, overdrag af en toe vrij krachtige oostelijke wind (tussen acht en 26 knopen).

WEEROVERZICHT:
Ook in de komende 24 uur zal het weer op de Benedenwindse eilanden beïnvloed worden door de uitloper van een hoge drukgebied boven de Atlantische Oceaan. Als gevolg hiervan zal de buienactiviteit grotendeels onderdrukt worden. Een tijdelijke toename van de vochtigheid kan morgen af en toe voor iets meer bewolking en de ontwikkeling van een enkele lichte bui zorgen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	licht bewolkt	30	25	0.0
Bonaire	zwaar bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	30	24	sp
St Eustatius	zwaar bewolkt	28	23	0.2
St Maarten	licht bewolkt	29	23	0.5
Amsterdam	geheel bewolkt	12	10	0.0
Atlanta	half bewolkt	09	03	0.0
Bogotá	zwaar bewolkt	20	09	-.-
Kingston	licht bewolkt	32	25	0.0
Miami	zwaar bewolkt	28	23	3.0
New York	licht bewolkt	03	00	0.0
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	31	20	sp
San Juan	zwr bwlkt na	27	21	0.3

Leven in niemandsland

■*MARJ-EZ-ZOUHOUR - In het niemandsland tussen Israël en Libanon lijkt het leven voor de ruim vierhonderd Palestijnse ballingen voort te kabbelen. Eten, drinken, slapen, de was doen, het zijn de dagelijkse onderbrekingen. Tussen Israël en het Internationale Rode Kruis werd overleg over het evacueren van een paar Palestijnen.*

CHINA wijst dit jaar tien bedrijven aan waarvoor notering op buitenlandse beurzen zal worden aangevraagd. De bedrijven zullen eerst grondig worden gereorganiseerd. Vorig jaar oktober was China Brilliance automotive het eerste Chinese bedrijf dat in het buitenland (New York) werd genoteerd.

Italiaanse minister Binnenlandse Zaken:
Aanhouding maffiabaas Riina buitengewone slag

ROME - "Dit is een buitengewone slag", zei minister van Binnenlandse zaken Nicola Mancino in Rome over de aanhouding van de maffiabaas Riina. In het kabinet van premier Giuliano Amato barstte een applaus los toen de ministers het nieuws van de arrestatie vernamen.

Volgens Mancino was Riina (62) inderdaad de hoogste baas van de maffia. Naar zijn zeggen bestaat er grote onenigheid binnen de misdaadorganisatie. In de maffia wordt kritiek geuit op de leiding alsmede op de methoden die voor het uitvoeren van criminele activiteiten worden gekozen, aldus de minister.

Hij liet ook een waarschuwing horen. De maffia is niet verslagen, hoewel een belangrijke mafioso is gearresteerd, zei hij. De maffiabaas was gearresteerd na een operatie van een maand waarbij gebruik was gemaakt van afluisterapparatuur en het schaduwen van de verdachte.

Carnaval Aruba

IN EEN overvol Cas di Cultura vond gisteravond het derde Aruba carnaval costuumfestival plaats. Deelgenomen werd onder meer door Aruba, Nederland, Bonaire, Trinidad, Sint Maarten en Brazilië. Absolute winnaar werd de Arubaanse Yelsomine Quilotte die drie prijzen in beslag nam voor het meest originele-, creatiefste- en aantrekkelijkste costuum. Ook Omayra de Cuba met 'Dance Festival' wist voor Aruba twee prijzen in de wacht te slepen. Julio Rooi uit Sint Maarten die als Neptunes verscheen, mocht eveneens uit handen van minister voor Toerisme ing. Eddy Briesen een trofee in ontvangst nemen. Vanavond vindt een tweede voorstelling in Cas di Cultura plaats.

RADIO GALATICA komt ook met een carnavalsprogramma, dat de naam 'Budum den Carnaval' kreeg. De naam werd door de elfjarige Jason ingezonden. Geheel nieuw vol enthousiasme, dat gebracht wordt onder de leuze 'Nos tur ta usa nos cabez den carnaval '93, y sin pense doz bez'. De leuze is een inspiratie van Arleen Oduber. Gisteravond vond de doop plaats van het nieuwe programma.

CAIQUETIO CLUB houdt morgenavond de verkiezing van de kinderkoningin van Paradera, waarvoor zich kandidaat stelden: Lizaira Vrolijk, Brigitte Boekhoudt, Margarette Boekhoudt, Suyenne Mathilda, Nathalie Donata, Norgeline Daal en Marita Wever. De verkiezing begint om 18.30 uur.

DE FAKKELOPTOCHT van de Aruba Tivoliclub gaat vanavond om acht uur van start bij de MTS Cesar Terzano. Vandaaruit gaat het via de verlengde La Sallestraat, Verbindingsweg, Wilhelminastraat en Schoolstraat naar de Arubabus parkeerplaats aan de Zoutmanstraat, tevens het eindpunt. In de club gaan daarna de beentjes van de vloer op de tonen van Quasi en Elipse. De ballonnenoptocht van Tivoli wordt op zondag 31 januari en de lichtparade op zaterdag 13 februari gehouden.

DOMEINBEHEER is reeds begonnen met de voorbereidingen voor het verkavelen van de staanplaatsen langs de carnavalsroute. Het personeel heeft reeds een aantal percelen uitgezet. Volgens directeur Adonis van Domeinbeheer worden dezelfde percelen als verleden jaar verkaveld. Aanstaande maandag wordt de juiste datum van inschrijving en voorwaarden voor verkrijgen van een perceel bekend gemaakt. Dat wordt morgen op de vergadering besloten. De schrijvende pers rekent erop dat Domeinbeheer dit jaar ook een kavel zal aanwijzen zodat de pers haar werk kan doen. Tot op heden is er alleen maar ruimte voor TeleAruba. Vorig jaar werd toegezegd dat overwogen zou worden wat mogelijk is. Adonis gaf dit toe en zou het morgen weer in de voorbereidingsvergadering brengen, waarbij wel voorkomen moet worden dat er bepaalde precedenten worden geschapen. TeleAruba heeft nu eenmaal een bepaalde plaats nodig om haar apparatuur te kunnen opstellen.

CLAUDIO PHILIPS gaat natuurlijk actief aan de carnavalsactiviteiten deelnemen. Bij EMCO, de T-shirt expert bij uitstek, wordt de klok rond gewerkt. Ook het T-shirt van Claudius komt van de EMCO-persen. Overigens heeft Claudius een lied in bewerking dat gewijd is aan alle politici over wat zij gedaan en niet gedaan hebben. En daar hoort natuurlijk een super T-shirt bij.

JUMP-UP SCHOLEN wordt dit jaar op vrijdag 19 februari gehouden. Om 10 uur is het vertrek bij RCA en vandaaruit via de La Sallestraat, Verbindingsweg, Vondellaan naar het Plaza Betico Croes. De muziek is nog niet rond, want men kan niet verwachten dat de scholen duizenden florins neertellen om een brassband mee te krijgen. Vandaar een verzoek aan de managers van de bands om daar rekening mee te houden en de jeugd en scholen een handje te helpens.

■*DIT ZIJN de moeders van Bandabao die meedoen met de verkiezingen voor Mama Krioyo, Mama Sonrisa en Mama Karnaval. Zij werden vrijdag voorgesteld in het Barberse 'Park van het Volkslied en de Vlag', zondag wordt er - voor zover ons informatie bereikte uit het derde district - in ieder geval tussen 16.00 en 18.00 uur een moedertje glimlach gekozen. Op een later tijdstip volgen de andere misses-verkiezingen. De carnavalsvereniging Bandabao weet er meer van.*

***

NICARAGUA heeft zijn munteenheid, de cordoba, tegenover de dollar met twintig procent gedevalueerd. Met de maatregel moet de export worden gestimuleerd en meer werkgelegenheid worden geschapen.

Moslims op bedevaart in Bangladesh

■*TONGI - Vrachtwagens vol met moslims komen aan in het stadje Tongi in Bangladesh voor de Biswa Ijtema. Dit is wat de moslims betreft de op één na grootste samenkomst over heel de wereld na Mekka. Men verwacht twee miljoen moslims in Bangladesh voor deze drie dagen durende bijeenkomst.*
(AFP-satellietfoto)

Teheren verwijt Baghdad westen in de kaart te spelen

Pakistan vraagt spoedzitting V-raad over anti-Irak-actie

ISLAMABAD -Pakistan heeft donderdag om een spoedzitting van de Veiligheidsraad (V-raad) gevraagd, waarin de geallieerde luchtactie tegen Irak aan de orde moet komen.

Dat heeft de minister van Aardolie, Chaudry Nisar Ali, assistent van Nawaz Shariff, minister van Buitenlandse zaken, in het nationale parlement in Islamabad meegedeeld. Hij zei dat de Pakistaanse regering de V-raad gevraagd heeft op een "onpartijdige manier" over de kwestie-Irak en de luchtaanval te discussiëren. Pakistan is volgens hem "diep bezorgd" over het verloop van de gebeurtenissen die hebben geleid tot de luchtaanval op Irak. De Pakistaanse minister sprak zich verder uit voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van zowel Kuwayt als Irak.

HARDERE ACTIES

Daarentegen leverde Iran donderdag scherpe kritiek op de Iraakse president Saddam Husayn, die volgens Teheran het Westen een voorwendsel heeft gegeven om in zuid-Irak luchtaanvallen uit te voeren. Radio Teheran zei in een commentaar op de geallieerde acties dat Washington zijn voordeel met de Iraakse crisis wil doen en zijn militaire aanwezigheid in de Golfregio wil uitbreiden. Het radiostation zei dat de VS van de Golfoorlog profiteerde door voor miljarden dollars aan wapens aan de Golfstaten te verkopen. "Saddams politiek in de regio heeft de belangen van het Westen gediend en meer problemen gecreëerd voor de andere landen in regio."

Wil men echt van Saddam Husayn afkomen, dan zullen er hardere acties moeten volgen, grootschalige aanvallen op de Iraakse infrastructuur zoals in de Golfoorlog, zeggen de haviken onder de Amerikaanse experts. Een beperkte aanval kan zelfs een averechts effect hebben, meent Laurie Mylroie van het Instituut voor Midden-Oosten-beleid, doordat die er enkel op gericht is Saddam in toom te houden. "Het Iraakse volk krijgt hierdoor de verkeerde boodschap, namelijk dat de Amerikaanse belangen zeer beperkt zijn en dat men niet hoeft te rekenen op zinne steun om Saddam Husayn weg te krijgen."

Maar de Amerikaanse manoeuvreerruimte is beperkt. De legerleiding drong aan op een beperkte actie om risico's te vermijden, en George Bush voelde er weinig voor zijn laatste dagen als president te laten vergallen door tv-beelden van gevangengenomen piloten, zoals tijdens de Golfoorlog.

"Bovendien is het westen er niet langer van verzekerd dat militaire acties door de V-raad van de Verenigde Naties (VN) worden gedekt. Dat bleek al uit het feit dat Washington en zijn Westerse bondgenoten de vliegverbodszone in zuid-Irak instelden zonder mandaat van de VN. "De kernvraag was hoeveel consensus we zouden krijgen voor welk soort aanval", meent William Green van de universiteit van Boston. "Uiteindelijk was er een beperkte consensus voor een beperkte aanval."

Vredesoverleg opgeschort wegens Unita

Bij strijd om Cuito in Angola vierhonderd doden

LUANDA - Bij gevechten tussen Angolese regeringstroepen en bewapende eenheden van de oppositiebeweging Unita zijn in de stad Cuito meer dan vierhonderd mensen om het leven gekomen.

De toestand is gekalmeerd, zo heeft de staatsradio vrijdag omgeroepen. De stad in het midden van Angola is na een week van strijd onder controle van regeringstroepen. Ooggetuigen hebben gemeld dat haast elk huis kogelgaten heeft. De regering heeft het sturen van een militaire delegatie naar Addis Abeba voor vredesgeprekken met Unita opgeschort. Argument zou zijn dat Unita nieuwe voorwaarden gesteld heeft aan het overleg.

Zo wil de beweging van Jonas Savimbi dat de Verenigde Naties (VN) bemiddelen bij de vredesonderhandelingen, dat VN-troepen toezicht houden op naleving van de wapenstilstand en dat de VN de veiligheid van de onderhandelaars garanderen.

In navolging van andere verstrekkers van hypothecaire leningen heeft de ING Bank met ingang van 12 januari de rente op hypotheekleningen verlaagd met 0.4 a 0,6 procent. Zo kost een lening met een looptijd van vijf jaar met gemeentegarantie nu 8,1 procent per jaar. Naar verwachting zullen ook andere banken overgaan tot verlaging van deze rentetarieven op grond van de neerwaartse ontwikkeling van de officiele tarieven bij de Nederlandsche Bank.

***

Carnaval Curaçao

GRUPO TEREMOTO, een kindergroep die voor de negende keer aan de kinderoptocht deelneemt, organiseert morgen tussen 15:30 en 18:30 uur in buurtcentrum Otrabanda de verkiezing van de carnavalskoningin. Niet minder dan elf kandidaten nemen deel, te weten: Sharina Cijntje, Marilluis Thomson, Sharcaly Elois, Winilaika Cecilia, Nicole Hagen, Anais Bernadina, Shahaira Parisius, Raishely Martinus, Nuria Steenmijn, Noemi Steenmijn en Solaika Margaritha. De entree is tien gulden per persoon en de muziek wordt verzorgd door muziekgroep Jesus i su 220 en Brassband Selection.

* * * * * * * * * *

ALLE ZANGERS die dit jaar voor het eerst aan het tumbafestival deelnemen,

kunnen zich morgenmiddag tussen drie en zes uur in het Curaçao Festival Center inschrijven. Het inschrijfgeld bedraagt tweehonderd gulden. Vorig jaar hebben zich tien nieuwe zangers ingeschreven, waaronder de ondertussen bekend geworden Peter van de Pligt met zijn 'Kumpli ku ne'.

* * * * * * * * * *

DEGENEN die meer dan een keer tot tumbakoning zijn gekroond zijn Boy Dap (9x), Harry Zimmerman (2x) en Mr Saab (2x). Op de volgende plaatsen is het festival meer dan een keer gehouden: voormalig theater Roxy (6x), dr. Antoine Maduro Stadion (10x) en het Curaçao Festival Center (4x).

* * * * * * * * * *

MORGENMIDDAG worden om vier uur de kandidaten voor moeder Carnaval aan de pers voorgesteld. Dit is het tweede jaar dat de commissie dit evenement organiseert. Vorig jaar was het een groot succes, waarna besloten werd dit wederom te organiseren. De verkiezing wordt gehouden op zaterdag 23 januari in Sentro Recreativo Suffissant.

* * * * * * * * * *

DE EERSTE WEEK van het carnavalsseizoen is al achter de rug met twee succesvolle activiteiten. Volgende week komen de hotels aan de beurt met hun carnavalsfeesten. Op dinsdagavond is Hotel Princess Beach als eerste aan de beurt. Hotel Otrabanda houdt zijn feest op donderdag. De feesten zijn zowel voor de toeristen als voor de lokale bevolking bestemd.

* * * * * * * * * *

ZOWEL DE kinder- als de grote carnavalsgroepen zijn deze dagen druk bezig met vergaderen en het nemen van maten van hun leden, wiens gewicht na de enorme hoeveelheid lekkernijen van de kerstdagen natuurlijk is gestegen. Men werkt iedere avond tot in de late avonduren door om zodoende het publiek een kleurrijk en creatief carnaval te presenteren.

Financieel Nieuws

Wall Street profiteert niet van hoge omzet

NEW YORK - Voor de vierde achtereenvolgendee dag is de Dow Jones-index op de beurs van New York vrijwel onveranderd gesloten. De index sloot vrijdag op een winst van slechts 3,23 punten op 3271,11.Er was op deze laatste beursdag, net als donderdag, een behoorlijke omzet van meer dan 284 miljoen aandelen.

De index liet vrijdag een grillig verloop zien door onder meer de expiratie van de major market futures. In de ochtendhandel dook de Dow Jones naar een min van negen punten, maar ging daarna naar een winst van 16 punten. Het concern Westinghouse zorgde echter voor een daling van de index.

Dat concern lag slecht in de markt door het bericht dat de verkoop van onroerend goed en andere waarden, die waren ondergebracht bij de noodlijdende financiële divisie, aan General Electric niet door was gegaan. General Electric zou oorspronkelijk activa met een waarde van ongeveer acht miljard dollar overnemen. De koers van Westinghouse zakte tijdens de middaghandel met bijna twee dollar. General Electric klom met een kwart dollar. De cijfers over de Amerikaanse economie hadden nauwelijks invloed op de handelaren en koersen.

Op de valutamarkt van New York ging de dollar door de onrust rond Irak en de geruchten over een mogelijke verlaging van de Duitse rentetarieven sterk omhoog. Aan het eind van de handel in New York noteerde de dollar f 1,8386 tegenover een slot van f 1,8260 op donderdag.

Centraal Planbureau nog somberder over economie

HILVERSUM - Het Centraal Planbureau (CPB) is nog somberder over de Nederlandse economie in 1993 dan in eerdere voorspellingen. Directeur Zalm zei vrijdag voor de Vara-microfoon: "Wat betreft de economische groei en de werkgelegenheid zullen we de zaak zeker niet in gunstige zin moeten bijstellen, maar eerder een beetje neerwaarts."

Begin november publiceerde het CPB al een vrij somber beeld met zwakke economische groei en oplopende werkloosheid. Het enige lichtpuntje daarin was dat de inflatie terugliep. Volgens Zalm is dit nog steeds in hoofdlijnen het beeld zoals het de CPB voor ogen staat.

Geluiden, zoals van de president van de Nederlandsche Bank Duisenberg, dat het allemaal nogal meevalt, worden door Zalm weersproken. "Wij denken in ieder geval niet dat het meevalt. Als we zien wat we sindsdien aan materiaal hebben binnengekregen, dan is eigenlijk het afgelopen jaar nog wat slechter verlopen, met name wat betreft de winstgevendheid. Internationale cijfers duiden erop dat de ontwikkeling in Duitsland nog veel zwakker is, dat daar volgend jaar helemaal geen groei zal zijn. Dat is natuurlijk van hele grote invloed, ook op de Nederlands economie en op de Nederlands exportmogelijkheden", aldus de CPB-directeur.

Over de werkgelegenheid is Zalm uiterst pessimistisch. Hij zei voor de gehele economie op een stagnatie van de werkgelegenheid te rekenen. De grootste klappen zullen volgens hem vallen in de industrie. Alleen in de dienstensector, de handel en de horeca zit nog groei.

Zalm wilde geen uitspraken doen over loonmatiging dit jaar. "Dat moet men maar uitzoeken. Koopkrachtbehoud is geen absolute wet als de nood aan de man komt. Maar als je nu kijkt naar het beeld van 1993 waarin eindelijk eens de lasten worden verlicht, dan zou je ook koopkrachtbehoud hebben als er geen loonsverhoging plaatsvindt, een unieke mogelijkheid pas op de plaats te maken."

Toto Riina

■ *PALERMO - De Italiaanse politie heeft de hand gelegd op Salvatore Toto Riina, de opperbaas van de Italiaanse maffia. Twintig jaar zou naar hem gezocht zijn. Hij werd bij verstek veroordeeld wegens zijn aandeel in de heroinehandel en bij het uitmoorden van topfiguren in de maffia die hem te na kwamen. Deze foto toont Riina in een nieuwe situatie: als gedetineerde.*

(AFP-satellietfoto)

Breevast weer onder schot

AMSTERDAM - De Amsterdamse effectenbeurs stond vrijdag in het teken van de januari-expiratie op de optiebeurs. Het Damrak begon tamelijk vast, doch moest in de loop van de dag iets van de eerste winsten afstaan. Het eindsaldo bleef optimistisch met voor de EOE-index een stijging van 0,7 punt op 291,12.De CBS-koersindex liet een aanwas zien van 0,7 punt op 200,20.

De omzet op de optiebeurs was groot: 101.000 contracten. Opties Koninklijke Olie, Philips en DAF werden het drukst verhandeld. Op het Damrak waaide de expiratiekoorts ook in de affaire over. Er werd voor f 1,1 miljard verhandeld, wat in lange tijd niet is voorgekomen. Hoog in omzet scoorde Koninklijke Olie met f 128 miljoen. Unilever bezette de tweede plaats met f 93 miljoen en Akzo werd derde met f 73 miljoen.

Op de obligatiemarkt was sprake van een zeer levendige handel. In totaal ging er voor f 1,8 miljard om. De nieuwe 7 procent tienjarige staatslening werd goed ontvangen en kreeg in de grijze handel een koers mee van 99,23 na een begin van iets onder de 99. De andere staatsleningen gaven winsten van 0,3 tot 0,4 punt te zien. De jongste 7,5 procent lening met een dertigjarige looptijd was loeivast met 0,85 winst op 103,50.

Op de aandelenmarkt steeg Hoogovens procentueel het meest. Het staalaandeel ging 3 procent of 0,70 vooruit naar f 22,60. Het havenbedrijf Pakhoed kreeg er eveneens 3 procent bij op f 35,80 (plus f 1,10) en Stork steeg f 0,60 tot f 27,90. Philips trok de opgaande draad door met f 0,30 winst op f 21,30 en dochter Polygram ging f 0,90 omhoog naar f 45,90. Het chemieconcern DSM kreeg er zeven dubbeltjes bij op f 76,40. Het levensmiddelenconcern Unilever liep f 1 op naar f 191,20.

Op de lokale markt was er een zeer vaste stemming voor detaillist Macintosh. De verbeterde gang van zaken, die donderdag nabeurs werd bekendgemaakt, lokte vraag uit, waardoor het aandeel 11 procent steeg. De koers ging f 3,50 omhoog naar f 35,20.

Transporteur Frans Maas was krachtig in herstel met f 2,50 winst op f 49. Het textielbedrijf Gamma boekte een vooruitgang van f 2,50 op f 83. Uitgever De Telegraaf werd f 2,40 duurder op f 95, collega wegener werd f 1,50 hoger gewaardeerd op f 66.

Voor aandeelhouders Breevast was het opnieuw slikken. Na de aderlating van ruim f 3 de voorgaande dag moest er nu ruim 12 procent worden ingeleverd. De koers daalde f 1,40 naar f 9,90. Oorzaak blijft nog steeds de belastingclaim van "financiën" die als een zwaard van Damocles boven het beoogde bod van ABN Amro hangt. Degenen die hadden gerekend op een bod van f 16 en aandelen hadden ingeslagen willen van hun stukken af, temeer daar de directie van Breevast ieder verdere mededeling over de hoogte van de claim blijft weigeren.

Wisselkoersen vast

AMSTERDAM - Op de internationale valutamarkten is vrijdag weinig verandering gekomen in de belangrijkste wisselkoersen. De Amerikaanse dollar en het pond sterling boekten enige koerswinst. Binnen het Europese Monetaire Stelsel (EMS) bleef het rustig. De zwakste valuta's in het stelsel konden hun positie iets verbeteren.

Op de wisselmarkt in Amsterdam lag de dollarkoers bij het slot van de handel op f 1,8285 tegen een slotkoers van f 1,8235 op donderdag. De publikatie van een reeks cijfers over de Amerikaanse economie bood geen grote verrassingen en had dan ook weinig invloed op de dollarkoers. Er werden gegevens bekend over de inflatie, de handelsbalans en de industriële produktie.

De koers van het pond sterling ging met bijna een cent omhoog van f 2,8040 naar f 2,8135 na een forse daling met bijna drie cent op donderdag. De munteenheid kon zich iets herstellen doordat de hier en daar verwachte verlaging van de Britse rente uitbleef.

Binnen het EMS wist de Franse frank zich verder te verwijderen van zijn bodemkoers. Bij het slot van de handel in Amsterdam werd f 33,240 per 100 frank genoteerd tegen een slotkoers van f 33,160 op donderdag. Ook de twee andere zwakke valuta's in het EMS boekten koerswinst. De notering van het Ierse pond steeg van f 2,9600 naar f 2,9670 en die van de Deense kroon van f 29,045 per 100 naar f 29,160.

Prijsstijging VS blijft aan zeer bescheiden kant

WASHINGTON - De stijging van de consumentenprijzen in de Verenigde Staten heeft vorig jaar 2,6 procent bedragen, het laagste percentage sinds 1986.In 1991 gingen de prijzen met 3,1 procent omhoog. Onder uitsluiting van de sterk schommelende prijzen van voedsel en energie bedroeg de stijging 3,3 procent. Dat is het laagste percentage sinds 1972. In 1991 kwam de stijging uit op 4,4 procent. Een en ander is vrijdag meegedeeld door het Amerikaanse ministerie van arbeid.

In december werd tegenover de maand ervoor een stijging van de prijzen vastgesteld van 0,1 procent. Dat is minder dan de 0,2 procent die over het algemeen werd verwacht. In november gingen de prijzen met 0,2 procent omhoog en in oktober met 0,4 procent.

Vrijdag werd tevens bekendgemaakt dat de handelsbalans vann de VS in november een tekort heeft laten zien van 7,69 miljard dollar tegen een negatief saldo van 7,22 miljard dollar in oktober. Het laatstgenoemde bedrag is herzien van een eerder opgegeven 7,03 miljard. De export verminderde met 2,8 procent tot 37,97 miljard dollar en de import nam met 1,6 procent af tot 45,56 miljard dollar.

De toeneming van het handelstekort is voor een groot deel veroorzaakt door de handel van de VS met west-Europa. Werd hier in oktober nog een overschot geboekt van 28 miljoen dollar, in november kwam de Amerikaanse handel met west-Europa voor 638 miljoen dollar in het rood te staan. Uit vrijdag bekendgemaakte gegevens van de Amerikaanse Centrale Banken blijkt dat de industriële produktie vorig jaar met 2,9 procent is toegenomen ten opzichte van 1991. In december was er een groei van 0,3 procent, die vooral werd veroorzaakt dooer de produktie van auto's en autoonderdelen. In november bedroeg de produktiegroei 0.4 procent en in oktober 0,7 procent.

Het IMF opent een vestiging in HANOI, vooruitlopend op de hervatting van de kredietverlening aan Vietnam. Op het ogenblik blokkeren de VS nog de kredietverlening aan dat land, maar het IMF wil zo snel mogelijk een programma met Vietnam opstellen als Washington zijn beleid wijzigt.

Bentsen wil groeiprogramma voor sterkste economieën

WASHINGTON - De volgende week aantredende nieuwe minister van Financiën in de Verenigde Staten, Lloyd Bentsen, wil dat de zeven grootste industrielanden (G-7) een gezamenlijk programma opstellen voor bevordering van de economische groei. Dit heeft hij dinsdag verklaard op een hoorzitting van de Financiële Commissie van de Amerikaanse senaat, waar zijn benoeming formeel werd bevestigd.

Bentsen beklemtoonde dat hij bij het propageren van zijn plan subtiel te werk zal gaan zonder andere landen voor het hoofd te stoten. Hij wil kennelijk voorkomen dat er openlijke conflicten ontstaan, zoals zich in het verleden in het bijzonder voordeden tussen de VS en Duitsland. De Amerikanen, traditioneel minder bezorgd om de inflatie dan de Duitsers en meer om de economische groei, wilden hun partners nogal eens verwijten te weinig werk te maken van stimulering van de bedrijvigheid.

De G-7, die zich heeft opgeworpen als een soort directoraat voor de wereldeconomie, is volgens Bentsen "enigszins in verval geraakt". De nieuwe minister vindt dat de groep vaker bijeen moet komen, maar dan informeel. Bij privé-overleg tussen de ministers van Financiën is meer te bereiken dan via openbare druk, aldus Bentsen. Hij stelde vast dat het bepalen van een gezamenlijke groeistrategie geen eenvoudige zaak zal zijn.

De G-7 bestaat uit de VS, Canada, Japan, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië. De ministers van Financiën en de Centrale-Bankpresidenten van de groep komen gewoonlijk bijeen aan de vooravond van de vergaderingen van het Internationale Monetaire Fonds (IMF) in april en september, en tijdens de jaarlijkse economische topconferentie van de G-7 in juli. In crisissituaties kan tussentijds spoedoverleg plaatsvinden. De eerstvolgende bijeenkomst wordt eind april in Washington gehouden, kort voor de voorjaarsvergadering van het IMF.

Wat betreft het binnenlandse beleid had Bentsen dinsdag weinig nieuws te melden. Hij herhaalde nog eens dat de op 20 januari te inaugureren president Clinton de hoogste prioriteit geeft aan versterking van de Amerikaanse economie. Over eventuele maatregelen ter stimulering van de groei heeft Clinton volgens Bentsen nog geen definitief besluit genomen. Als er een stimuleringspakket komt zal de omvang daarvan dichter liggen bij 20 miljard dollar dan bij 60 miljard dollar, aldus Bentsen. De twee bedragen vormen de uitersten van de financiële injecties die de vorige maand zijn voorgesteld op een door Clinton georganiseerde economische conferentie.

De BRITSE eigenaren van het RITZ Hotel in Parijs hebben de Japanse uitbater van Gaufres Ritz hotel in Kobe (Japan), Fugetsudo, voor de rechter gedaagd wegens het gebruik van de naam Ritz. Ritz hotel eist een schadevergoeding van drie ton. Fugetsudo zegt de naam te gebruiken wegens de zakelijke banden met Ritz Barcelona, dat geheel los staat van Ritz in Parijs.

Inflatie Groot-Brittannië duikt onder niveau 1986

LONDEN - De geldontwaarding in Groot-Brittannië is in december voor de eerste keer in de afgelopen 6,5 jaar onder de drie procent gedoken. De index van de detailhandelsprijzen kwam de laatste maand van het jaar in vergelijking met twaalf maanden daarvoor uit op 2,6 procent, zo heeft het Britse Bureau voor de Statistiek vrijdag bekendgemaakt. Deskundigen hadden gerekend op een percentage van 2,7.

In november stond de inflatie op drie procent. Ten opzichte van die maand gingen de prijzen in december met 0.4 procent omlaag. Zonder meerekening van de hypotheekrente ging de inflatie in december ten opzichte van dezelfde maand in 1991 met 3.7 procent omhoog.

De laatste keer dat er in Groot-Brittannië een geldontwaarding van minder dan drie procent werd opgetekend was in augustus 1986. Toen werd een percentage van 2,4 vastgesteld.

Rusland bereidt zich voor op grootschalige privatisering

MOSKOU - Rusland begint volgend maand met een grootscheepse privatisering van middelgrote en grote ondernemingen in de regio Volgograd. Moskou werkt daarbij samen met de International Finance Corporation (IFC), de commerciële tak van de wereldbank, zo heeft Anthony Doran, directeur Europa van de IFC, donderdag verklaard.

De privatisering gaat op 8 februari van start. De autoriteiten organiseren twintig veilingen voor de verkoop van honderden ondernemingen, waarvan ongeveer tweehonderd in de stad Volgograd. Net als bij de eerdere privatiseringen door Moskou worden een soort waardecoupons uitgegeven die na verloop van tijd kunnen worden omgewisseld in aandelen in ondernemingen.

De IFC organiseert soortgelijke veilingen in de steden Nizjny Novgorad, Tomsk, Novosibirsk en Tsjeljabinsk. De eerste veiling wordt al deze maand gehouden, aldus Doran. Ook buitenlandse ondernemingen kunnen aan de veiling deelnemen. Volgens de IFC-directeur zijn tot nu toe 31.000 kleine bedrijven verkocht aan particulieren.

De ondernemingen in Volgograd hebben een kapitaalwaarde van twee biljoen roebel (f 8,2 miljard) en bieden werk aan meer dan 50.000 werknemers. Onder de bedrijven bevinden zich een tractorfabriek, een brouwerij, een warenhuis, aluminiumfabrieken, chemische bedrijven en producenten van bouwprodukten.

Tot nog toe heeft de privatisering zich gericht op de verkoop van kleinere bedrijven. Dit jaar wil Moskou echter 5.000 van zijn grootste ondernemingen in de etalage zetten. Vele Russen staan echter behoorlijk sceptisch tegenover de privatiseringsdrang van de overheid. De bedrijven die onder de hamer komen zijn vaak zeer inefficiënt en zitten zwaar onder de schulden. Veel Russen hebben hun waardecoupons verkocht al voor veel minder dan de nominale waarde van 10.000 roebel (f 42,-).

Amerikaanse banken zien kwartaalwinst toenemen

NEW YORK/CHICAGO - De Amerikaanse banken J.P. Morgan, Bank of New York en First Chicago hebben over het vierde kwartaal van vorig jaar een hogere winst geboekt dan in het laatste kwartaal van 1991.De verbetering van de resultaten hield voornamelijk verband met de vermindering van voorzieningen voor probleemkredieten.

Het meest in het oog springend was de winstverbetering van First Chicago. Voornamelijk dankzij een stijging van de opbrengsten uit beleggingen en creditcardactiviteiten kwam er een positief kwartaalresultaat uit de bus van 136,6 miljoen dollar. In de overeenkomstige periode van 1991 werd nog 15,1 miljoen dollar verlies geleden. Ook de daling van de voorzieningen voor dubieuze crediteuren van 150 tot 80 miljoen dollar stuwde de winst omhoog.

Over geheel 1992 moest First Chicago echter genoegen nemen met minder winst. Vorig jaar verdiende de bank 93,5 miljoen dollar tegen 116,3 miljoen dollar in 1991. De voorzieningen voor probleemkredieten bedroegen in 1992 425 miljoen dollar tegen 440 miljoen dollar in 1991.

J.P. Morgan zag de resultaten in het laatste kwartaal van vorig jaar eveneens stijgen. De bank behaalde een nettowinst van 298 miljoen dollar tegen 269 miljoen dollar in de overeenkomstige periode het jaar ervoor. De dotaties aan de stroppenpot bleven gehandhaafd op 10 miljoen dollar.

Over het gehele jaar incasseerde J.P. Morgan een winst van 1.38 miljard dollar tegen 1.15 miljard dollar in 1991. De voorzieningen voor dubieuze debiteuren stegen van 40 tot 55 miljoen dollar. Volgens directievoorzitter Dennis Weatherstone heeft de bank vorig jaar op nagenoeg alle activiteiten naar voldoening gepresteerd: "De goede resultaten in 1992 vormen een afspiegeling van de toenemende diversiteit binnen de onderneming en leggen tevens een goede basis voor 1993."

Tevreden toonde zich ook Bank of New York. Deze bank zag haar winst in het laatste kwartaal van vorig jaar toenemen tot 104 miljoen dollar tegen 66 miljoen dollar in de laatste drie maanden van 1991. Voor eventuele verliezen op kredieten werd 93 miljoen gereserveerd tegen 135 miljoen in de overeenkomstige periode van 1991.

Het nettoresultaat over geheel 1992 bedroeg 369 miljoen dollar, een verdrievoudiging ten opzichte van 1991, toen 122 miljoen dollar werd verdiend. De resultaatverbetering vloeit bijna geheel voort uit de forse vermindering van de dotatie aan de stroppenpot van 746 tot 427 miljoen dollar.

MENSEN

■ *PORT AU PRINCE - Een werkloze Haïtiaan op zoek naar delen van gevelde bananenbomen die kunnen worden verwerkt in de medische industrie. Hij verdient daarmee ongeveer NAf 140,- per duizend aangeleverde duizend kilo. Volgens sommige schattingen zit ongeveer 60 procent van de Haïtiaanse bevolking zonder werk.*

Doctor-af uit protest

Hoogleraar psychologie Piet Vroon zal, samen met de Utrechtse universitair medewerker A. Klukhuhn, zondag de **doctorstitel** officieel **opgeven**. De beide doctoren willen hiermee protesteren tegen de algemene verloedering van de Nederlandse universiteit, die volgens hen wordt gesymboliseerd door het eredoctoraat dat onlangs werd verleend aan Albert Heyn.

Klukhuhn zegt: "Het gaat ons niet om Albert Heyn. Het gaat ons om de niveauverlaging van de universiteit die al zover is gevorderd dat een managementsopleiding als Nijenrode tot universiteit is verheven en Albert Heyn een eredoctoraat kan krijgen."

De plechtige afstand van de doctorstitel willen Vroon en Klukhuhn zondag laten plaatsvinden tijdens een publiek debat in Utrecht, gewijd aan *De universiteit: van ... plaats tot leerfabriek*.

Imelda laat echtgenoot in vrede rusten

De doden kunnen wachten. Vanuit deze overweging heeft ex-presidentsvrouw **Imelda Marcos** er maandag mee ingestemd dat de begrafenis op de Filipijnen van haar man, ex-president Ferdinand Marcos, wordt uitgesteld.

Ze zei dat het meer dan veertig jaar geduurd heeft voordat keizer Napoleon Bonaparte in Frankrijk begraven werd. Ze is bereid te wachten tot de Filipijnse regering eraan toe is haar man de eer te geven die hij verdient als president voordat ze zijn stoffelijk overschot op Hawaii ophaalt.

Met dankbaarheid aan de architect van het universum maken wij de geboorte bekend van onze dochter

Maria Teresa Giovana C. Serberie

Ouders: G.D. Serberie
Maria Serberie-Caballero
Broer: Dario J. Alfredo Serberie

Curaçao 15 jan '93

De Moor en Van der Heijden op bezoek in Duitsland

De Nederlandse schrijvers **Margriet de Moor en A.F.Th van der Heijden** gaan in oktober voor een periode van vier tot zes weken als zogeheten *writer in residence* naar respectievelijk München en Berlijn. Het literair produktie- en vertalingenfonds, dat van het ministerie van WVC een bedrag van 162.000 gulden krijgt voor het *writers in residence*-project, heeft dat vrijdag besloten.

De projecten in de Verenigde Staten worden teruggebracht van negen tot drie maanden. Elke twee jaar wordt een auteur afgevaardigd naar de universiteiten van Ann Arbor (Michigan) en Minneapolis (Michigan). De gastauteur zal ook elders lezingen moeten geven. Op dit moment verblijven twee Nederlandse schrijvers voor een werkjaar aan een van beide universiteiten. Dit jaar zijn dat Martin Bril (Ann Arbor) en Jan Kuitenbrouwer (Minneapolis).

De huidige *writers in residence*-programma's functioneren volgens Rudi Wester, hoofd van het vertalingenfonds op zich goed, maar gaan enigszins voorbij aan het doel van het fonds, het bekendmaken van de Nederlandse literatuur in het buitenland. De schrijvers geven vooral les aan de universiteiten. Door zich meer op Europa te richten kan die doelstelling beter worden bereikt, aldus Wester.

De programma's in Duitsland zijn vooral gericht op het geven van lezingen aan universiteiten of culturele instellingen. Bovendien kunnen de honoraria voor de auteurs omhoog omdat het kortere verblijf minder kostbaar is voor het fonds. Naast Duitsland wil het fonds ook gastauteurs uitzenden naar andere Europese landen als Italië.

W.F. Hermans is weer welkom in Amsterdam

De schrijver **W.F. Hermans** is weer meer dan welkom in Amsterdam. De wethouder van kunst en cultuur in Amsterdam, E. Bakker (D66), is bereid mee te werken aan een officiële ontvangst in Amsterdam tijdens de boekenweek in maart. Hermans heeft, zoals bekend het boekenweekgeschenk 1993 geschreven.

Bakker ziet geen enkele reden waarom de sinds kort in Brussel wonende schrijver niet welkom zou zijn in Amsterdam, nu de situatie in Zuidafrika aanzienlijk is veranderd.

De Nederlandse auteur werd in 1987 door het gemeentebestuur van Amsterdam tot persona non grata verklaard, omdat hij de culturele boycot tegen Zuidafrika had genegeerd door lezingen in dat land te geven. Zijn naam prijkte daarom met die van Gerard Reve en Heintje Simons op de zwarte lijst van de anti-apartheidswerkgroep van de Verenigde Naties.

Desondanks hield Hermans in dat jaar een lezing in De Balie bij het Leidseplein, die werd verstoord door een bommelding. Hermans besloot daarop de stad "waar door de gemeente aangemoedigde met bommen gewapende maniakken rondlopen", te mijden.

Het boekenweekgeschenk dat Hermans heeft geschreven heet *In de mist van het schimmenrijk, fragmenten uit het oorlogsdagboek van student Karel R.*, en het verschijnt in een oplage van tenminste een half miljoen exemplaren. De boekenweek is van 10 tot en met 20 maart.

Ghanees heeft 37 vrouwen en 287 nakomelingen

"Ik hoef maar met een vrouw naar bed te gaan en ze wordt zwanger", zegt **Papa Aboagye Kwarteng**, een kruidengenezer van 82 in de regio Brong Ahafo (Centraal-Ghana). Hij woont daar met zijn 37 vrouwen en een deel van zijn 287 nakomelingen.

Hij heeft bij elkaar 177 kinderen (waaronder 18 tweelingen), 60 kleinkinderen, 45 achterkleinkinderen en 5 achter-achterkleinkinderen. Volgens een weekblad uit Accra dat hem heeft opgespoord heeft Papa Kwarteng niet de minste moeite met het bestieren van zijn huishouden.

"Al mijn vrouwen beschouwen zich als zusters. Ik heb hen nog nooit ruzie horen maken en jaloezie is hun ook vreemd. Vijftien van hen wonen overigens in dezelfde kamer", aldus de Ghanese patriarch.

Hij werd voor het eerst vader toen hij vijftien was. De moeder was Rebecca, die nog niets van haar liefde voor hem verloren heeft. Zegt Rebecca: "Hij is een van de grootste mannen ter wereld. Hij bejegent zijn vrouwen en kinderen met veel wijsheid. Hij is als koning Salomo uit de bijbel".

Papa Kwarteng denkt dat hij per dag 16 gulden nodig heeft om zijn veelkoppige gezin te voeden. Dit geld wordt opgebracht door zijn kinderen die werken. Vier van hen zijn dokter, vier hebben een goede baan bij een bank, vier zijn boekhouder, 20 zijn leraar en vier mode-ontwerper. De 141 anderen gaan nog naar school, zitten op de middelbare school of studeren aan een universiteit.

Smulpaap krijgt 115 boetes

De **Apeldoornse politie** heeft vrijdagmiddag een 58-jarige man uit Rotterdam voor de 115e keer bekeurd voor het bestellen van maaltijden zonder betalen. Dat heeft een woordvoerder van de Apeldoornse politie meegedeeld.

De man loopt verscheidene malen per dag eetgelegenheden binnen waar hij zich uitgebreide maaltijden en drankjes voor laat zetten. Aan het eind van de maaltijd maakt hij kenbaar geen geld te hebben. Hij laat zich vervolgens door de gewaarschuwde politie meenemen naar het bureau, neemt een proces-verbaal in ontvangst en verlaat het politiebureau weer, op weg naar een volgende gratis maaltijd. De man werd vrijdag na de 115e bekeuring ook weer heengezonden.

Een taxichauffeur in Lissabon kreeg dinsdag de schrik van zijn leven, toen hij aan het eind **van zijn** werkdag een **afgezet vrouwenbeen** in zijn **kofferbak** aantrof. Het lichaamsdeel zat in een pak, dat een klant had laten liggen.

De macabere lading was meegenomen door een werknemer van een ziekenhuis, die het been naar een begraafplaats in de stad moest brengen. Nadat hij de rit had betaald, wilde hij zijn bagage uit de kofferbak halen, toen de verstrooide chauffeur optrok en verdween.

Het been, dat enkele dagen tevoren was geamputeerd, had eigenlijk per ambulance naar de begraafplaats moeten worden gebracht.

■ *RIO DE JANEIRO - Een politieman (r.) verwijdert de handboeien van Guilherme de Padua in een rechtszaal in de Braziliaanse metropool. De steracteur van een zeer populaire televisieserie wordt ervan verdacht zijn tegenspeelster Daniella Perez afgelopen 28 december om het leven te hebben gebracht. Voor de rechter legde De Padua een bekentenis af.*

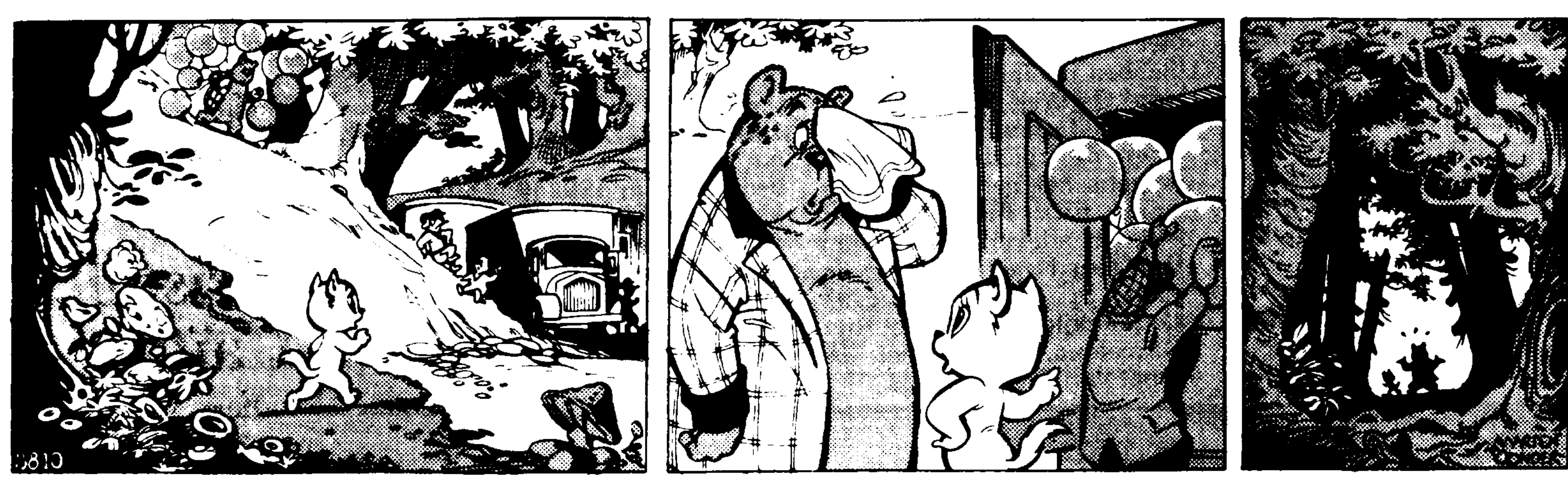
Staatssecretaris **Gabor** (Natuurbeheer) vindt dat Nederland zich moet voorbereiden op een eventuele olieramp voor de Nederlandse kust. In een brief aan minister Maij (Verkeer en Waterstaat) stelt hij voor gezamenlijk te bezien welke maatregelen moeten worden getroffen om de gevolgen van een eventuele olieramp voor natuur en milieu zo beperkt mogelijk te houden.

Gabor vindt dat ook in EG-verband een dergelijk plan van aanpak moet worden gemaakt. Aanleiding voor de brief is het ongeluk met de tanker Braer op de Shetland-eilanden. De staatssecretaris heeft vrijdag het zeehondencentrum in Pieterburen een eenmalige subsidie van 10.000 gulden toegezegd. Medewerkers van het centrum werken momenteel op de Shetlands mee aan de reddingsoperatie voor dieren.

De Amerikaanse tekstschrijver en viervoudige Oscar-winnaar **Sammy Cahn** is vrijdag op 79-jarige leeftijd overleden. Dit heeft een woordvoerder meegedeeld van het ziekenhuis in Los Angeles waar hij op 30 december was opgenomen met hartproblemen.

Cahn, die als Samuel Cohen geboren was in New York, schreef de tekst voor beroemde liederen als *Fly me tot the moon* en *Three coins in the fountain (Bei mir bist du schön)*.

Heer Bommel en de Windhandel
door Marten Toonder

3810 We hebben nu al een tijdje niets meer van Tom Poes gehoord - en de vraag rijst: doet hij nu iets om heer Bommel te helpen of niet?

Tot nu toe heeft hij zijn vriend maar wat laten tobben. Maar dat had zijn reden, zoals we zullen zien.

Op een morgen vond hij dat de tijd rijp was en toen begaf hij zich met ferme tred naar de rand van het woud waar heer Ollie zijn vrachtauto's placht op te stellen.

De trucks stonden er, als gewoonlijk. De chauffeurs rookten rustig een sigaretje en kortten zich de tijd met scherts en kaartspel.

Heer Bommel echter draafde af en aan met vrachten ballons, die hij uit het bos haalde en in de wagens liet stuwen.

"Waarom laat u die lieden niet helpen?" vroeg Tom Poes. "Dat gaat toch vlugger, dan wanneer u alles alleen doet?"

"Dat kan wel wezen", zei heer Ollie, zich het voorhoofd afwissend. "Maar als ik die bestuurders meeneem naar de grot, dan weten ze waar ik mijn droomlucht vandaan haal. En dat moet geheim blijven, dat spreekt."

"Waarom?" vroeg Tom Poes.

Heer Bommel wierp hem een geprikkelde blik toe en keerde zich om.

"Ik kan wel merken dat je nog jong bent", zei hij opnieuw het bospad oplopend. "Als iedereen de grot kent, kan ik geen zaken meer doen, als je begrijpt wat ik bedoel. Ik kan alleen maar geld met die lucht verdienen omdat ik de enige ben die weet waar het vandaan komt. Wanneer die eenvoudige lieden zouden ontdekken dat het gratis verkrijgbaar is, zou niemand er meer een cent voor geven. Ik heb het alleenrecht - en daarom ben ik nu een superzakenman."

HENRY ® By Dick Hodgins

HEY, HENRY! BUTCH IS LOOKIN' FOR YOU! AND HE'S MAD!!
YOU'D BETTER VANISH!!
DRUG
SALE
Vanishing Cream

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

HEE HEE HO-HO HAW-HAW WHEEE!
BUGS BAR
HEE HEE
HAW HAW
THE BUGS BAR IS SURE LIVELY WHEN HO-HO CROWS PERFORMING!

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

THANK YOU, HAVE A NICE DAY
JUST A NICE DAY?
WHY NOT A NICE WEEK? A NICE MONTH? A NICE YEAR? A NICE...
LOOK! TRY TO HAVE A NICE TEN MINUTES, OKAY?

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AFTER IT RAINS MY KNEES ACHE, MEDICINE MAN
I'LL GIVE YOU A SIMPLE REMEDY...
STOP PROPOSING MARRIAGE TO TAWNY WHEN THE GROUND IS WET

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

...DERARTS
(...culiere patiënten)
...de dienstdoende arts belt U tel.: ...90/625100.

...ENIGING VAN TANDARTSEN
...de dienstdoende arts gedurende het ...inde en op feestdagen gelieve tel.: ...op te bellen.

...O MEDICO STA ROSA
...weg 327, tel.: 672300/676666; ...tijden zaterdag en zondag van ...00 uur.

WIJKVERPLEGING

...ELE KRUIS WIJKVERPLE-...
...Maria 17. Tel.: 682344, 682947, ...en 682574. Fax: 681000; geopend ...zeven uur 's morgens tot vijf uur ...s; spreekuur wijkgebouw Bonam: ...dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: ...Suffisant: tel.: 687707; Montagne ...tel.: 673711; Kaya Fenseu: tel.: ...Mamayaweg: tel.: 657508; voor ...e omtrent zuigelingen- en peuter-...kan men terecht op consultatiebu-...vengat. Tel.: 373584.
...wachtzuster gelieve tel.: 603661

...TING VAN HET WIT GELE ... VOOR GEZINSVERZOR-... 'KWIDO PA FAMIA'
...ria 17. Tel.: 680222; spreekuren ...dag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concincion. Tel.: ...661 pageboy 669-0368 b.g.g. 691838.
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur. De wacht heeft zuster Concincion. Tel.: 685381 pageboy 669-0368.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fortein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Pisas. Tel.: 649841b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 370842.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
16 januari 1993 vanaf 07.00 uur tot 18 januari 1993 om 07.00 uur:

Dokter Elhage, Sentro Mediko Ste. Rosa. Tel.: 676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 676666 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Sulters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
15 januari 1993 vanaf 17.00 uur tot 16 januari 1993 om 24.00 uur:
Dokter Goilo, Dokterskamer Van Leeuwenhoekstraat. Tel.: 624113/624443; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur: 15 januari 1993 vanaf 17.00 uur tot 16 januari 1993 om 24.00 uur:
17 januari 1993 vanaf 00.00 uur tot 18 januari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Swart, Dokterskamer Van Leeuwenhoekstraat. Tel.: 624113/624443; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur: **spoedgevallen tel.: 682367 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
15 januari 1993 vanaf 17.00 uur tot 18 januari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Spong, Sentro Mediko Tera Kòrá. Tel.: 648700/648888; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 687004 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
Santa Maria, Winston Churchillweg 155. Tel.: 680800.
Punda
Mampuritu, Santa Rosaweg 329. Tel.: 674475/674750.

ZONDAG

Otrobanda
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.: 682857.
Punda
Banda Riba, Herst 31. Tel.: 676822/676728.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
16 januari: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
17 januari: A. Michel, Dr. M.L. Kingboulevard 42.

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag): voor aangetekende en gewone** poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op **zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM

(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor **spoedgevallen** gelieve te bellen: **614000** (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
~~Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.~~
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
10.15 uur welkomsdienst (thema: 'Heer leer ons bidden')
17.00 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds. O.G. Haasnoot.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H.B. van der Steen.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. J.W.B. Smit (jeugdienst met Carl Breeveld en de kathechisanten).

NOACH-KAPEL

zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

****

HBO (kanaal 83)

ZATERDAG

15.30 Movie: 'Delirious' (1991; John Candy/Mariel Hemingway)
17.15 Movie: 'Wicked Stepmother' (1989; Bette Davis)
19.00 Movie: 'Doc Hollywood' (1991;

Wega di Number Kòrsou
8 5 7 3 9 6 10 1 4 2
2855
4860
3310

Michael J. Fox/Julie Warner)
21.00 Movie: 'Star Trek VI: The Undiscovered Country' (1991; William Shatner/Leonard Nimoy)
23.00 Boxing: Foreman vs Coetzer (L)
01.00 Movie: 'C.I.A. Code Nam: Alexa' (Lorenzo Lamas/Kathleen Kinmont)
02.35 Movie: 'Marked for Death' (1990; Steven Seagal/Keith David)
04.15 Movie: 'The Unborn' (1991; Brooke Adams/Jeff Hayenga)
05.45 Mambo Mouth.

ZONDAG

13.00 Influences
14.00 Movie: 'Obsessed' (1987; Kerri Keane)
16.00 Movie: 'Only the Lonely' (1991; John Candy/Ally Sheedy)
17.45 Movie: 'Driving Crazy' (1991; Billy Dee Williams/Thomas Gottschalk)
19.15 Movie: 'Crocodile Dundee' (1986; Paul Hogan/Linda Kozlowski)
21.00 Movie: 'Love Crimes' (1992; Sean Young/Patrick Bergin)
22.30 Hotel Room
24.00 Movie: 'The Prince of Tides' (1991; Nick Nolte/Barbra Streissand)
02.15 Movie: 'Angel in Red' (1991; Leslie Bega/Jeffrey Dean Morgan).
03.40 Movie: 'The Accused' (1988; Jodie Foster)
05.35 Movie: 'Steel and Lace' (1991; Clare Wren).

ABC (kanaal 99)

ZATERDAG

21.00 ABC Movie Special
23.00 The Commish
24.00 ABC News.

ZONDAG

20.00 Life Goes On
21.00 Funniest Video
21.30 America's Funniest People
22.00 ABC Sunday Night Movie
24.00 ABC News.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

16.30 Movie: 'The Trial of Chaplain Jensen' (1975; James Franciscus)
18.00 Comedy on the Road
19.00 Caroline's Comedy Hour
20.00 TravelQuest
20.30 Bob Vila's Home Again
~~21.00 Movie: 'Popeye' (1980; Robin~~ Williams/Shelley Duvall)
23.00 Comedy on the Road
24.00 Caroline's Comedy Hour
01.00 Movie: 'Popeye' (1980; Robin Williams/Shelley Duvall)
03.00 Comedy on the Road
04.00 Best of Caroline's Comedy Hour
05.00 To Be announced.

ZONDAG

13.30 Movie: 'Jinx Money' (1948; Huntz Hall)
15.00 Movie: '5 Branded Women' (1960; Silvana Mangano)
17.00 Movie: 'Fireball Forward' (1972; Ben Gazzara)
19.00 In Search Of...
19.30 In Search Of...
20.00 Real West
21.00 Movie: 'Night Passage' (1957; James Stewart/Audie Murphy)
23.00 Miss Marple
24.00 Rave
01.00 Movie: 'Night Passage' (1957; James Stewart/Audie Murphy)
03.00 Miss Marple
04.00 Rave
05.00 Movie: 'Jinx Money' (1948; Huntz Hall)
06.30 First Flights.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
22.00 Raven
23.00 To Be Announced.

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 Movie: 'Gunsmoke: 4' (1993; James Arness)
24.00 CBS News.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

21.00 Here and Now
21.30 Powers That Be
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG

20.00 Secret Service
21.00 I Witness Video
22.00 Movie: 'Journey to the Center of the Earth'.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

17.00 Movie: 'Ulzana's Raid' (1972; Burt Lancaster)
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
21.00 Golf United Airlines Hawaiian Open (L)
23.00 Clash of the Champions: Paul E. Dangerously vs. Madusa (R)
01.30 Movie: 'Nightwing' (1979; Nick Mancuso)
03.35 Movie: 'The Savage Bees' (1976; Ben Johnson)
05.35 Movie: 'The Bees' (1978; John Saxon).

ZONDAG

13.35 Movie: 'Night Cries' (1978; Susan St. James)
15.35 Movie: 'Alice Sweet Alice' (1977; Linda Miller)
17.35 Happy Days
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event Wrestling
20.00 Elvis, U.S.A.
21.00 Golf United Airlines Hawaiian Open (L)
23.00 National Geographic Explorer
01.00 Paid Program
04.00 Paid Program
05.00 WCW Main Event Wrestling
06.05 Gomer Pyle
06.35 CNN News.

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta (met tante Irma)
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko (presentator Captain Sterling)
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: *The Emperor's Candlestick*
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Estreno: *Cold Sassy Tree*
23.30 Sluiting.

ZONDAG

09.30 Directe Uitzending Europees Voetbal
11.30 Matinee
15.00 Sala di Konsierto
16.00 Sena di Señor
17.00 Much'i Ben
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita ku..... *Boy Dap*
19.00 Cocktail Special
20.00 Telenotisia
20.30 Sheta Dia
21.00 Baghdad Café (met o.a. Whoopi Goldberg)
21.30 TeleCuraçao Special
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

Colofon
AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

DANKBETUIGING

Bij deze willen wij eenieder bedanken die op de één of andere manier zijn belangstelling heeft getoond bij het overlijden en de teraardebestelling van onze geliefde:

HEDINA ADELINE JAMES - MACCOW

Dank gaat ook uit naar hen die bloemen, kransen, telegrammen en kaarten hebben gestuurd.

Namens de familie:
Xaviar Van Buren James en kinderen.

Participamos la muerte de nuestra querida madre y abuelita

Rosario Portillo de Toledo

quién falleció en Venezuela el 11 de enero 1993.

Sus hijos: **Maria Oduber y familia (Aruba)**
Lesbia y Winchie Oduber y familia (Curaçao)
Eric y Evangelina Toledo y familia (Venezuela)
Leda y Tito Leal y familia (Venezuela)

Se ofrecerá un Santo Sacrificio de Misa en Curaçao en la Capilla "Monasterio Mama di Dios" en Scherpenheuvel.
Hora: **Domingo 17 de enero 1993 a las 10.30 a.m.**

Hierbij vervullen wij de droeve plicht het overlijden bekend te maken van onze oud-medewerkster:

mw. MABEL RICAO-GREEN

Tot aan haar pensionering in 1982 is ze ruim 22 jaar bij onze maatschappij in dienst geweest.

Mabel, rust zacht.

Directie en Personeel
FATUM / De Nederlanden van 1845
Schadeverzekering N.V.

De **Kiwanis Club van Aruba** maakt met diep leedwezen het overlijden bekend van de heer

CLINTON H. WHITFIELD

in leven: **Organisator "Charter Member" en gewezen voorzitter van de Kiwanis Club of Aruba;**
Gewezen "Lt. Governor" van Division 26 en Gewezen Governor van de Eastern Canada en Caribbean District van Kiwanis International;
"Life Member" van Kiwanis International.

Zijn liefde voor Kiwanis en begeleiding zullen ons immer in herinnering blijven.

Dat hij in vrede moge rusten.

Aan zijn nabestaanden onze innige deelneming.

Op de leeftijd van 92 jaar is, gesterkt door de Heilige Sacramenten der Zieken, vredig ingeslapen

Mevr. de Weduwe
Henriqueta Dovale-Helmijr

Namens haar kinderen:
Walter Dovale en familie (U.S.A.)
Myrna Dovale
Roelof Dovale en familie (St. Maarten)
Hadley en Ingrid Roelofsz-Dovale (Nederland)

Haar broer:
Casper Helmeyer en familie (Aruba)

Haar schoonzuster:
Hilda Helmijr-Abraham en familie

en overige families Helmijr en Dovale.

nodigen wij alle vrienden en kennissen uit voor de uitvaart vanuit El Tributo Otrobanda, naar de Katholieke Begraafplaats aan de Roodeweg, op zondag 17 januari om 3:30 uur p.m.

Gelegenheid tot kondoleren vanaf 1 uur p.m.

In plaats van bloemen gaarne Uw donatie aan de Stichting Wijkverpleging Prinses Margriet, waarvoor een kollektebus beschikbaar is gesteld te El Tributo.
Gelieve geen rouwbeklag aan huis.

Volgens Washington Post

Bij amnestie kan Aristide terugkeren naar Haïti

WASHINGTON - De militaire leiders van Haïti stemmen in met het verzoek van de Verenigde Staten dat de verbannen president Jean-Bertrand Aristide in zijn ambt wordt hersteld in ruil voor een volledige amnestie. Dit heeft de Washington Post woensdag gemeld.

Onder aanhaling van niet nader aangeduide bronnen in Washington en Port-au-Prince schrijft de krant dat het militaire opperbevel van Haïti de Verenigde Naties (VN) schriftelijk heeft laten weten dat pater Aristide mag terugkeren. Hij was in september 1991 schaakmat gezet in een militaire staatsgreep.

In ruil voor zijn terugkeer moet Aristide een totale amnestie afkondigen voor de daden die samenhangen met die staatsgreep, en moet hij een premier kiezen die de oppositie voordraagt.

Aristide had maandag voor de radio verklaard dat hij de amnestie zou afkondigen en dat hij de datum van zijn terugkeer zou vaststellen als eenmaal een nieuwe premier en een nieuwe regering gekozen zijn.

De onderhandelingen zijn bijgewoond door medewerkers van aanstaand president Bill Clinton, die een massale immigratie in de VS wil vermijden van bewoners van Haïti.

Zondag 17 januari **GEEN INDONESISCHE RIJSTTAFEL**
Wel is er vanaf 12.00 Bami Goreng, Nassi Goreng en Saté met lontong te verkrijgen.
Volgende week zijn wij er weer met de echte **INDONESISCHE RIJSTTAFEL**
FAM. KERGER
Canadaweg 9 - tel. 683459
SELAMAT TAHUN BARU

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan WACAO:
DONDERDAG 21 JANUARI 1993 VAN 07.00 UUR TOT 18.00 UUR.
Onveilig zeegebied ± 4000 mtr. uit de kust.

TE KOOP AANGEBODEN:
MOOIE KAVEL te Jan Sofat
950 m² eigendomsgrond.
Prijs: ANG 120.-/m²
Inlichtingen:
Tel.: 656432 / 601777

---

language teachers
IF YOU WANT TO LEARN DUTCH
TALK TO LANGUAGE TEACHERS FIRST!
hours : 19.30 to 21.00
date : starting half feb.
location : Radulphus College
information : 674017

Landhuis Brievengat
Elke zondag **geopend**
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Happy Hour van 18.00 - 19.30 uur
Live Muziek van **"Chips"** vanaf 18.00 - 22.00 uur
Folkloristische dansshow van 5.00 - 6.00 uur
elke **laatste zondag** van de maand.
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!!

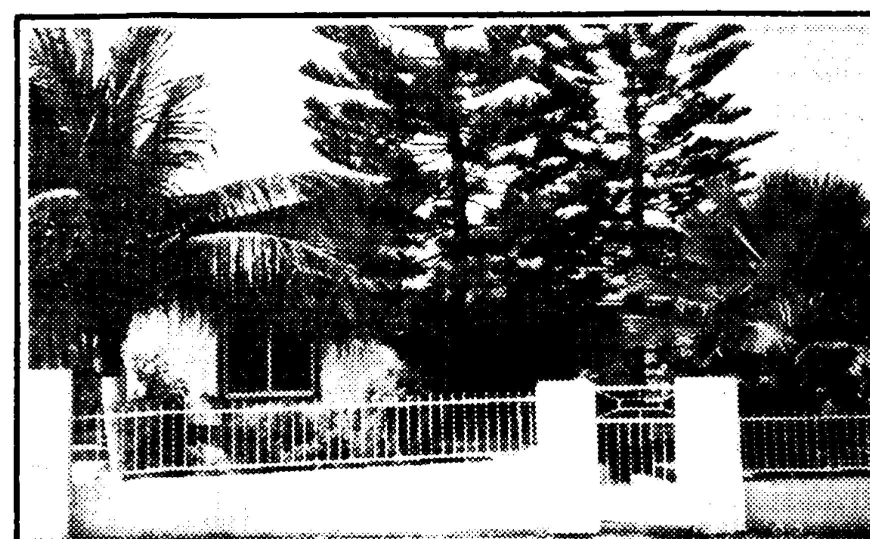
La Colline De Rouvilleweg 9A, tel. 623822
is maandag 18 januari gesloten.
Dinsdag gaat zij door met haar
januari uitverkoop.

Wegens verkeerde zending
TE KOOP
MOOIE 3- EN 2 ZITSBANK
Eén week oud, tegen kostprijs
Respectievelijk f. 2300,-en f. 1900,-
Opbellen uitsluitend na 13.00 uur of gedurende weekend
Tel.: 615861

TE KOOP
DAEWOO Royal Prince
in zeer goede staat kompleet, nieuwe nummerplaten.
Fl. 11.200,-.
Bel: **Tel.: 602061**

SURINAAMS ETEN BUFFET
Zondag 17 januari
f. 22,50 p.p.
Muziek Boy Dap
Happy Hour 6.30 - 8.00
Saladbar - Bar-Restaurant
MEETPOINT (Korédor)
Tel.: 623611

Patrizia DESIGN
SALE
30% - 40% off
Saliña & Punda
Columbusstraat 4 - Ontarioweg 2
.... Tel: 656606 - Tel: 658333

TE KOOP AANGEBODEN TE MAHUMA
KAYA NANZI KOKO 4
Recentelijk opgeknapte ruime woning.
Indeling: 3 slaapkamers, 2 badkamers, woonkamer, eetkamer, grote keuken en losstaande schuur. Mooie tuin. Opp. 610 m² erfpachtsgrond.
Prijs: **ANG. 183.500,-.**
Inlichtingen: Tel.: 656432 / 601777.

TE KOOP
DODGE DART
automaat, 4 cill.,
bouwjaar 1983
STATIONWAGEN
Tel.: 377565

Te koop:
Schitterend gelegen terrein te Julianadorp
Inl: Pelikaanweg nr. 11

Haalt U mij op s.v.p.
Ik ben in het asiel op Parera.

Faxmachines
Copiers
MINOLTA
MUSKUS
Erieweg 28 Zeelandia

CITCO
Curaçao International Trust Company N.V.
zoekt
een ongemeubileerd woonhuis met 4 slaapkamers in een goede buurt.
Aanbiedingen voorzien van prijs, kunt u richten via Afdeling Personeelszaken, of via telefoon **615555** toestel 277.
De Ruyterkade 62
P.O. Box 812
Curaçao, N.A.

TUINCENTRUM BANDA ARIBA
op de weg naar Montagne, t.o. Hoenderberg, tel. 671793/674342
Petunia's, 3 kleuren in een pot,
Magdaleentjes, Hanglantana, Cayena.
Zondag zijn wij open van 9 tot 1 uur.

TE KOOP
LEREN BANKSTEL
Bestaande uit: 1-pers. fauteuil; 2-pers. fauteuil; 3-pers. fauteuil; 1 eiken salontafel; 1 eiken t.v.-tafel; 3 eiken bijzettafels.
f. 3500,-
Bel.: 53481

COCO
De nieuwe kollektie is binnen
Openingstijden:
ma. t/m vrij. 9 - 12.15 en 14.30 - 18.30
za. non stop 10.00 - 16.00, zo gesloten.
Op het parkeerterrein van Avila Beach. **Tel. 658088**

Vanaf 15 januari
M.A.E. Brandon - Baarh
vroedvrouw - partera - midwife
Kraamkliniek Rio Canario Tel.: 692510
Maandagmiddag van 2.00 - 4.00 uur
Vrijdagmorgen vanaf 8.00 - 10.00 uur
Praktijkadres: Harbourview Kavel T45 - Salinja
Tel. / Fax.: 658579

***TPR* PAPIAMENTU**
De erkende **èn aanbevolen** methode door o.a. het Ministerie van Onderwijs in Nederland voor de verwerving van een vreemde taal.
Nu kunt u volgens de ***TPR*** methode Papiamentu **binnen 6 weken** leren op een vlotte, spontane en fijne manier.
Aanvang cursussen: 19 januari 1993.
Voor aanmeldingen: tel. 627728
Kantooruren: 09.00 - 12.00.

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst
kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

---

kurso tokante
ORASHON

Mas informashon tokante e kurso aki:
- e ta habrí pa tur hende di tur religion
- dosente ta domi Jasper Klapwijk di Iglesia Reformá.
- e kurso ta gratis
- lo trata topiko manera: kiko bo mester resa; lo bo haña loke bo pidi?; splikashon di 'Nos Tata'; orashon por kura?
- Beibel lo ta punto di salida
- bin ku bo Beibel

11 les di un ora i mei.
dia: djamars
ora: 19.00-20.30 or
lugá: Arowakenweg 28 Kwartí
promé biaha: djamars 19 di yan
pa mas informashon:
yama 373152

Te koop te Bonaire
- Pas gerenoveerd huis:
- 2 sl.k., woon-, eetk., keuken, wc-bad
- overdekte voor- en achterporch met regenbak 18 m³
- ca. 35 min. lopen v.h. strand
- vrij en onverhuurd (direct opl.)
- 1064 m² erfpachtgrond (lopend t/m jaar 2045)
- Cannon Naf. 223,65 p/j.
- Grondbel. Naf. 162,69 p/j.
- Ook geschikt voor kantoorruimte (centraal gelegen)
- Prijs: Naf. 160.000,= k.k.

Reactie:
Tel. 599 9 649664 (tussen 19.00-22.00 uur)

TE HUUR
GEDEELTE VAN EEN GEBOUW aan de Caracasbaaiweg
bestaande uit winkelruimte, kantoren & magazijn.
Naast TAURO motors voorheen Johns Marine Shop.
Opp.: ± 340 m².
Voor inlichtingen: **Tel.: 615225 - 603481.**
Beschikbaar per 1 februari 1993.

OPGELET
VAKANTIEGANGERS
ZAKENRELATIES
TE HUUR
LUXE APPARTEMENTEN
aan zee
Compleet gemeubileerd met airco
Tel.: 685945
na 18.00 uur

VAKATURE
Heeft U een eigen auto en bent U een dynamische persoon?
Kom dan persoonlijk solliciteren bij:
INTERNATIONAL HEALTH PRODUCTS N.V.
Centro Commercial Antillia 15

OPENBARE VERKOOP VAN FARADAYWEG 21
Op woensdag, 20 januari 1993 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:
het tot 18 mei 2009 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao op "VEERIS", naar berekening groot 2.580m2, zijnde het perceel oorspronkelijk groot 2.960m2, als omschreven in meetbrief nummer 115 van 1949, doch verminderd met een perceel omschreven in meetbrief nummer 165 van 1954 groot 380m2, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **Faradayweg 21**.
De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.
NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655

MISSING
YORKSHIRE TERRIER
In de buurt van Kaya Kooyman - Dominguito
Luistert naar de naam **TRONCO**
Dit hondje heeft speciale voeding nodig wegens zijn slechte gebit.
Heeft U hem gevonden?
Bel dan a.u.b. please....pls
676103 - 677014 - 377124

---

schildersbedrijf
Perfect N.V.
De
huisschilder
van huis uit.
Tel.: 601766 - 369127
Fax.: 369127

ALIVIO SERVICES
- Voor het betalen van auto belasting nummer
- afhalen van nummerplaat
- reparatie voor auto die gekeurd moet worden

Verlies je waardevolle tijd niet in een rij maar bel ons op
tel. 672114 8 uur t/m 5 uur
603631

OPENBARE VERKOOP van GROOT PISCADERA / JUAN HATO B 24
Op dinsdag, 19 januari 1993 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:
het perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao, bekend als Kavel B 24 van het verkavelingsplan "Groot Piscadera Juan Hato", ter grootte van 580m2, nader omschreven in meetbrief nummer 247 van 22 mei 1985, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **Groot Piscadera / Juan Hato B 24.**
De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten
Nadere informatie betreffende de financiering door de executerende bank is verkrijgbaar op onderstaand notariskantoor.
NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655

Familiebezoek of vakantie in Nederland?
Dan is het uitermate voordelig en plezierig om uw **'eigen' tijdelijke Nederlandse woning** te hebben.
Barrow & Barrows is gespecialiseerd in vakantie-woningruil en kan u hierbij helpen.
Wij bieden u o.a.
* **Privacy.** Alle gegevens worden zeer vertrouwelijk behandeld en niet gepubliceerd.
* **Maatwerk.** Wij houden rekening met uw wensen en verlangens.

Schrijf of fax voor vrijblijvende informatie.
Barrow & Barrows Country Houses
P.O. Box 59, 8160 AB Epe, Nederland
Fax: 0031 5780 21585

INSTITUTO ESPAÑOL BEATRIZ YUNG
deelt mee dat de
CURSUSSEN SPAANS
vanaf 18 januari a.s. beginnen.
Er zijn NOG PLAATSEN VRIJ voor:
— **BEGINNERS EN SEMI-BEGINNERS**
Aanmelding: Telefonisch 67 35 65,
Mw. Drs. B. Mink-Yung

TE KOOP AANGEBODEN TE OTROBANDA
MONTE BELLOSTRAAT 16
Gelegen in mooi, grotendeels gerenoveerd, gedeelte van Otrobanda op 200 meter van "Huize Belvedère". Schitterende ruime, vrijstaande woning met fraaie architectuur. Het pand is recentelijk volledig geschilderd aan binnen-en buitenzijde en opgeknapt. Voorzien van een nieuwe badkamer en keuken. Geen achterstallig onderhoud. Pannendak. Oprit om bijv. 2 auto's te parkeren. Ruime L-vormige porche. 4 slaapkamers, badkamer, keuken, pantry, ruime woon-/eetkamer, vrijstaand meidenvertrek. Opp. 307 m² eigendomsgrond.
Prijs: **132.500,-.**
Inlichtingen: Tel.: 656432 / 601777.

ÑAPA

ZATERDAG 16 JANUARI 1993

AMIGOE

Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS

Meer aandacht voor speciaal onderwijs

REPORTAGES

Universiteit van Aruba breidt uit

Ivan Asjes pakt met management team reorganisatie GGD aan

= door Norbert Hendrikse =

SEDERT 1 januari is een management-team met aan het hoofd drs. Ivan Asjes, belast met de reorganisatie van de GGD. Dokter Asjes heeft na zijn studie in Nederland een aantal jaren als huisarts gewerkt op Curaçao. Daarna was hij tot 1 januari 1980 hoofd van de Medische Dienst van de ALM, om vervolgens in dienst te treden als directeur van het St.Elisabeth Hospitaal, een functie die hij tot november 1989 bekleedde. Sinds zijn vertrek bij het hospitaal is hij werkzaam als consultant op medisch-organisatorisch gebied.

Naast dokter Asjes hebben in het management-team zitting drs. S. Keli en drs. Fred Budike en wordt er tevens bijstand verleend door drs. Raymond Begina.

Dokter Keli heeft nadat hij was afgestudeerd van 1986 tot eind 1987 bij de afdeling Jeugdgezondheidszorg van de GGD gewerkt en tevens op de afdeling Immunisaties, waarbij hij als projectleider was verbonden aan een inhaalcampagne mazelen en rode hond.

Begin 1988 keerde hij terug naar Nederland om zich te specialiseren in de sociale geneeskunde, met als hoofdgebied epidemologie. In dit kader was hij als wetenschappelijk hoofdmedewerker verbonden aan de Rijksuniversiteit Leiden en het Rijksinstituut Volksgezondheid Milieuhygiëne tot juli 1992 toen hij naar Curaçao terugkeerde. Tijdens zijn opleiding in Nederland heeft hij ook een cursus gevolgd aan de John Hopkins School of Health in Baltimore.

Drs. Fred Budike is werkzaam bij het Stafburo van het Eilandgebied Curaçao, dat geleid wordt door drs. Raymond Begina, als deskundige op het gebied van personeelsmanagement en organisatiemanagement en is al enige tijd 'uitgeleend' aan de GGD in het kader van een aantal reorganisatieprojecten.

Eindredactie:
Norbert Hendrikse
Opmaak: Solange Isselt

ZAKITO, het voormalige leprozengesticht te Mundo Nobo, waar tot de jaren zestig de melaatsen van het eiland liefdevol werden verpleegd door de zusters van Breda herbergt al sinds jaren de Geneeskundige en Gezondheidsdienst (GGD) van Curaçao.

Het complex doet denken aan een tropisch dorpje. De receptioniste/telefoniste in het hoofdgebouw, werkt razendsnel constant binnenkomende telefoontjes af en dirigeert tussendoor het bezoekersverkeer op een efficiënte maar vriendelijke manier. Of we even willen plaatsnemen in haar medio januari nog met kerstslingers versierde domein. En ze zal intussen de deur even wagenwijd openzetten, want de airco heeft het begeven, maar gelukkig waait er een *'bientu friw'*(koude wind).

Dokter Ivan Asjes, verontschuldigt zich voor het oponthoud. Laat geen tijd verloren gaan wanneer hij desgevraagd begint uit te leggen vanwaar die storm rond zijn persoon sinds zijn benoeming als tijdelijk hoofd van de GGD, aan het hoofd van een management team dat Curaçaos grootste overheidsdienst (500 werknemers inclusief artsen en specialisten van de *gobiernu*) moet gaan herstructureren.

Foto Ken Wong

IVAN ASJES
...reorganiseren...

Teveel 'waste' heeft geleid tot kostenverhoging volksgezondheid

In juli vorig jaar werd Asjes benaderd met de vraag of zijn consultantbureau belangstelling had voor de niet eenvoudige klus om de GGD te reorganiseren. Na inzage van de *'terms of reference'* en met de informatie op welke wijze hij binnen een management team en ondersteund door een werkgroep zou moeten gaan functioneren, ging hij hier op in en werd een offerte uitgebracht. Asjes: "Vanaf begin 1990 ben ik werkzaam als consultant op medisch gebied en gespecialiseerd in ziekenhuismanagement. Ik heb geadviseerd bij de bouw en inrichting van het nieuwe ziekenhuis van St. Maarten, dat nu al ruim een jaar draait. Ik heb daar verder geen bemoeienis mee, behoudens het feit dat ik af en toe op 'ad hoc basis' benaderd wordt voor het geven van adviezen b.v. op het terrein van tarieven enz."

Bent u wel betrokken bij andere grote projecten op het gebied van volksgezondheid?

"Momenteel niet. Ik doe voor Saba een aantal kleine projectjes b.v. voor wat betreft de betrekkingen met de S.V.B. Een logisch gevolg van het feit dat ik de Sabaanse situatie ken en ik op Curaçao bij de S.V.B. mijn relaties heb. Op Bonaire heb ik recentelijk een projectstudie afgerond voor een nieuw bejaardencentrum. Het enige andere project buiten de GGD waar ik nog aktief mee bezig ben is het opzetten van een nieuw landslaboratorium op Bonaire, maar vanaf het moment dat wij de opdracht van het Curaçaos Bestuurscollege hebben aanvaard, zijn wij ervan overtuigd dat dit een volledige dagtaak is".

Voor de periode van een jaar, bent u zoals in het contract met het BC staat persoonlijk ook Hoofd van de GGD...

"Dat klopt. Ik ben als interim-manager belast met de algemene dagelijkse leiding. Van mijn bureau is er verder niemand persoonlijk bij dit project betrokken".

GEEN VERBAND

In de uitgebreide berichtgeving over uw benoeming, werd er in de afgelopen weken, o.m. ook in de Amigoe melding gemaakt van het feit dat u aandeelhouder zou zijn van een vennootschap (Hebal n.v.) waarvan ook de gedeputeerde die u heeft benoemd partner zou zijn? Heeft dit iets te maken gehad met uw aanstelling?

"Absoluut niet. Ik betreur het dat dit verband is gelegd. Hebal n.v. is een nu 'slapende n.v.' die een aantal jaren geleden werd opgericht om zaken te doen in onroerend goed. Hebal n.v. heeft niets met consultancy of met volksgezondheid te maken. Trouwens ik moet eerlijk bekennen dat het met deze n.v. niet eens zo best gaat".

Heeft u al gelegenheid gehad u zodanig te verdiepen in de opdracht die u heeft gekregen dat u daar nu al een oordeel over kunt geven?

"Het is wellicht wat prematuur om bijvoorbeeld nu al te gaan praten over de *weak points* en *strong points* van de GGD. In de vijf werkdagen die wij achter de rug hebben, is er vooral gepraat met de medewerkers van de dienst, met vertegenwoordigers van de vakbonden en met allerlei instanties die direkt of indirekt met de GGD te maken hebben. Wel hebben wij ons verdiept in de bestaande stukken om na te gaan hoe b.v. de huidige structuur is. Wij weten nu ook welke wensen er bestaan bij bepaalde secties en dat er 'knelpuntennota's' zijn van twee van de diensten. Wij zijn al overgegaan tot het rubriceren van de uitgebreide informatie waarover wij beschikken.

STRUCTUUR

Is er ook al een scherper beeld over de organisatiestructuur en hoe die in de toekomst moet gaan worden?

"Dat beeld begint zich inderdaad te vormen en wij kunnen ons voorstellen dat dit niet voor iedereen al te duidelijk is. In de loop de jaren zijn er zoveel aktiviteiten bijgekomen dat er hier en daar wildgroei is ontstaan. Dat is een van de kardinale punten die wij willen aanpakken.

Mijn persoonlijke mening m.b.t. de volksgezondheid op ons eiland, wijkt in wezen niet veel af van die van de overheid. De eilandelijke doelstellingen zijn vastgelegd in het beleidsplan van het BC waarin staat dat de gezondheidszorg doeltreffend en doelmatig moet zijn, voor eenieder in gelijke mate toegankelijk en opgenomen in een samenhangend geheel, passend binnen de draagkracht van de bevolking. Een mondvol, maar een realiteit waar wij met z'n allen rekening mee moeten houden. De GGD is een van de belangrijkste uitvoerders van dit beleid. Waar ik persoonlijk het accent op wil leggen is dat de volksgezondheid nog veel meer dan nu het geval is moet worden benaderd vanuit het oogpunt van service verlenen. Het is een recht van de bevolking dat niet alleen maar op papier bestaat, maar ook in de praktijk moet worden ingevuld op een klantvriendelijke en/of patiëntvriendelijke manier. Daartoe zijn bij ons al diverse initiatieven genomen, maar er moet nog heel wat gebeuren en de GGD kan daarbij een aktieve rol gaan vervullen".

Daarbij komt tot uitdrukking dat de GGD een instelling is die zowel administratieve als medische diensten verleent...

"Inderdaad. En deze zaken moeten hand in hand gaan. Bij de reorganisatie zal dan meteen de vraag rijzen of de GGD zich inderdaad zozeer moet bezig houden met medische verzorging of dat men langzamerhand moet geraken tot een structuur waarbij de direkte zorg niet meer in handen is van de GGD, maar van professionelen en instituten die zich uitsluitend daarmee bezig houden. De GGD zou dan naast haar administratieve taak zich vooral met de preventieve zorg moeten gaan bezighouden. Met zaken als hygiëne en jeugdgezondheidszorg, met bedrijfsgeneeskundige zorg".

Is de GGD al voorbereid op dit soort taken, heeft u daarvoor de nodige vakmensen in huis?

"Gedeeltelijk wel, want in het verleden heeft men zich al op dit pad begeven. Maar ik geloof dat er nog heel wat moet gebeuren en ik kan me voorstellen dat wanneer er daarvoor de juiste structuur is gevonden er inderdaad nog wat vakmensen bij moeten komen".

Bent u volkomen vrij om te bepalen welke richting u met de GGD uit wil gaan, of zijn er duidelijke instructies van het BC waaraan het managementteam zich moet houden?

"Bij onze onderhandelingen met het BC die afgerond zijn in het contract dat wij hebben gesloten, is afgesproken dat alle uiteindelijke beslissingen door het BC worden genomen. Als consultants zullen wij allereerst komen met een inventarisatie, de problematiek analyseren en tenslotte voorstellen doen om de problemen op te lossen".

Dat betekent dat u niet denkt binnen de termijn van een jaar waarover het contract zich uitstrekt bepaalde veranderingen te implementeren?

"Ik hoop van wel. Daar hebben wij voor gepleit. Wij willen ons niet uitsluitend beperken tot het doen van onderzoek en het uitbrengen van rapporten. Wij hebben het BC voorgesteld om binnen een maand een stappenplan te presenteren voor de aanpak van de meest accute zaken. Het BC zal uit dat stappenplan uit b.v. vijf punten moeten kiezen welke meteen moeten worden doorgevoerd en in welke volgorde. Vanaf het moment dat deze keuze is gemaakt, moeten wij de handen vrij hebben om inderdaad tot de uitvoering van de geaccepteerde voorstellen over te gaan. Anders ben je niet echt bezig met reorganiseren".

COORDINATIE

U heeft het steeds over de eilandsoverheid, maar ook de landsoverheid heeft specifieke taken op het gebied van de volksgezondheid die met het beleid op Curaçao te maken hebben. Gaat u ook onderzoeken of er op bepaalde terreinen sprake moet zijn van decentralisatie van taken en / of van een betere coördinatie dan tot nu toe het geval is?

"Ik geloof dat de relatie tussen het BC en de landsregering op dit terrein erg belangrijk is. Er gebeuren bij het Land diverse dingen op juridisch gebied die hun repercussies hebben op het eilandgebied. Maar neem b.v. de inspectie volksgezondheid; de vraag is of nu het Land al een goed functionerende organisatie heeft op dat gebied hier op Curaçao, het eilandgebied zelf ook zo'n apparaat moet gaan instellen. Ik geloof eerder dat er goede afspraken moeten worden gemaakt en dat het werkterrein op de juiste manier wordt afgebakend. Hier is b.v. een mogelijkheid voor een goede samenwerking, maar helaas ontbreekt nog de duidelijkheid op dit terrein. Hopelijk zal dat in het komende jaar ook veranderen. Ik denk daarbij b.v. aan bepaalde internationale taken die zowel door het Land als door Curaçao worden behartigd, zonder dat er daarbij sprake is van een duidelijk gestructureerde afstemming. Terugkomend op de inspectie wil ik nog even opmerken dat wanneer wij het hebben over kwaliteit van de gezondheidszorg, juist de inspectie een belangrijke rol speelt. Vooral voor wat betreft de preventie.

Is de staf van de GGD nu reeds aktief betrokken bij de eerste aanzet tot reorganisatie van de dienst?

"Ja, maar het is kennelijk intern niet helemaal duidelijk wie er wel en wie niet tot de 'staf' behoren. Hieromtrent hopen wij in de komende drie weken meer duidelijkheid te krijgen. Voorlopig hebben wij besloten om niet in te gaan op de vraag wie er wel of niet bij hoort, maar wordt iedereen erbij betrokken die op een of andere manier een belangrijke bijdrage levert aan de GGD, zonder zozeer op hun positie te letten".

De gedeputeerde van volksgezondheid heeft kort na zijn [illegible] *in een*

Vervolg op pag. 9

Het managementteam dat aan de slag gaat om de GGD te reorganiseren: achter de tafel van rechts naar links dokter Ivan Asjes, drs. Fred Budike en dokter S. Keli in gesprek met de Ñapa-redacteur.

Rectificatie

EEN ATTENTE lezer wees ons erop dat in de Napa van zaterdag 9 januari op de pagina Buitenland een verkeerd onderschrift was geplaatst bij een archieffoto behorende bij het artikel over Winston Churchill. De foto is gemaakt tijdens de conferentie van Postdam en niet bij die van Yalta zoals ten onrechte is vermeld. De Amerikaanse president op de foto is Harry Truman en niet Franklin D. Roosevelt. Onze excuses voor dit misverstand dat is ontstaan door het verwisselen van foto's.

Belgische koning heeft het verbruid bij de Vlamingen

BRUSSEL - Koning Boudewijn van België heeft het ieven verbruid bij de Vlamingen. Reden? De koning zou met twee maten meten als invloedrijke politici beladen uitspraken doen. Franstalige politici kunnen dat blijkbaar ongestraft, maar een Vlaams politicus wordt direct op het matje geroepen. Steen des aanstoots voor de koning was ditmaal een interview van premier Luc van den Brande van de Vlaamse deelregering in het koningsgezinde Franstalige dagblad La Libre Belgique. Afgelopen maandag pleitte de christendemocratische voorzitter van de Vlaamse deelregering daarin voor een confederaal België, een staatsvorm waarin Vlaanderen, Wallonië en Brussel op den duur vrijwel volledig op eigen financiële benen moeten komen te staan. De staatshervorming die nu op stapel staat, het zogenoemde Sint-Michielsakkoord, is voor hem slechts een tussenstap.

Deze uitspraken waren weinig schokkend voor Vlaamse politieke kringen die Nederlands verstaan en lezen. De rechtsnationalisten van de Volksunie en het Vlaams Blok waren er zelfs zeer tevreden over. Van den Brande zei gewoon wat veel Vlamingen denken en had daarover eerder in Nederlandstalige vraaggesprekken ook geen geheim van gemaakt. Hoogstens was zijn *timing* niet erg gelukkig omdat de onderhandelingen over de staatshervorming nog moeten worden afgerond en dergelijke uitspraken de franstaligen niet erg welkom zijn, zeker niet als ze zwart op wit zijn te lezen in een bekende franstalige krant. Het maakt franstalige politici die zeer zijn gesteld op de financiële solidariteit van Vlaanderen, alleen nog maar wantrouwiger.

SCHANDE

Dat laatste bleek ook nu overduidelijk. Vooraanstaande franstalige politici spraken schande van de opmerkingen van de premier. Maar ook de koning was blijkbaar niet te spreken over het interview. Nog dezelfde dag werd van den brande onaangekondigd bij de koning geroepen. Daarvoor had de vorst al een gesprek gehad met de voorzitter van de christelijke volkspartij (CVP), Herman van Rompuy. Hoewel over dergelijke onderonsjes geen mededelingen worden gedaan, wordt algemeen aangenomen dat de koning met de Vlaamse premier niet over het regenachtige weer heeft gesproken, maar wel degelijk aan zijn bezorgdheid uiting heeft gegeven.

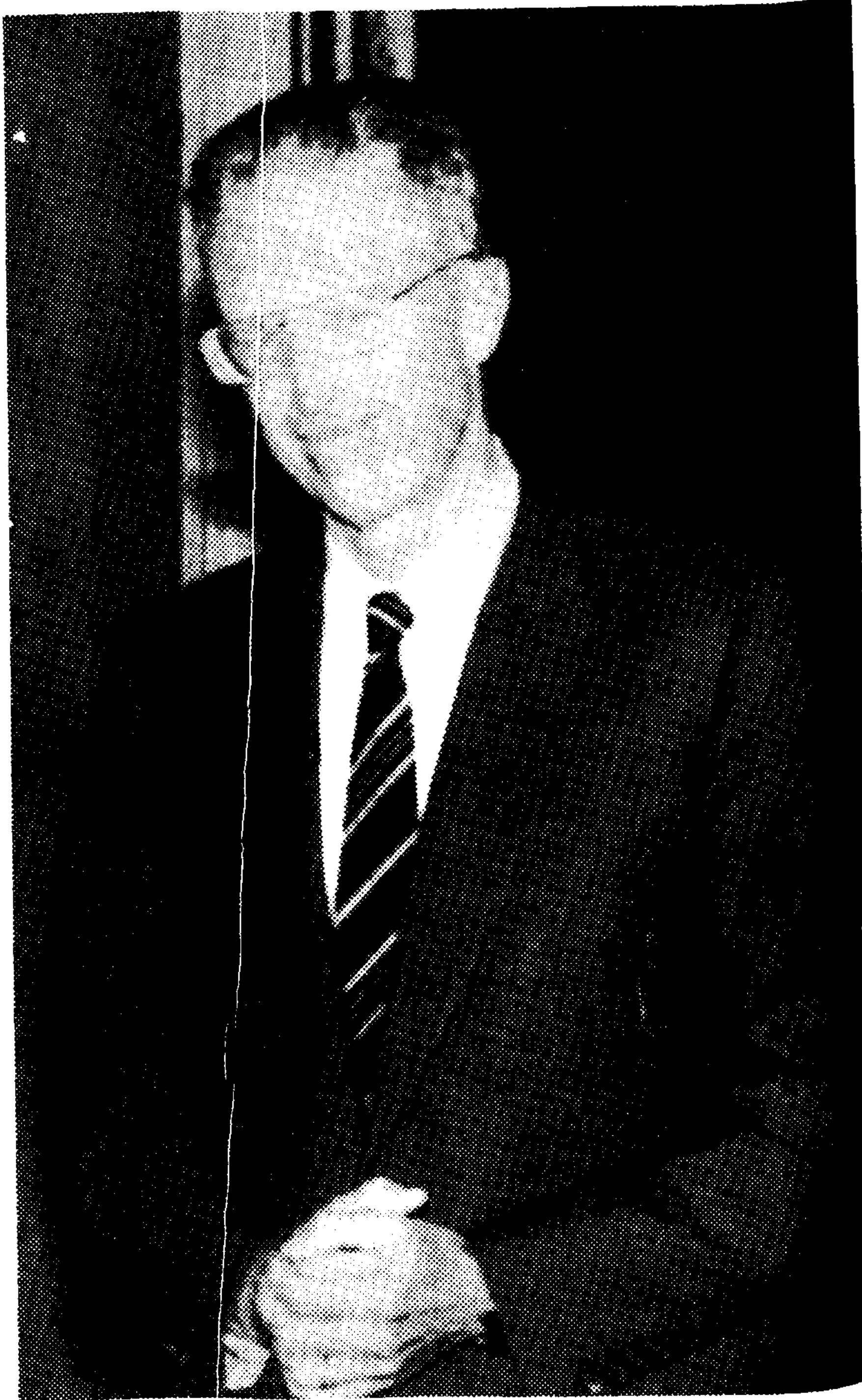
In de commentaren van de grote nederlandstalige kranten wordt de koning verweten blijkbaar strenger te zijn voor Vlaamse politici dan voor franstalige. Waarom, bij voorbeeld, reageerde hij niet toen de Waalse vice- premier Philippe Moureaux eind 1991 dreigde met een institutionele atoombom als de wapenexport van Wallonië aan banden zou worden gelegd.

Ook voor senator Hugo Schiltz van de VU komt het optreden van de koning wat merkwaardig over. Leden van een deelregering zijn geen rekenschap verschuldigd aan de koning. Waarom, zo vroeg hij zich af, roept de koning dan wel Van den Brande bij zich en niet Moreaux of Guy Spitaels, de voorzitter van de Waalse gewestregering, die onlangs tijdens een bezoek aan frankrijk sprak van de innige en bevoorrechte band tussen de Franse gemeenschap. Een poging van de VU, daarin gesteund door het Vlaams Blok en de liberalen, om een actualiteitendebat te houden over de affaire van den brande werd echter verworpen door een meerderheid van de socialisten in de Vlaame Raad. De Volksunie had graag van premier Jean-Luc Dehaene willen horen of hij de verantwoordelijkheid voor het handelen van de koning op zich wilde nemen.

DEINING

De deining die zijn uitspraken hebben veroorzaakt heeft Van den Brande overigens er niet toe gebracht op zijn schreden terug te keren. In tegendeel. Tijdens een nieuwjaarsreceptie van de Vlaamse gewestregering zei de premier dat zijn collega's, ook de socialistische, achter zijn opmerkingen over het confederalisme staan, al moet dat niet worden verward met separatisme. Weliswaar gaf hij toe dat zijn visie nog niet tot partijstandpunt was verheven, maar zij lag wel in het verlengde en was er niet mee in tegenspraak.

Premier Dehaene en partijvoorzitter van Rompuy hebben tot nu toe nog niet openlijk willen reageren op het optreden van hun partijgenoot. Geen van beiden wil de Franstalige gemeenschap nog verder in de touwen jagen. Anderzijds zou een terechtwijzing van Van den Brande in vlaanderen ook niet goed overkomen.

KONING BOUDEWIJN

Irak voert permanente guerilla tegen V.N. en V.S.

BAGHDAD/NEW YORK - Al vanaf het einde van de Golfoorlog in februari 1991 voert Irak een soort van permanente guerrillastrijd tegen de VS en de VN. De tactiek is steeds een kwestie op de spits te drijven en dan op het allerlaatste moment toch toegeven. Er bij hoort ook een wisselbadenmethode via verklaringen. Zo lijkt ook de jongste rakettenkwestie weer geëindigd, al beheld Washington zich zaterdag het recht voor om als het weer boven Irak betere waarnemingen mogelijk maakt definitieve conclusies te trekken over de geeiste terugtrekking van de wapens uit bedreigende posities in de vliegverbodzone in zuid-Irak. Maar nog voordat de rakettenkwestie haar hoogtepunt had bereikt wierp Baghdad al weer een nieuwe op, nu tegen de VN, in de vorm van een verbod, vorige week per brief meegedeeld, op het gebruik van eigen vliegtuigen door de VN voor vluchten op Irak.

De Veiligheidsraad waarschuwde Irak daarop direct voor 'ernstige gevolgen' wanneer Baghdad zich weigert te conformeren aan de bestaande verplichtingen met betrekking tot vluchten van de Verenigde Naties in het land. Het gaat daarbij om VN-vliegtuigen met experts die toezien op de vernietiging van het Iraakse wapenarsenaal. Deze mogen niet langer meer landen in Irak.

In een officiële verklaring stelt de raad dat dit verbod regelrecht in strijd is met de resoluties en afspraken over het VN-wapenvernietigingsprogramma voor Irak. In de verklaring wordt de Iraakse regering opgeroepen zich bewust te zijn van haar verplichtingen ten opzichte van de Veiligheidsraad en volledig mee te werken aan de activiteiten van de speciale VN-commissie voor wapenvernietiging en het internationale agentschap voor atoomenergie (IAEA). Ingevolge deze resoluties hebben de speciale commissie en de IAEA het recht om op elke plek in Irak inspecties uit te voeren met gebruikmaking van hun eigen vliegtuigen.

Irak reageerde op de waarschuwing met een verklaring van minister van Buitenlandse zaken Said - as-Sahhaf in de vorm van een communiqué. Daarin zei hij dat Irak "de VN inspectieteams door het verbod niet hindert in de uitvoering van hun werk en Irak veiligheidsraadsresolutie 687 volledig wil nakomen". De minister zei niet uitdrukkelijk dat Irak de raad zal trotseren, maar herhaalde een voorstel dat de VN vliegtuigen, zoals van Iraqi Airways, chartert, die sinds zij aan het begin van de Golforlog uitweken naar buurlanden, daar werkeloos staan ingevolge een vliegverbod.

"De ploegen VN-experts moeten Iraakse vliegtuigen gebruiken om naar Irak te gaan of dit te verlaten dan wel de landweg Amman-Baghdad, zoals ook Iraki's, Arabieren en andere buitenlanders doen. Irak heeft de raad laten weten dat het onredelijk en zelfs onmenselijk is dat VN-functionarissen en -werkers het privilege hebben om per vliegtuig naar en van Irak te reizen...Omdat dit recht is ontzegd aan Iraqi's, Arabieren, Europeanen, Aziaten en zelfs Amerikanen. Irak meent dan ook dat VN-teams maar Iraakse vliegtuigen moeten gebruiken of over land moeten reizen", aldus de verklaring.

Oefenen met echte kogels in de Harskamp

HARSKAMP - "Die boom functioneert dus niet", schreeuwt de instructeur de dienstplichtigen toe. Deze 'vrijwilligers voor Joegoslavië' hebben zojuist aanschouwelijk onderricht gehad. Gezeten in een stenen bunker vlogen de levensechte kogels om hen heen. Na afloop van de kogelregen bekijken zij de schade aan boomstronken en zandzakken. 'Beschietingservaring' opdoen heet dat en het vormt onderdeel van hun vier maanden durende opleiding aan het centrum voor vredesoperaties, dat tijdelijk is ondergebracht op het infanterie schietkamp de Harskamp op de Veluwe.

"Een voorwerp van minstens negentig centimeter dikte moet u voor u hebben om u te beschermen tegen vlakbaanvuur", zo houdt de instructeur hen voor. Opdat de mannen vooral snel leren afrekenen met de misvatting die door actiefilms in stand wordt gehouden, namelijk dat je dekking kunt zoeken achter het portier van een auto of achter de eerste de beste boom.

SPOEDCURSUS

Het centrum voor vredesoperaties (CVV) van de Koninklijke Landmacht hield onlangs open huis. Het centrum werd begin oktober schielijk in het leven geroepen. De commandant van het CVV, luitenant-kolonel A. Noel, werd 1 oktober gebeld op zijn standplaats in Harderwijk en kreeg precies drie uur de tijd om over het aanbod van zijn nieuwe functie na te denken. Her en der werden instructeurs vandaan geplukt en in november kwamen de eerste cursisten voor een aanvullende opleiding voor het opereren in

oorlogsgebieden. Voor dienstplichtigen duurt dat vier maanden, voor beroepsmilitairen twee. Aanleiding was de Nederlandse deelneming aan de VN-macht in Joegoslavië. De militairen, veelal dienstplichtigen, gingen weliswaar voor een vredesmissie maar bleken zich in een oorlogssituatie te moeten handhaven. Velen van hen waren daar slecht op voorbereid. Inmiddels is de routine ontstaan van iedere twee maanden honderd tot honderdvijftig verse landmachtmilitairen naar het voormalige Joegoslavië te sturen om collega's van het transport- of het verbindingsbataljon te vervangen. De eerste lichting 'CVV-opgeleiden' is vertrokken. Onder de teruggekeerde militairen worden nieuwe instructeurs voor het CVV aangeworven.

Het CVV heeft de taak overgenomen van het opleidingsdetachement VN-vredesmachten in Ede, dat door de enthousiaste deelname van Nederland aan VN-missies de grote aantallen cursisten niet meer aankon. De Harskamp kan 700 cursisten tegelijkertijd onderbrengen en na de verhuizing midden volgend jaar naar Ossendrecht bedraagt de capaciteit 1.200 cursisten. Alle landmachtmilitairen die voor vredesacties worden ingezet, krijgen een speciaal op hun missie toegesneden opleiding aan het CVV. Dus ook de mensen die naar Angola, de Sinai of Cambodja gaan. Af en toe zit er ook een verdwaalde luchtmachtmilitair bij. Mariniers niet, die hebben hun eigen opleiding. Maar het gros van de cursisten is voorbestemd naar het in burgeroorlog ondergedompelde Joegoslavië te gaan.

NABOOTSEN

"We kijken naar wat er in Joegoslavië gebeurt en proberen die situatie hier na te bootsen", zo legt commandant Noel uit. "Het gaat erom dat de mannen vertrouwen krijgen in zichzelf, in elkaar en in hun wapen." Hij geeft toe dat je nog wel een situatie kunt nabootsen waarbij gewonden vallen maar dat je in het ondergaan van stress niet kunt oefenen. Er komt heus geen enkele dienstplichtige bibberend van de zenuwen de stenen bunker op het oefenterrein uit. "Maar we kunnen wel lessen geven in het herkennen van stressverschijnselen, bij je zelf en bij je maten", aldus Noel. Tot het lespakket horen ook zaken als de cultuur en geschiedenis van het land waar de vredesoperatie plaatsvindt en VN-procedures. Daarnaast krijgen de militairen informatie over mijnen, valstrikken en chemische wapens.

Voorzover Noel dat weet, is het Nederlands centrum voor vredesoperaties uniek in de wereld. De Britten en de Belgen hebben al aangekondigd een oriënterend bezoek te willen brengen.

Economische misère en toenemend nationalisme

Oost Europa geteisterd door politieke instabiliteit

WENEN - Drie jaar na de ondergang van het communisme zijn de nieuwe democratische regimes in Oost-Europa ten prooi gevallen aan instabiliteit. Economische misère, gierende inflatie en toenemend nationalisme bracht menige regering ten val. Het jongste voorbeeld biedt Bulgarije, waar het parlement onlangs de regering van premier Filip Dimitrov naar huis stuurde.

De eerste niet-communistische regering in Bulgarije van na de Tweede Wereldoorlog viel over de economische crisis en de verkoop van wapens aan Macedonië, waarmee het VN-wapenembargo tegen het voormalige Joegoslavië werd geschonden. Toen de partij van de Turkse minderheid in Bulgarije Dimitrov in de steek liet, was het lot van diens regering snel bezegeld. Dimitrovs partij beschikt over 110 van de 240 zetels in het parlement. Tot nu toe verliep de overgang in Bulgarije van communisme naar een parlementaire democratie met een vrije-markteconomie relatief voorspoedig. "Een voorbeeld van een soepele en vreedzame overgang", aldus een westerse diplomaat.

Dienstplichtigen komen na een oefening met mitrailleurvuur uit de bunker op de schietbaan in de Harskamp.

De val van de regering was een gevolg van het verwijt van de Turkse minderheid die de Bulgaarse regering verantwoordelijk stelt voor de exodus van circa 40.000 Bulgaarse Turken naar Turkije. Vooral Turken zijn de dupe van de teruggave van grond aan de bezitters die na de Tweede Wereldoorlog waren onteigend. Mogelijk zullen komend voorjaar nieuwe verkiezingen plaatshebben.

De ervaringen daarmee zijn niet altijd positief. De recente verkiezingen in Roemenië hebben niets opgelost. Het neo-communistische democratisch front van nationale redding van president Ion Iliescu won weliswaar maar blijft voor een meerderheid in het parlement afhankelijk van extremistische nationalisten of communisten. De twee gematigde oppositiepartijen, de Democratische Conventie en het Front van Nationale Redding van Petre Roman, willen met Iliescu niet samenwerken. De patstelling is dusdanig dat de Roemeense politici inmiddels al praten over weer nieuwe verkiezingen, terwijl het land er nog steeds niet in is geslaagd een overgang te maken van een centraalgeleide staatseconomie naar een vrije-marktsysteem.

In Midden-Europa, waar de economische situatie iets minder dramatisch is, stellen de voorgenomen deling van Tsjechoslowakije en de opkomst van extremistische en racistische bewegingen in Hongarije de jonge, democratische instellingen zwaar op de proef. Tsjechoslowakije zal per 1 januari uit twee onafhankelijke staten bestaan. De belangen van het Tsjechische landsdeel en Slowakije lopen steeds verder uiteen, en de federale regering in Praag is volgens velen nu al niet meer dan een lege schelp. De laatste premier van Tsjechoslowakije, Jan Strassky, heeft vorige week gedreigd op te stappen - uit frustratie over zijn onvermogen om een conflict met Hongarije over de Gabcikovo-dam in de Donau op te lossen. Met ingang van komend jaar is die heikele kwestie louter en alleen een aangelegenheid van Slowakije, en de Slowaakse autoriteiten lijken vastbesloten de omstreden dam in gebruik te nemen. Daarmee riskeren zij een groot conflict met Hongarije, dat vreest voor schade aan het milieu door de dam.

HAAT

Het Democratisch Forum, de partij van de conservatieve Hongaarse premier Jozsef Antall, staat steeds meer onder druk door een sterke tendens van vreemdelingenhaat. De vice-voorzitter van het Democratisch Forum, Istvan Csurka, kan rekenen op groeie populariteit sinds hij begon met onverbloemde aanvallen op liberale intellectuelen en buitenlanders. Onlangs schoffeerden neo-nazi's de Hongaarse president Arpad Goncz, een voorvaanstaand tegenstander van de verdwenen communistische machthebbers. Tijdens een bijeenkomst ter herdenking van een volksopstand in 1956 tegen het stalinistische bewind in Budapest verhinderden luidruchtige neo-nazi's Goncz het spreken. De politie greep niet in, naar eigen zeggen omdat het dragen van nazistische symbolen niet strafbaar is in Hongarije.

In Polen tenslotte, waar de regeringen elkaar de afgelopen jaren in hoog tempo afwisselden, heeft de politieke situatie zich recentelijk gestabiliseerd. De regeringscoalitie van mevrouw Suchoka, die uit zeven partijen bestaat, is sinds afgelopen juli aan de macht. Onlangs keurde het parlement de begroting voor volgend jaar goed.

SOK krijgt bijstand van Nederlandse deskundigen

Nieuwe impuls voor Speciaal Onderwijs

DE AFGELOPEN weken bracht Marijke Mildenberg, een staffunctionaris van de Hogeschool Midden-Nederland een bezoek aan Curaçao. In eerste instantie zou dat een vakantie worden, maar steeds meer liep die vakantie uit op een werkbezoek. Zij heeft in Nederland al contact gehad met het SOK. Sentro Ortho-Pedagogiko Korsou, en op hun verzoek zal het Seminarium voor Ortho-Pedagogiek in Utrecht, dat ressorteert onder de Hogeschool Midden-Nederland, op Curaçao een aantal opleidingen gaan verzorgen voor het Speciaal Onderwijs. Die cursussen worden gegeven door lokale docenten met materiaal van het Seminarium in Utrecht wat zonodig herschreven zal worden voor de Curaçaose omstandigheden.

Naar aanleiding van dit bezoek en vooral uit nieuwsgierigheid naar de komende cursussen, hadden we een gesprek met Wim Rotman, de directeur van het SOK, met Humphrey Senior, oprichter van het SOK en nog steeds voorzitter van de Stichting en met Marijke Mildenberg, de staffunctionaris uit Nederland.

= door Nel Casimiri =

Wim Rotman vertelt dat hij indertijd contact heeft gezocht met het Seminarium van Ortho-pedagogiek in Utrecht, een onderdeel van de Hogeschool Midden-Nederland. "Ik zocht samenwerking om bepaalde opleidingen en bijscholingen te realiseren op Curaçao. Daar bleek dat mevrouw Mildenberg eind dit jaar hier op vakantie zou komen. In september hebben we voor het eerst contact gehad en daarna in november weer en met haar bezoek nu zijn de contacten geformaliseerd".

Wim Rotman is directeur van het SOK, het Sentro Ortho-Pedagogiko Korsou. Als zodanig is hij aangesteld door het bestuur van de Stichting. Het SOK is een particuliere stichting die in 1989 werd opgericht door de orthopedagoog Humphrey Senior samen met Griffith Goilo van Sedukal, mevrouw Z. Bautisma, sociaal werkster in de gevangenis, L. Anthony, waarnemend landsontvanger en Joan Brewster, orthopedagoge bij het GOG. De stichting werd opgezet met een ruime doelstelling van hulpverlening aan ouders en kinderen van 4-18 jaar in verband met onderwijs en opvoeding. Naast een administratieve kracht werken bij het SOK vooral parttime medewerkers. Sinds 1 augustus is Wim Rotman aangetrokken als full-time directeur.

Wim Rotman: "Mijn vrouw heeft in de beginfase aan dit project meegewerkt. Zij is verbonden aan het Seminarium voor Ortho-Pedagogiek in Utrecht. De contacten lagen er dus. We kenden elkaar al tien jaar. Ik werkte bij de Schooladvies Dienst in Utrecht en later als zelfstandig onderwijskundige. Ik ben naar Curaçao gekomen omdat mij hier een grote uitdaging wachtte, er zijn veel mogelijkheden om te ontwikkelen, veel klussen om uit te voeren".

Humphrey Senior: "Er is een chronisch gebrek aan deskundigen hier, met name in de hulpverlening en begeleiding. Daarom is ook het SOK ontstaan. In drie jaar tijd heeft het SOK meer dan 500 kinderen begeleid. Het voorziet in een grote behoefte. We hebben echter behoefte aan meer deskundige mensen en aan het uitdragen van de vaardigheden".

Wim Rotman: "We hebben ons de afgelopen zes maanden geprofileerd door het uitdragen en overdragen van vaardigheden".

Maar is het nodig daarbij extra mensen aan te trekken uit Nederland?
Humphrey Senior: "Er is een grote behoefte, ik zei al, zo is het SOK ontstaan. Het gaat daarbij vooral om mensen die het uit willen dragen. Er zijn wel orthopedagogen, maar die zitten vast in hun werkzaamheden, die zijn al bezet. Of er veel te weinig zijn, is een moeilijke vraag en ook moeilijk te beantwoorden". Wim Rotman voegt daaraan toe dat zij er wel zijn, maar of het de vraag is of zij bereid zijn hun vaardigheden over te dragen.

U hebt geen problemen gehad met het verkrijgen van een werkvergunning?
Wim Rotman: "Het SOK had direct iemand nodig. Op het eiland was niemand beschikbaar die het wilde doen. Het is ook niet zonder risico's, want het SOK wordt niet gesubsidieerd. Alle pedagogen waren bezig, de meesten bij de overheid".

Marijke Mildenberg is op Curaçao gekomen om besprekingen te voeren over cursussen voor het Speciaal Onderwijs en het Reguliere Onderwijs. Wat voor cursussen worden door het Seminarium voor Orthopedagogiek georganiseerd?
M. Mildenberg: "In de eerste plaats, op aangepaste wijze, de reguliere opleiding Speciaal Onderwijs. Aangepast wil zeggen, aangepast aan de situatie op Curaçao. Dat is een tweejarige opleiding van 12 modules van 25 lessen, die gevolgd wordt door leerkrachten uit het LOM en MLK onderwijs en ook door leerkrachten uit het reguliere basisonderwijs, om zo leerlingen met problemen op te kunnen vangen binnen het reguliere onderwijs. Dan is er de opleiding voor *Remedial teaching*, die waarschijnlijk ook van start gaat. Dat is ook een tweejarige opleiding in modules. Deze cursus is inhoudelijk diepgaander op de punten diagnostiseren en behandeling. Met deze opleiding is men inzetbaar zowel in het basisonderwijs, als op de LOM en MLK-scholen. In de toekomst kunnen we dan ook nog meer gespecialiseerde opleidingen verzorgen voor bijvoorbeeld onderwijs aan auditief, visueel of lichamelijk gehandicapten. In principe worden de lessen gegeven door mensen van Curaçao. Ze zijn modulair opgezet en per module kan een andere docent aangetrokken worden. Waar nodig zullen we de modules aanpassen aan de plaatselijke situatie".

Zijn er al docenten benaderd voor deze lessen?
Humphrey Senior: "Formeel nog niet. Het gaat om pedagogen en psychologen. Het lesmateriaal komt uit Nederland. Dat wordt hier zo nodig herschreven en gaat dan eerst terug naar het Seminarium voor Ortho-Pedagogiek voor controle. Het is een erkende opleiding. De mensen hier ontvangen hetzelfde diploma als in Nederland".

Humphrey Senior en Wim Rotman twijfelen er geen moment aan of er bestaat een grote behoefte aan deze opleidingen op Curaçao. Dat zien ze dagelijks in de praktijk van het SOK, waar ze op het ogenblik 50 basisschool leerlingen en 25 leerlingen uit het voortgezet onderwijs begeleiden. Ze hebben dagelijks te maken met leerkrachten die hun behoefte aan meer kennis niet onder stoelen of banken steken.
Wim Rotman: "Het is ook bekend dat bij het Speciaal Onderwijs op Curaçao voor het grootste deel onbevoegde krachten werken. Een probleem is ook het grote aantal kinderen van de basisschool dat problemen heeft. Er wordt van de leerkracht gevraagd daar wat aan te doen".
Is dat dan niet de taak van Sedukal?
Humphrey Senior: "Sedukal is een begeleidingsinstituut. geen scholingsinstituut. Dan zou je eerder aan de Akademia Pedagogiko moeten denken of aan een particuliere instelling". Wim Rotman zegt daarbij dat dit soort activiteiten in Nederland ook meestal ontstaat uit particulier initiatief.

En wie betaalt de opleidingen?
Wim Rotman: "De studenten betalen tussen de 1500 en 1600 gulden collegegeld. Er zijn twee mogelijkheden: de studenten schrijven zich particulier in en betalen zelf of de instellingen of schoolbesturen maken er gebruik van en betalen voor hun mensen".

Marijke Mildenberg: "Het liefst hebben we per school een of twee mensen". Wim Rotman: "Alle studenten worden dus officieel ingeschreven bij de Hogeschool Midden- Nederland en de uitvoeringslokatie is Curaçao".

En hoe vindt de werving van studenten plaats?
Wim Rotman: "Wij zullen een presentatie geven van het aanbod en het waar en wanneer van die presentatie via advertenties bekend maken. Ook zullen we brochures en folders verspreiden".
Humphrey Senior: "Daarnaast bieden we de opleidingen aan bij instellingen en schoolbesturen".

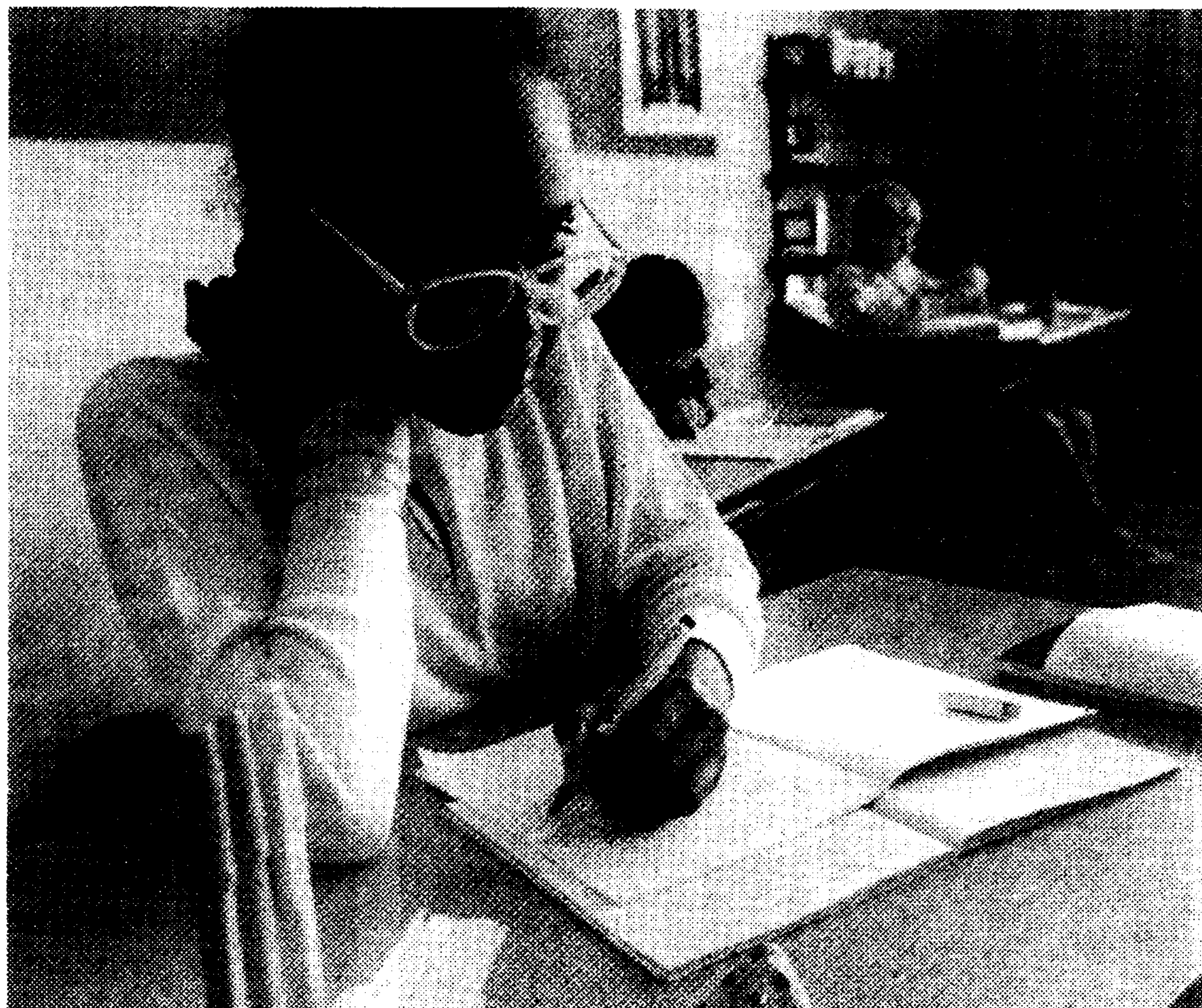
Wim Rotman, Humphrey Senior en Marijke Mildenberg hebben een bezoek gebracht aan de minister van Onderwijs, Sixto Walle, en ook bij de gedeputeerde van Onderwijs, Lelia Peternella-Pieters Kwiers. Daarnaast werden een aantal andere onderwijsinstanties bezocht.

Wim Rotman: "Iedereen is positief en heeft steun toegezegd bij de ontwikkeling van onze plannen, de minister, de gedeputeerde en ook Henri Vijber. Lelia Peternella zei dat er een grote behoefte bestaat en dat deze opleidingen duidelijk binnen het beleid vallen".

Krijgen onderwijzers die deze opleiding volgen nu ook meer salaris?
Humphrey Senior: "De opleiding Speciaal Onderwijs heeft een salaris voordeel, men gaat twee periodieken vooruit. Als je tenminste ook in het Speciaal Onderwijs werkt. Maar het beleid van de overheid is erop gericht meer leerlingen met problemen op te vangen binnen het reguliere onderwijs. We hopen dat studenten die de opleiding Speciaal Onderwijs volgen en in het reguliere onderwijs blijven, toch dezelfde status krijgen als de leerkrachten in het Speciaal Onderwijs. Daarvoor willen we bij de minister gaan pleiten. De cursussen gaan dit jaar in augustus van start. Waarschijnlijk zullen de lessen vooral in de avonduren vallen. Dat is ook afhankelijk van de inschrijvingen. Als er instellingen zijn die minder aan tijd zijn gebonden, is het ook mogelijk de lessen op andere tijden te geven. Een en ander is afhankelijk van de nascholingsproblematiek".

Marijke Mildenberg: "Deze cursussen worden over heel Nederland gegeven, al meer dan zestig jaar. Humphrey Senior is hier vrij goed bekend met de mensen die werken in het Speciaal Onderwijs. Hij kent ook de cursussen. We besteden de cursussen altijd uit. We hebben een staf van zeven mensen. We werken door het gehele land op alle lesplaatsen met docenten die de kennis hebben om een of meer modules te geven. Vaak doen ze dat naast hun eigen hoofdbaan. Er is een studieleider die de dagelijkse verantwoordelijkheid heeft, inhoudelijk en organisatorisch, en een stafmedewerker die de eindverantwoordelijkheid draagt. De studieleider voor Curaçao zal Renee Fuldaur worden, de vrouw van Wim Rotman, die nu nog bij het Seminarium van Ortho-Pedagogiek werkt. De stafmedewerker zal waarschijnlijk ik zelf zijn, maar die moet formeel nog worden aangewezen.
We passen de leerroutes altijd aan aan de lokatie. In Groningen ligt de problematiek van de leerlingen soms anders als in Utrecht. De taalproblematiek ligt in Nederland anders dan op Curaçao. Dat deel moet zeker herschreven worden".

Wie gaat de lessen herschrijven?
M. Mildenberg: "Degene die de module geeft. Naast de doceertaak heeft de docent ook een ontwikkelingstaak. De docenten worden betaald door het Centrum van Orthopedagogiek. Het minimumaantal studenten voor een cursus is vijftien. Een maximum is er in principe niet".

Speciaal onderwijs voor speciale kinderen...

Marijke Mildenberg en Wim Rotman (links) overhandigen hun rapport aan de gedeputeerde van Onderwijs mevrouw Lelia Peternella-Pieters Kwiers, helemaal rechts Humphrey Senior.

Integratie met als doel: 'Weer samen naar school'

KORT NA de Tweede Wereldoorlog begon overal in West-Europa, in Amerika en iets later ook op Curaçao, de opmars van het speciaal of buitengewoon onderwijs. Leerlingen met problemen werden opgevangen in scholen die speciaal voor hen geschikt waren, er waren leerkrachten die speciaal waren opgeleid om te kunnnen omgaan met hun problemen. Zo ontstonden in Nederland in de loop der jaren 15 verschillende soorten scholen voor speciaal onderwijs, waarvan de scholen voor leerlingen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden (LOM) en scholen voor moeilijk lerende kinderen (MLK) het grootste deel uitmaakten.
Het grootste voordeel hiervan was en is, dat deze leerlingen geholpen kunnen worden op de wijze die voor hen het beste is, in ieder geval op onderwijskundig, didaktisch gebied.
De voordelen op een rijtje:
-specifieke aandacht
-specifieke deskundigheid
-de leerlingen zijn onder gelijken en hoeven niet voortdurend op hun tenen te lopen en
-vallen niet steeds uit de boot.
De laatste jaren vindt weer een nieuwe golfbeweging plaats: van segregatie gaan we weer naar integratie. In veel gevallen waren het de ouders die zeiden, dat ze liever wilden dat hun gehandicapte kind of moeilijk lerende kind op de gewone school bleef in hun eigen buurt. Zij (en enkele pedagogen) wezen op de nadelen van gesegregeerd speciaal onderwijs:
- leerlingen kunnen gestigmatiseerd worden - pedagogisch is het vaak beter meer heterogene groepen te hebben - kinderen moeten met hun broertjes en zusjes naar school kunnen gaan en
- in sommige gevallen (DS-leerlingen) is het ook didaktisch beter: leerlingen imiteren en leren veel van hun niet-gehandicapte mede-leerlingen.
De golfbeweging is door te trekken: in deze tijd wil men ook in het sociale leven gehandicapte ouderen weer meer bij het normale dagelijkse leven betrekken.

In de praktijk heeft men dit in verschillende landen op verschillende wijzen toegepast. In Nederland begint de integratie langzamerhand op gang te komen. Mongoloïde kinderen, slechtziende, blinde, dove en slechthorende leerlingen kunnen al enige tijd onderwijs krijgen in het reguliere onderwijs met behulp van ambulante begeleiding vanuit het speciaal onderwijs.
Het grootste probleem vormen de leerlingen van LOM- en MLK-scholen. Hen vasthouden op of terugplaatsen naar het reguliere onderwijs vergt een andere vorm van integratie. Voorwaarde hiertoe is, dat leerkrachten extra deskundigheid hebben om deze leerlingen met specifieke behoeften te helpen. Voorwaarde is ook dat op school iemand aanwezig is, die extra hulp kan coordineren, die kan adviseren: een *remedial teacher* en/of intern begeleider.

In alle bovenstaande gevallen spreken we niet meer van speciaal onderwijs, maar van gespecialiseerd onderwijs: speciaal onderwijs in de reguliere setting.
Er zijn diverse redenen voor integratie. Ze zijn pedagogisch, didaktisch of ideologisch. Van groot belang is dat men een keuze maakt. een reden heeft voor integratie.
Van belang is ook dat men de deskundigheid die is opgebouwd in de loop der jaren, vasthoudt: in Denemarken en Zweden, waar grote deskundigheid bestond op het gebied van verschillende vormen van speciaal onderwijs, is men deze aan het verliezen.

In Nederland wordt alle moeite gedaan om dit vast te houden. men wil daar graag: 'Weer samen naar school'. De voordelen van integratie zijn zeker aanwezig, de voordelen van goed speciaal onderwijs mogen zeker niet worden onderschat. Er zijn inmiddels enkele goede voorbeelden van scholen waar LOM- en MLK-leerlingen zijn geïntegreerd: waar leerkrachten de extra deskundigheid hebben en waar een intern begeleider en/of remedial teacher de organisatie en inhoud helpen coördineren.

Leerkrachten uit het reguliere onderwijs volgen in veel gevallen de opleiding van twee jaar, die gevolgd wordt naast het werk op school en die oorspronkelijk bedoeld was voor leerkrachten uit het speciaal onderwijs voor LOM en MLK.
Remedial teachers volgen een eenjarige opleiding als zij bovenstaande opleiding gevolgd hebben en een tweejarige opleiding als zij nog geen opleiding speciaal onderwijs hebben gevolgd.

Tuinieren in de Tropen

Elisabeth de Montsouris

Mini-Buddleia trekt vlinders aan

HEB IK DE laatste tijd meer vlinders in mijn tuin of verbeeld ik me dat nu maar? Misschien is dit wel de vlindertijd en is het dus niet mijn laatste aanwinst, de paarsblauwe *Buddleia*, die de vlinders aantrekt. Dat lokken van vlinders op zoek naar nectar behoort anders wel tot haar taak. De *Buddleia* heeft immers niet voor niets de bijnaam 'vlinderstruik'.

In het Nederlandse boekje 'Uw tuin vol vlinders' (geschreven door Liesbeth ten Hallers-van Hees en Tim Pavlicek-van Beek; uitgave De Vlinderstichting, Wageningen) staat de *Buddleia* bovenaan de top tien van vlindervriendelijke planten. Of dat in de tropen ook zo is, weet ik niet, maar hoog in de top tien zal de *Buddleia* hier vast wel staan. Ze wordt tenminste regelmatig door vlinders bezocht, al zijn het hele kleintjes. Sommige zijn hooguit anderhalve centimeter groot. Prachtige blauwe vlindertjes, bruine met een mooi gekartelde rand of wat grotere parelmoerwitte, bijna zachtgroen, vliegen af en aan. In het voorbijgaan bezoeken ze ook de buurplanten, die kennelijk over voldoende nectar van goede kwaliteit beschikken.

Eerlijk gezegd was die hoge notering op de top tien een van de redenen om deze struik aan te schaffen. Want wat is er leuker dan een tuin vol met van bloem naar bloem dartelende vlinders? De andere reden was natuurlijk de mooie paarsblauwe kleur van de *Buddleia*. Daar val ik nu eenmaal voor.

Bij aankoop vond ik bloem en blad weliswaar wat klein, maar ik dacht dat dat wel door de beperkte ruimte in de pot zou komen. Een beetje struik kan zich daarin nu eenmaal niet naar behoren ontwikkelen, meende ik. Dus zette ik de vlinderstruik thuis in een hele grote pot, waar zij lustig aan het groeien sloeg. Zij vertakte zich flink, vooral in de breedte en bloeide erop los. Wat ondanks die groei niet groter werd, waren de bladeren en de bloemen.

Dus sloeg ik er frater Arnoldus nog maar eens op na. Volgens hem moet de op Curaçao voorkomende *Buddleia davidii* bladeren en bloempluimen hebben die wel vijftien centimeter lang kunnen worden. De bloemen van mijn *Buddleia* blijven echter steken op een centimeter of zes terwijl ook de bladeren niet veel langer worden.

Toch werd mij in Atlanta, waar ik de struik kocht, verzekerd dat het om een *Buddleia* ging. Ik meen de plant ook als zodanig te herkennen en de beschrijving klopt met die van de *Buddleia* in diverse boeken: 'lila met een oranje oog' (de struik komt ook zonder oranje oog en in andere kleuren voor). Ik moet toegeven dat 'mijn' bloempluim iets minder puntig is dan die op de foto van Arnoldus. Desondanks weet ik vrijwel zeker dat het een vlinderstruik is. Zou het een mini-variant zijn? Ze kweken tegenwoordig van elke boom of struik een dwergvorm, dus waarom niet.

Een van de schrijfsters van bovengenoemd vlinderboekje, Tim Pavlicek, bevestigde mijn vermoedens. Zij schrijft dat er inderdaad lage variëteiten bestaan, die vaak horizontaal groeien. Volgens haar is mijn plant waarschijnlijk een niet winterhard Amerikaans kweekprodukt.

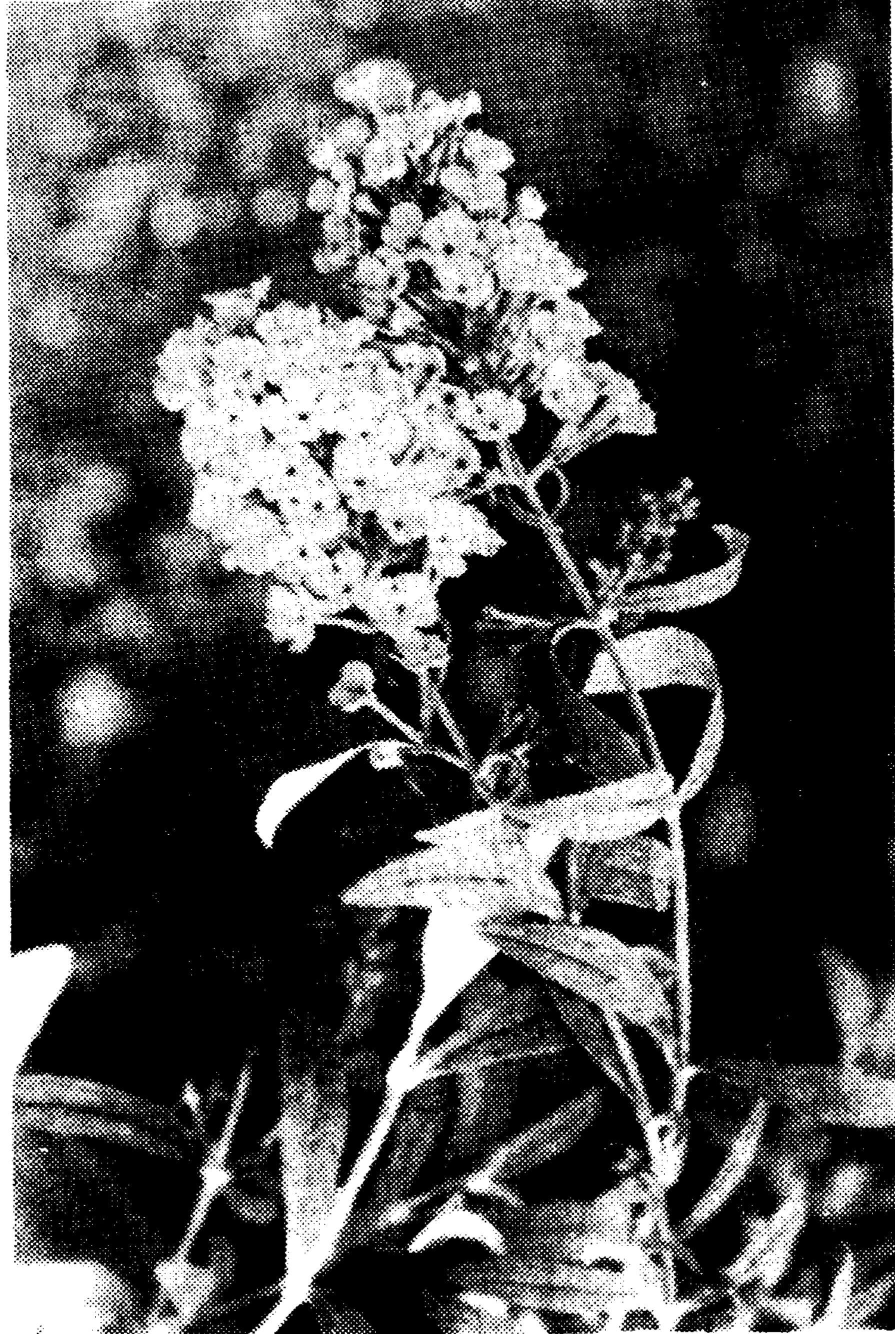
Bij dat verkleinen van de *Buddleia* hebben die Amerikanen kennelijk meteen de geur er maar 'uit' gekweekt. Hoewel deze struik vrijwel overal als 'geurend' te boek staat, kan ik de geur slechts met grote moeite, met mijn neus zo ongeveer in de bloem, opsnuiven. Nou ja, de voelsprieten van de vlinder zullen wel sterker zijn dan het menselijke reukorgaan. Hoe anders kunnen zij zo'n goede nectarbron al op enige afstand aan de geur herkennen?

Volgens het Nederlandse vlinderboekje kunnen vlinders niet zo goed tegen de wind: *'Windvlagen zijn voor vlinders ook zeer hinderlijk bij onder andere het voedselzoeken'*. De Benedenwindse soortgenoot heeft zich dan ongetwijfeld aangepast aan de oostpassaat. Ik zie ze tenminste regelmatig met de wind meezwiepen, zonder dat zij daar zichtbaar moeilijk over doen. Maar misschien houden ze zich wel vertwijfeld aan de *Buddleia*-bloem vast, wie zal het zeggen.

De *Buddleia davidii* zoals die door Arnoldus beschreven wordt, heb ik op Curaçao nog nooit in levenden lijve gezien. Terwijl die er toch moet zijn. Er is wel een struik die er bij zeer oppervlakkige beschouwing op lijkt, de *Vitex agnus-castus*, oftewel de *mata di suerte*. Het is vooral de trosvormige blauwe bloem die aan de vlinderstruik doet denken. Bij nadere bestudering blijkt dat echter de enige overeenkomst te zijn. Afgezien dan van de makkelijke manier van stekken: een afgeknipt takje in water of in potgrond gezet geeft vrijwel zeker een nieuwe struik. Zowel de jonge *Buddleia* als de nieuw gevormde *Vitex* groeien daarna in een razend tempo verder.

De *Vitex* heeft handvormig blad dat bij beroering een kruidige geur afgeeft. De bloemen zijn iets blauwer dan die van mijn vlinderstruik, maar geuren niet, ook niet van dichtbij. Ik kreeg de stekken eind juni en nu heb ik twee tachtig centimeter hoge struikjes in de tuin staan. Onlangs zag ik een *Vitex* van zeker een meter of drie hoog, dus dat belooft wat. Het prettige is bovendien dat de struik weinig water nodig heeft en ook in de droge tijd bloeit.

In 'Plants for Dry Climates' (door Mary Rose Duffield en Warren Jones, uitgegeven door HPBooks, Los Angeles) staat dat de plant, afkomstig van Zuid-Europa, zeer wel vaart in een heet klimaat. Zonder bevloeiing kan de struik een meter of twee hoog worden en met matige hoeveelheden water wel zes meter, aldus de schrijvers van dit boek. Kortom, een struik die samen met de *Buddleia* in geen enkele Benedenwindse tuin mag ontbreken. Als de kwekerijen dat nu ook maar wilden beseffen.

De (vermoedelijke) mini-Buddleia. Foto: F.A. de Graaff

Onderwijs anders bekeken

Kleine verhalen

U ZULT ME op mijn woord moeten geloven, want er zijn geen officiële cijfers over, maar het meest populaire thema bij de recente kersten nieuwjaarstoespraken was alweer: **waarden en normen**. De ineenstorting van de grote wereldomvattende ideologische verhalen heeft bij de mens kennelijk toch een bijzondere behoefte aan morele vastigheid opgeroepen. Maar waar halen we die zo gauw vandaan?

De Franse filosoof Lyotard pleit er in dit geval voor om bij gebrek aan 'grote verhalen' door de ineenstorting van het communisme, socialisme, liberalisme, het dogmatische christendom etc., ons te richten op de 'kleine verhalen'. Temeer daar er in plaats van de hechte sociale banden, gebaseerd op ideologie, familie, religie of klasse die tot voor kort onze samenleving bepaalden, er nu een versplinterde en onder invloed van buitenaf een pluriforme samenleving is ontstaan, hetgeen onherroepelijk tot het verlies van de oude waarden en normen heeft geleid.

KLEIN

"Wat ons overblijft", zegt Lyotard, "zijn dus de 'kleine verhalen'.

* Kleine verhalen zijn de verhalen die circuleren in de talloze verschillende en steeds wisselende netwerken en situaties waarin de mensen zich begeven.
* Het zijn de verhalen die we elkaar vertellen thuis, op ons werk, in de klas en op straat.
* Het zijn de verhalen waarin onze gedachten, onze achtergrond, onze waarden en normen, ons geloof in bepaalde dingen worden verwoord, uitgaande van de concrete situatie waarin we ons bevinden.
* Een klein verhaal kan een waarheid zijn waar je een moment of jarenlang in gelooft; een norm die je jezelf stelt; een gegeven dat je overtuigend vindt of een mening over hoe mensen met elkaar om moeten gaan.
* 'Kleine verhalen' zijn in tegenstelling tot de 'grote verhalen' geen theoretische verhalen, maar verhalen die vorm krijgen in de praktijk, de cultuur en de verbanden waarin mensen leven, werken, wonen of op andere wijze met elkaar in contact staan.

En door open te staan voor de diversiteit en de veranderlijkheid van de verhalen die mensen vertellen, kunnen we uiteindelijk een nieuwe vorm van morele vastigheid bereiken.

BIJBEL

Dat is al eerder gebeurd. Groeide het 'grote verhaal' van het dogmatische wereldomvattende christendom bij voorbeeld niet uit een boek vol 'kleine verhalen': de Bijbel?

Gesteund door dit historisch feit kunnen we in het onderwijs met een gerust hart ook onze eigen kleine verhalen aanreiken om de jeugd wegwijs te maken in de morele *jungle* van onze tijd. En leerlingen staan open voor deze verhalen, sterker nog, ze vragen erom. Het is alleen niet altijd gemakkelijk om daar open en eerlijk op in te gaan.

GEWELD

Wat doe je bij voorbeeld in een les over geweld en agressie met een vraag als: "Hebt u wel eens een leerling geslagen?" Het valt niet meer om dan te erkennen: "Ja, ik heb een keer een leerling geslagen. Een meisje van zeventien jaar. Ik verloor mijn zelfbeheersing, haalde uit en sloeg haar vol op haar linkerwang, waar zich al gauw een gemene rode vlek aftekende, die verschrikkelijk vloekte met de lichtrose rouge op haar rechterwang."

Elke keer weer als ik dit beschamende kleine verhaal vertel, valt er een doodse stilte in de klas, die uiteindelijk verbroken wordt door de vraag: waarom? Waarom deed u dat? Als straf? Nee, onmacht, pure onmacht. Ik wist zeker dat er veel meer in deze leerling zat, maar ik kon haar met al mijn ervaring niet in beweging krijgen en toen viel die klap.

"Wat deed u toen", wil de klas dan weten. Ik maakte mijn excuses aan de huilende leerling, vertelde de klas dat ik volkomen fout was geweest, vroeg het meisje de volgende morgen met haar moeder op school te komen en meldde in het kantoor wat er gebeurd was. Toen ik de volgende morgen na een niet al te beste nachtrust met lood in mijn schoenen op school aankwam, stond het meisje me al op te wachten. Alleen zonder haar moeder.

Op mijn vraag antwoordde ze dat zij het niet aan haar moeder had verteld, 'want juffrouw had gelijk.' Waarop ik zowat ontplofte en haar duidelijk maakte dat ze dat dan maar eens in de praktijk moest bewijzen door zich eindelijk in te zetten en resultaten te boeken. En ze hield woord. Die bewuste klap had haar inderdaad wakker geschud. Er ontstond een heel speciale band die ook toen ze al lang van school was, bleef bestaan. Achteraf bezien, bleek het dus een 'gouden klap' te zijn geweest.

MORAAL

Maar wat is nu de moraal van dit verhaal? Welke waarde wordt hier aangereikt. Is slaan goed? Is slaan soms goed? Heiligt het doel de middelen? Of is dit kleine verhaal juist een pleidooi tegen geweld, omdat duidelijk is dat de bewuste klap harder aankwam bij degene die hem uitdeelde dan bij degene die hem kreeg?

Geen enkele ideologie is in staat geweest het onrecht uit de wereld te helpen. Wellicht kunnen onze 'kleine verhalen' ons inzicht in deze verdiepen.

Impressies

"Awaseru a spat riba mi kabes..."

REGEN KAN VELE stemmen hebben en net als het huilen van een baby op verschillende manieren invloed hebben op je gemoed. Regen kan zacht vallen, in kleine druppeltjes, en als het niet te lang duurt een vriendelijk effect hebben. Oké, er moest een beetje regen vallen, maar het valt je niet te erg lastig. Je kunt er wel om naar buiten gaan, echt nat word je niet. En het is warm, je droogt snel weerop. Met zo'n harde regenbui die niets ontziend neerslaat, weet je waar je aan toe bent: binnen blijven, of je met een paraplu of een handdoek erin begeven met het risico dat je schoenen nat worden en van die witte uitgevreten randjes krijgen.

Soms moet je er echt dringend uit en dan is dat de tol die je moet betalen. Wel vervelend als je over zandwegen moet rijden, want je pas gewassen auto is in één klap weer smerig. Weer een reden om een autowasser achter je aan te krijgen. Ik heb soms dagelijks last van zo'n iemand die meent dat m'n auto weer aan een beurt toe is. Nog erger is het als je uit de auto moet en door die modder heen moet baggeren om bij een huis te komen waar je moet wezen. Iedere keer denk ik: morgen neem ik laarzen mee voor de modder. Maar morgen schijnt de zon weer en vergeet ik m'n voornemen, tot ik er bij de volgende plensbui weer aan herinnerd word. Gelukkig dat de regen niet het hele jaar doorvalt. Het aardige van regen is dat je geëxcuseerd bent. Je mag te laat komen, niet komen of *whatever*.

MINDER MENSEN

Er komen ook minder mensen op het spreekuur. Dat is maar goed ook, want een deel van de tijd moet bij een regenbui besteed worden aan het droog dweilen van m'n spreekkamer. Dat is niet waar denkt u natuurlijk. Maar het is echt wel waar. Het komt onder de muur door naar binnen, en dan zit ik met m'n voeten in het water. Nog meer van die lelijke witte randen in m'n schoenen.

Maar dat is beroepsrisico. Bij beroepsrisico denk je meestal aan wat anders, maar dit hoort er bij mij ook bij. Tot een tijdje terug was het ook verstandig om een paraplu mee naar binnen te nemen, want bij het binnen stappen van de spreekkamer kreeg je eerst een waterdoop. Ik zie u al denken: nu overdrijft ze toch echt. Maar nee, het is waar. En als dan tijdens het spreekuur de regen weer opnieuw begon te vallen hadden we muzikale omlijsting van regenliederen, in alle toonaarden.

Leuk, alleen konden de patiënten en ik elkaar een beetje moeilijk verstaan, en zij hadden ook nog eens kans om van die witte guirlandes in hun schoenen te krijgen, als ze op de been konden blijven tenminste. Want met een beetje gladde zolen kon je nog gaan glijden ook. Behalve een consult bij de dokter kregen ze er gratis gymnastische oefeningen bij. Helemaal voor niks. Het schijnt trouwens dat we die nieuwe stukken dakbedekking ook steeds voor niets krijgen. Maar wat niet betaald wordt, deugt niet. Daarom gaat dat dak natuurlijk steeds weer lekken. Maar ik dwaal helemaal af.

Vandaag regende het onverbiddelijk hard. Het kletterde met gemene harde striemende slagen op het dak, gejaagd klonk het. De regen werd door de wind achterna gezeten. Dat was goed te horen. Soms is het genoeglijk om binnen te zitten, terwijl het buiten regent. Je verkneukelt je omdat anderen er door moeten en jij zelf niet. Het is gezellig binnen, knus. Maar het moet niet te lang duren, want dan krijg je er genoeg van. Weet u wat ik erg vind? Je handdoeken buiten aan de lijn. Zo goed als droog en hup daar komt de volgende regenbui aan. De volgende lading handdoeken aan de lijn, bijna droog en hupsekee weer zo'n regenbui.

Je hoeveelheid handdoeken slinkt met de dag en die regen blijft maar vallen. Met 'Joan' herinner ik me dat we er nog maar twee in de kast hadden liggen. Heel Curaçao lag plat met die regenbui die een week geduurd heeft. Ik ben met de auto nog blijven steken in het Biesheuvelmeer. Ik zeg meer, omdat van een kruispunt helemaal geen sprake meer was. Het is maar goed dat Curaçao ligt waar het ligt want wat zouden we moeten beginnen als de regen nu eens maanden lang aanhield. Er zijn toch landen waar dat het geval is.

Die week heeft me twee paar schoenen gekost. Maar meestal vind ik regen heerlijk, verfrissend. Kale boomtakken worden met een groen waas overdekt en ineens is het een heuse boom met een weelderig groen bladerdek. De natuur fleurt op uit haar kwijnend bestaan. Bloemetjes waar je het bestaan nooit van geweten hebt, komen te voorschijn. De bodem bevat een schat aan zaden. Ze liggen gewoon te wachten, te smachten naar een beetje water om hun pracht te kunnen tonen. Als nou al die bomen niet gekapt waren in het verleden, wie weet in wat voor een tropische oerwoud we dan hadden gezeten.

Een *yu'i Kòrsou* is panisch voor een beetje regen. In de wachtkamer pik je ze er zó uit, de mensen die er bang voor zijn. Ze zitten onder een grote handdoek, brengen een blafachtig geluid voort en als ze dan ten slotte in de spreekkamer staan zeggen ze onveranderlijk: *Awaseru a spat riba mi kabes*. Dat zegt voldoende. Daarom zijn ze verkouden geworden, hebben ze griep gekregen, moeten ze hoesten. Ik heb er altijd heimelijk om gelachen. Maar nu zal ik u iets verklappen: ze hebben gelijk. Want ik ben verkouden geworden.

Awaseru a spat riba mi mes kabes.

Kook mee met May

Linzensoep

WIJ BEGINNEN het jaar met een recept voor een heerlijk en gezond soepje: linzensoep. Voor vier flinke kommen soep heeft u hierbij nodig:

50 gram ongekookte linzen
1 ui
2 tenen knoflook
1 groene paprika
1 grote wortel
1 kleine aubergine
1 kleine courgette
3 gepelde tomaten uit blik
1,5 liter bouillon (gemaakt van kip, vlees, groente of een blokje)
2 theelepels maïs of olijfolie
zout en peper naar smaak.

Alle groenten kleinsnijden. De ui glazig laten worden in de olie. Dan alle andere groenten toevoegen behalve de tomaten. Een paar minuten doorbakken. Steeds omscheppen. Dan de tomaten toevoegen. Weer doorbakken. Tot slot voegt u de bouillon en de linzen toe. Aan de kook brengen. Vuur temperen en soep zachtjes laten koken tot de linzen gaar zijn (45-60 minuten). Zout en peper naar smaak toevoegen.

Eet smakelijk.

MAY

Incontinentie: groot taboe

Ben je **incontinent**, dan bereken je van te voren zelfs het simpelste blokje om. Waar zijn alle beschikbare toiletten om een "ongelukje" te voorkomen? Dat staat te lezen in een beleidsscenario dat de titel draagt: "Incontinentie: Tabee Taboe". Het beleidsplan is zaterdag in Utrecht gepresenteerd door de stichting Incontinentie Nederland. Kern ervan is het wegnemen van het taboe op het niet kunnen ophouden van plas of ontlasting.

Nauwkeurige cijfers zijn er niet, maar de stichting houdt het op 600.000 incontinentie-patiënten in Nederland: 540.000 mensen die hun plas niet kunnen ophouden en 60.000 ontlasting-incontinenten.

Met de maatregelen uit het beleidsscenario (Voorlichting, scholing, onderzoek, zorg op maat) moet tweederde van de betrokken patiënten over twaalf jaar zijn genezen en de klachten van nog eens 100.000 patiënten sterk zijn verbeterd. "Hulp en hoop voor vijf van de zes", luidt dan ook de ondertitel van het beleidsscenario.

Urineverlies bij peuters wordt onzindelijkheid genoemd, terwijl zij voor de grote boodschap worden verwezen naar de "bah op het potje". Een taboe-bevestigende woordkeus, vindt de stichting. Dat taboe is nog levensgroot aanwezig, en een groot deel (naar schatting 70 procent) van de patiënten zoekt niet de hulp van een arts, maar rommelt wat aan met zakdoeken of een prop watten. Of, zoals prof. dr. A. Schrijvers het zei: "Het verdwijnen van het gevoel van veiligheid, van zelfrespect en het verminderen van de sociale contacten, zijn een veel groter probleem dan de lichamelijke klachten."

RUDOF NOEREJEV ...wilde gratie...

Dizzie Gillespie: laatste koning van de jazztrompet

NEW YORK - Met Dizzy Gillespie die vorige week overleed, stierf de laatste koning van de jazztrompet na Louis Armstrong. Tot een paar maanden geleden speelde de 75-jarige virtuoos nog in beroemde jazzclubs van New York tot Tokyo, Moskou of Rio de Janeiro. Hij ontwikkelde een halve eeuw geleden samen met de pianist Thelonious Monk, drummer Kenny Clarke en altsaxofonist Charlie Parker de moderne, experimentele *bebop* en werd daarmee een van de wegbereiders van de moderne 'progressieve' jazz. Gillespie trok in 1935 met zijn trompet in een bruine papieren zak naar Philadelphia en speelde daar binnen korte tijd in de grote swing bands. Hij ging op toernee met zijn idool Roy Eldridge als trompet-solist van de Teddy Hill band, maar ook met Cab Calloway en Lionel Hampton.

In 1946 bouwde hij zijn eerste eigen big band op, tien jaar later de tweede, die meer succes had, samen met Quincy Jones als componist en arrangeur. Met een big band kwam Dizzy steeds tot volle vorm - met 'stratosferische solo's'.

AFRO-CUBAANS

Gillespie was echter ook de eerste die het afro-Cubaanse ritme in de Amerikaanse jazz populair maakte. Reeds in 1947 nam hij de Cubaanse drummer Chano Poco in zijn band op. Als nazaat van een slaaf die uit West-Afrika naar Noord-Amerika werd versleept voelde hij zich zo verbonden met zijn voorvaderen.

De improviserende *bebop* vormde de basis voor zijn spel, maar Gillespie greep ook naar andere stijlen. In de jaren tachtig en het begin van de jaren negentig speelde hij voor een big band die U(nited) N(ation) orchestra heette. "Ik hou van Cubaanse en Braziliaanse muziek, zowel van de tango uit Argentinië als de calypso".

Gillespie was een van het handjevol musici dat in de jaren veertig een revolutie in de jazz teweegbracht. Financieel bracht het hem geen succes. Velen van hen stierven een vroege dood, raakten verslaafd en geestelijk gestoord. Van de paar pioniers van de moderne jazz bleef alleen Gillespie zonder zichtbare littekens overeind. Hij slaagde daarin door zich soms te verlagen tot een soort muzikale clown voor een publiek dat weinig belangstelling had voor zijn creaties en de manier waarop hij ze bracht. Hij bleef desondanks een gaaf trompettist, een goede componist en iemand wiens waardigheid en humor alle hinderpalen op zijn weg overwon.

Zijn vader was metselaar en amateur-musicus. Als dirigent van een plaatselijk muziekkorps had hij ook muziekinstrumenten in bewaring. Deze fascineerden de jonge Gillespie en hij begon te oefenen op de trombone. Hij was toen veertien. Negen maanden later leende hij een trompet van een buurman. Toen hij zeventien was, kreeg hij zijn eerste eigen trompet, gekocht door zijn zwager in een pandjeshuis.

CHARLIE PARKER

In 1939 in New York aangekomen, maakte hij met de altsaxofonist Charlie Parker muziek die zo ingewikkeld en moeilijk was dat het jaren geduurd heeft voordat hun technieken algemeen toegepast werden. Het resultaat was een ritmische, harmonische en melodische jazz die vele kleine trekjes bevatte die voorheen voor de meeste jazzmusici technisch te moeilijk waren. Hoewel de bop in het begin niet algemeen door het publiek werd begrepen, werden enkele randverschijnselen korte tijd populair, een feit waarvan Gillespie snel gebruik maakte.

Ofschoon Parker, die erg aan drugs verslaafd was, door de kenners van jazz als de grote man werd beschouwd, was Gillespie degene aan wie het publiek onmiddellijk dacht als het woord *bop* werd genoemd. Hij speelde de clown, met baret, sikje en soms een jas van luipaard. Hij was een bizarre maar aantrekkelijke verschijning en trok misschien meer door zijn persoon dan door zijn muziek de aandacht. Later bespeelde hij een naar boven gebogen trompet. Hij begon ermee nadat zijn instrument door een ongeluk was verbogen. Hij vond dat hij de muziek op die manier beter kon horen. Enkele andere musici volgden hem na.

In de jaren vijftig toen de nieuwigheid van de *bop* af was, vercommercialiseerde Gillespie zijn muziek door er veel bij te zingen en komedie op te voeren. In 1956 maakte Gillespie voor het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken met een nieuw, groot orkest toernees door Pakistan, Libanon, Syrië, Turkije, Joegoslavië, Griekenland en Zuid-Amerika. Het was voor het eerst dat de Amerikaanse regering de jazz officieel erkende - misschien de enige oorspronkelijke kunstvorm van het land en een vorm die in het buitenland veel populairder was dan in Amerika zelf.

Afscheid van een ballet-virtuoos

Rudolf Noerejev inspireerde door zijn wilde gratie...

PARIJS - De Rus Rudolf Noerejev, die vorige week in Parijs aan de aids-ziekte overleed, was een van de populairste balletdansers van deze eeuw. Hij werd bewonderd om zijn hartstocht en artistieke kracht. "Niet ik heb de dans gekozen, maar de dans heeft mij uitverkoren", zo zei Noerejev eens over zijn roeping. Rudolf Noerejev werd 54 jaar oud. Met de dood van de wereldster heeft de aidsepidemie opnieuw een prominent slachtoffer geeist.

Vorig jaar oktober nam Noerejev emotioneel afscheid van zijn publiek, tijdens een uitvoering van zijn ballet 'La bayadère'. De danser en choreograaf, die een tien minuten durende donderende ovatie kreeg en door de Franse minister van Cultuur Jack Lang onderscheiden werd, was er toen al zo slecht aan toe dat hij de hele ceremonie bleef zitten.

Noerejev was van 1982 tot 1989 artistiek leider van het ballet van de Parijse Opera.

Voor Noerejev werd 'in Parijs een cirkel gesloten. In 1961 week de uit Rusland afkomstige danser na een gastoptreden naar het westen uit. Hij ging samenwerken met de Britse prima ballerina dame Margot Fonteyn, die vorig jaar overleed. Jarenlang reisde hij statenloos van optreden naar optreden. In 1982 werd hij Oostenrijks staatsburger. Pas in 1989 kreeg hij toestemming om zijn zieke moeder in de voormalige Sovjetunie te bezoeken.

Het tijdschrift Newsweek schreef in mei 1970, na een optreden van Noerejev in New York: "Het is verbazingwekkend wat hij met zijn lichaam kan doen. Hij danst met een wilde gratie". Andere critici vergeleken hem met de beroemde russische danser Vaslav Nijinsky, die van 1890 tot 1950 leefde. Noerejev verklaarde zich in 1970 bereid de hoofdrol te spelen in een film over zijn befaamde voorganger.

Margot Fonteyn, die twintig jaar ouder was dan hij, putte nieuw vuur uit de samenwerking met Noerejev. "Hij inspireert me", zei ze. "Als ik met hem dans, zie ik niet Noerejev maar de figuur uit het ballet. Hij is helemaal in zijn rol. Hij is zoals ik zou willen zijn en hij maakt het mij gemakkelijker te dansen zoals ik graag wil".

Zij maakten hun debuut als danspaar in 1962 in Covent Garden, in 'Giselle' en traden sindsdien in vele balletten samen op, waaronder Noerejevs eigen produkties 'La bayadère' voor Covent Garden en Kenneth MacMillans 'Romeo en Julia'. In 1967 maakte de Franse choreograaf Roland Petit voor het paar 'Het verloren paradijs', waarin zij de eeuwige Adam en Eva waren.

SIBERIE

Noerejev was van tartaarse afkomst en werd op 17 maart 1938 geboren in een trein die door Siberië reed met bestemming Vladivostok. Zijn vader was daar als militair gelegerd. Hij groeide op in Oefa, de hoofdstad van de republiek Basjkortostan in Oost-Siberie, waar het gezin zich in de Tweede Wereldoorlog vestigde. Hij was een gesloten kind dat hartstochtelijk veel van muziek hield. Op school leerde hij volksdansen en hij besloot danser te worden toen hij op 8-jarige leeftijd zijn eerste ballet zag.

Drie jaar daarna begon hij met balletlessen, danste in het operaballet van Oefa toen hij zestien was en ging in 1955 naar de balletschool in Leningrad, die dansers opleidde voor het beroemde Kirov-ballet. Aan het eind van zijn derde studiejaar won hij een balletprijs in Moskou, waarna hem zowel door Bolsjoi als door Kirov het solodanserschap werd aangeboden. Hij koos Kirov, waarmee hij in 1961 een toernee door Frankrijk en Groot-Brittannië maakte. De westerse critici schreven gunstig over hem.

Toen het gezelschap Parijs verliet, waar hij 'de Kirov-kosmonaut' was genoemd, wierp Noerejev zich op het Parijse vliegveld Le Bourget in de armen van de Franse politie. Hij had juist gehoord dat hij in plaats van naar Londen naar Moskou terug moest.

Hij kreeg politiek asiel in Frankrijk en sloot zich aan bij het ballet van de markies De Cuevas in Parijs. Hij maakte toernees door Israel en Italië. Eind 1961 vormde hij een balletgroep met Erik Bruhn, Rosella Hightower en Sonia Arova.

'GASTARTIEST'

Op uitnodiging van Margot Fonteyn trad hij in Londen in een liefdadigheidsvoorstelling op en eind 1962 verbond hij zich aan het Royal Ballet als 'permanente gastartiest', een positie die speciaal voor hem was bedacht.

Noerejev was bekend om zijn gratie en romantisch vuur en ook om zijn muzikaliteit en techniek. Zijn katachtige sprongen maakte hij ogenschijnlijk zonder moeite. Het Royal Ballet was erg blij met hem, ook om het feit dat hij zich hele balletten uit zijn russische tijd kon herinneren, waardoor het repertoire van het Royal Ballet kon worden verrijkt.

In 1964 presenteerde hij zijn eigen 'Zwanenmeer' in de Weense staatsopera, later gevolgd door 'Don Quichotte'. Daar creëerde hij ook zijn eerste nieuwe werk, 'Tancredi', op muziek van Hans Werner Henze. In maart 1968 kreeg Noerejevs omstreden versie van 'De notenkraker-suite' van Tsjaikovsky een geweldige ontvangst bij de première in Covent Garden, maar de critici waren er verdeeld over. Het was het eerste ballet van volle lengte dat hij voor het Royal Ballet had gechoreografeerd.

Tientallen jaren triomfeerde de danser in de grote theaters van het westen. Tot zijn beroemdste creaties hoorde zijn vertolking van Maurice Bejarts 'Lieder eines fahrenden gesellen' op muziek van Gustav Mahler. In 1982 trad hij in de legendarische rol van Nijinksi als 'Petroesjka' voor het voetlicht. Als choreograaf maakte Noerejev vooral naam als vernieuwer van klassieke balletten. Als een van zijn grootste successen geldt het in 1986 in Hollywood opgevoerde 'Assepoester'. "Ik denk dat ik de barrières tussen de klassieke en de moderne dans geslecht heb", zei hij zelf.

Het is moeilijk na te gaan hoe Noerejev buiten het toneel was. Hij was even levendig als zijn tartaarse voorouders op wie hij erg trots was. Over het verlaten van Rusland zei hij eens tot een verslaggever: "Voor mij is een land een plaats om te dansen en Rusland was te klein voor me geworden. Ik ben een complete egoïst. Ik dans voor mijzelf. Ik ben mijn eigen criticus en rechter".

Drie visies op Barbados

VEEL REISGIDSEN OVER eilanden van het Caribisch gebied behandelen een groep eilanden tegelijk. **Macmillan Caribbean** heeft echter een hele serie boekjes die telkens ingaan op de schoonheid van een enkel eiland. Het meest oostelijke en tevens meest Britse van de eilanden, Barbados, heeft dus ook een eigen gids.

Lascelles Caribbean Guides wijdt eveneens een uitgave aan dit eiland, dat ongeveer even groot is als Curaçao. Deze laatste gids is praktischer van opzet. De eerste zestig bladzijden zijn gewijd aan informatie over hotels, restaurants, sporten, vervoer en winkelmogelijkheden. Na een drietal hoofdstukken met algemene en historische informatie over eiland en bevolking volgen wetenswaardigheden over de hoofdstad Bridgetown en enkele aanbevolen routes. Zowel van het centrum van Bridgetown als van de routes zijn kaartjes opgenomen.

Een derde gids die uitsluitend over Barbados gaat is Fodor's Barbados. **Fodor's Travel Publications** is een Amerikaanse uitgever en dat is te merken. Veel aandacht voor dure *resorts*; gewone hotels lijken niet te bestaan. Ook restaurants komen uitgebreid aan bod.

Omdat Fodor's veel pagina's inruimt voor algemene informatie en sporten die op Barbados beoefend kunnen worden, blijven er maar 27 bladzijden over voor *sightseeing*: wat zijn de leukste plekjes en hoe kom je er.

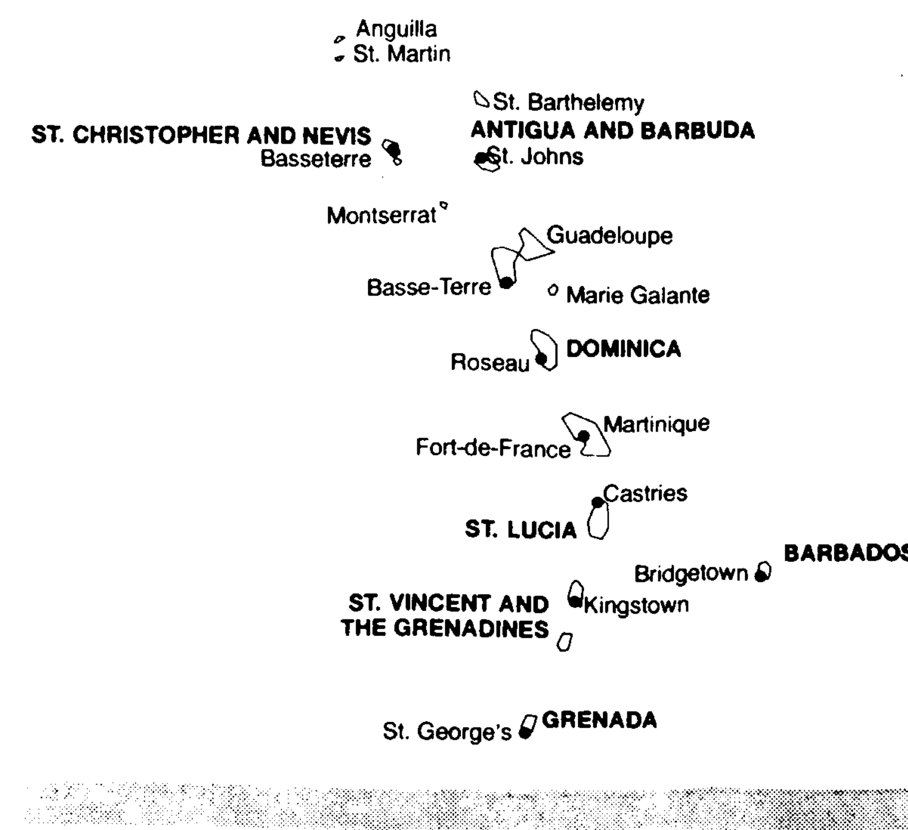
De Macmillan gids bevat daarentegen nauwelijks praktische informatie. Om die reden is er in dit boekje meer ruimte voor details over de verschillende bezienswaardigheden. Een apart hoofdstuk wordt bij voorbeeld gewijd aan de Andromeda Gardens, een schitterende planten- en bloementuin. Ook hier diverse aanbevolen routes, ondersteund door overzichtelijke kaartjes. De plattegrond van Bridgetown is een stuk duidelijker dan die in de Lascelles-gids. Fodor's levert eveneens een goede plattegrond en overzichtskaart van het eiland.

De Britse Lascelles-gids is het meest praktische van de drie. Voordat de vakantie begint, werpt het boek al zijn vruchten af door het verschaffen van adressen van hotels en nuttige instanties. Over het eiland zelf geeft het voldoende, niet al te uitgebreide achtergrondinformatie.

Fodor's bevat wel nuttige adressen, maar is door de keuze van hotels wat beperkt. Verder geeft het typisch Amerikaanse, dus oppervlakkige informatie over de verschillende bezienswaardigheden. Waarschijnlijk omdat de meeste Amerikanen geacht worden in hun *resort* te blijven. Details worden hun wel door de touroperator verstrekt.

Macmillan verloochent zijn Caribische afkomst niet. Op een rustige, eilandelijke manier leidt het de toerist langs de dreven van Barbados. Het staat overal even stil, maakt een praatje en gaat dan op zijn gemak weer verder. Een boekje om aan het strand van te genieten, zonder afgeleid te worden over de koers van de Barbados dollar.

Alle gidsen hebben achterin een index, waardoor het mogelijk is snel een bepaald onderwerp op te zoeken.

● E. DE MONTSOURIS

Barbara Currie: Fodor's Barbados
Fodor's Travel Publications; £ 7.99
ISBN: 0 679 00214 4
David Milne: Barbados, a Traveller's Guide
Lascelles Caribbean Guides; £ 6.95
ISBN: 0 903909 93 6
F.A. Hoyos: Barbados, the Visitor's Guide
Macmillan Caribbean; £ 4.95
ISBN: 0 333 33389 6

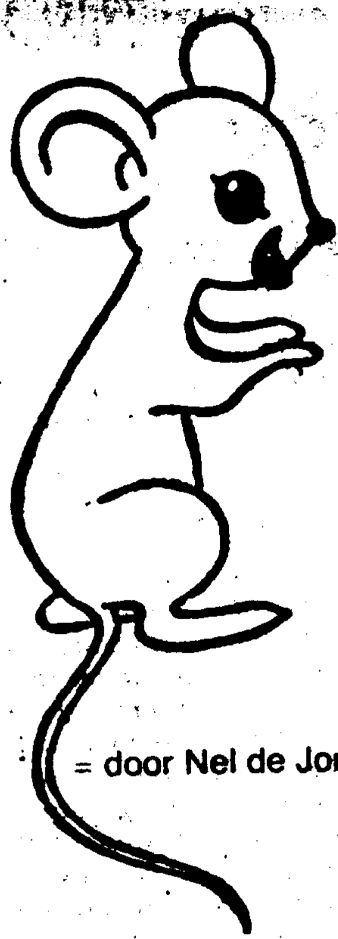
Toonder op proza-festival

Het proza-festival ***Story International*** eind januari in Rotterdam staat geheel in het teken van woord en beeld.

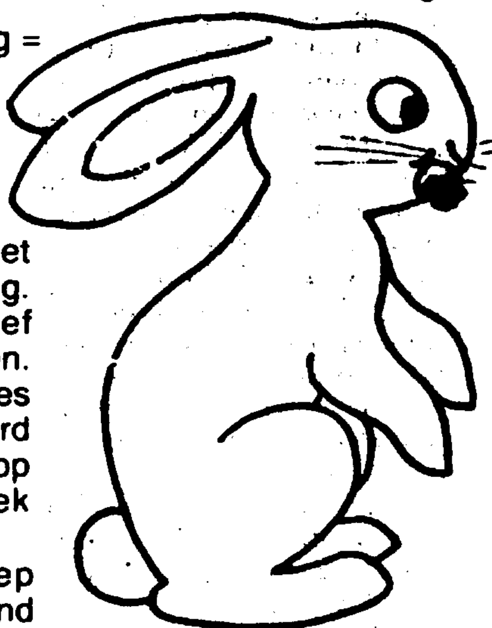
Tijdens de derde editie van dit internationale verhalenfestival zal het werk van schrijver-striptekenaar **Marten Toonder** centraal staan. Naast een tentoonstelling van Toonders werk *De andere wereld van Marten Toonder* wordt op zaterdagmiddag 23 januari een symposium aan de schepper van heer **Bommel** en **Tom Poes** gewijd, waarbij de schrijver zelf aanwezig zal zijn.

Ook het vertaalproject van *Story* is aan Toonder gewijd. Een aantal schrijvers uit onder andere Tsjecho-Slowakije, Rusland, China, Zwitserland en Iran zullen twee door Toonder geselecteerde verhalen vertalen.

Hoe de dieren helpen

= door Nel de Jong =

HET REGENDE DAT het goot, al twee dagen lang. En kabouter Brr wreef tevreden in zijn handen. "Wat zullen mijn rooibietjes en mijn warmoes nu hard groeien", zei hij. "Ik hoop dat het de hele week regent."

"Maar ik niet!" riep Pinkie en keek verlangend naar buiten. Hij wilde met Moene Muis en de andere dieren spelen. Maar de mondi was veel te modderig en alle dieren bleven in hun holletje.

"En ik ook niet", riep Poetsje. "Ik moet de hele dag de vloer weer schoon poetsen. Kijk, daar heeft kabouter Brr weer een vuile voetstap gemaakt. Bah, ik wou dat we in de stad woonden. Daar zijn nette stoepen voor de huizen in plaats van die vieze modder in onze tuin."

"In de stad groeien geen rooibietjes of warmoes", zei kabouter Brr. "Maar weet je, wat ik zal doen. Ik ga grind in de tuin gooien."

"Grind in de tuin?" vroeg Poetsje verbaasd.

"Ja", zei kabouter Brr. "Ve... modder in je schone huisje."

En de volgende mrogen ging hij aan de slag. Met het speelgoedkarretje van Pinkie ging hij de mondi in en vulde het met de steentjes, die hij vond. En Poetsje en Pinkie hielpen dapper mee. "Vanavond hebben we grind in de tuin", lachte kabouter Brr.

Maar acht, wat viel dat tegen. het duurde een hele tijd voor het karretje vol was. En toen het avond was, was het tuintje nog niet eens half vol met grind en hadden de kaboutertjes alle drie een zere rug van het werken. "Morgen maar verder", zuchtte kabouter Brr. "Ai ai ai, wat ben ik moe!" En het duurde niet lang of de kaboutertjes sliepen als roosjes.

Maar twee parkietjes in de cactus voor het kabouterhuisje sliepen niet. "Heb je dat gezien?" vroeg de een. "Wat hebben die arme kaboutertjes hard gewerkt. Konden we ze maar helpen."

"Maar dat kunnen we", zei de ander met glinsterende oogjes. "Als alle dieren van de mondi meedoen, is het tuintje morgenochtend klaar."

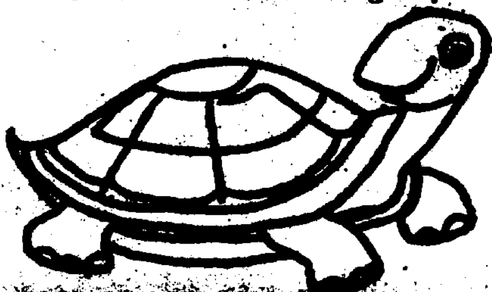
En toen waren al gauw alle dieren uit de mondi ... hapten met grote bekken hap-hap-hap, wel vijf steentjes tegelijk op en brachten ze naar het kaboutertuintje, waar ze ze tik-tik-tik op de grond lieten vallen. En dan renden ze weer de mondi in om meer grind te zoeken.

De konijntjes snuffelden met hun neusjes over de grond en als ze een steentje vonden, renden ze ermee naar het tuintje. "Alwéér een steentje!" riepen ze tegen elkaar. "Wat zullen de kaboutertjes morgenochtend opkijken!"

De muisjes dribbelden zo ijverig heen en weer, dat ze telkens tegen elkaar opbotsten en hun steentje lieten vallen. En de parkietjes moesten wel drie keer een paar muisjes uit elkaar trekken, die met elkaar wilden vechten omdat ze elkaars steentje wilden afpakken.

De slimme hagedisjes pakten de steentjes met hun voorpoten vast en renden ermee op hun achterpoten pijlsnel naar het kabouterhuisje. Maar een muisje dat dat na wilde doen, viel pardoes op zijn neus. Muisjes kunnen maar beter op alle vier hun pootjes blijven lopen, hè?

En ook de vogels bleven niet achter. Piet Pelikaan was het best. Met zijn grote snavel kon hij wel twintig steentjes tegelijk dragen. En als hij ze allemaal tegelijk in het kaboutertuintje liet vallen, ging het van rikketikketik! "Hoor eens hoe het weer regent", bromde kabouter Brr dan slaperig tegen Poetsje. Zelfs de familie schildpad bleef niet achter en droeg zijn steentje bij, voorop liep Zeurpiet, in het midden liep mevrouw Schildpad en achteraan Baby Schildpad. Ze hadden alle drie een steentje in hun bek en liepen langzaam, langzaám door de mondi. En net toen ze bij het kabouterhuisje aan kwamen en hun steentje in de tuin gooiden, kwamen de kaboutertjes naar buiten.

"Nee, maar!" met open monden keken ze naar hun tuintje, dat helemaal vol met grind lag. Geen plekje zand of modder was er meer te zien. "Hoe vinden jullie het?" schreeuwden de parkietjes.

"Prachtig, prachtig", zeiden de kaboutertjes blij.

"Jullie hebben ons zo vaak geholpen", zei Zeurpiet de Schildpad. "En nu hebben wij jullie eens geholpen."

"Wat lief", zei Poetsje. Als beloning schonk ze voor alle dieren een lekker glaasje lamoentjes-limonade in. En de mop zette ze in het schuurtje, want die had ze voorlopig niet meer nodig.

Wedstrijd

JA! De eerste verhaaltjes zijn binnen. Het eerste is van Dorothee Burgers (10 jaar) en het heet 'De Pop'. Heel leuk Dorothee! En ik kreeg nog iets van haar. Een zelfgemaakte puzzel, die eigenlijk voor de Sinterklaastijd bedoeld was. Begin december is er geen kinderkrant meer, omdat dan alle mensen van de krant vreselijk druk zijn met de kerstkrant. Maar ik vond het zó jammer van de puzzel, dat ik besloot hem toch nog te plaatsen. Want zelf een puzzel maken, dat is heel knap, hoor.

En ik laat niet alleen Dorothees verhaaltje met de wedstrijd meedoen, maar ook deze puzzel. Dat is dus voor haar twee kansen om de wedstrijd te winnen.

Het tweede verhaaltje is van Demian Beenakker (7 jaar) en het heet 'De Tovercactus'. Fantastisch Demian! Wie volgt?

Iedereen, die een leuk verhaaltje stuurt, ziet niet alleen dat verhaaltje in de krant verschijnen, maar doet ook mee aan een wedstrijd. Het leukste verhaaltje wint (in juni) een prijs van f.50,-.

De pop

Maartje had een nieuwe pop gekregen voor haar verjaardag. En ze speelde er de hele dag mee, maar na een paar dagen had ze er genoeg van. Ze ging weer met haar oude pop spelen en ze smeet de nieuwe pop zomaar op de grond en liep weg. Ze ging met haar oude pop picknicken in de tuin. Even later kwam de moeder van Maartje het slaapkamertje binnen. Ze zag alle poppen liggen en zei: "Nou nou, wat een poppen" en ze pakte alle poppen op en deed ze in een zak. "Die ga ik verkopen, want Maartje speelt er toch niet mee."

De volgende dag was er markt en de moeder van Maartje ging ze daar verkopen. Maartje ging de tuin in om met haar oude pop te spelen. Bij de moeder van Maartje waren er heel wat klanten gekomen, er was ook een klein meisje dat dolgraag een pop wou hebben. Ze vroeg aan haar moeder of zij die pop mocht hebben en het mocht! Het meisje was dolgelukkig met de pop. Toen ze thuis was, ging ze er direct mee spelen. Ze speelde de hele dag en kreeg er maar geen gneoeg van.

Toen Maartje een paar dagen later merkte dat er een heleboel poppen weg waren, vroeg ze aan haar moeder waar ze gebleven waren. Maar moeder vertelde dat ze de poppen had verkocht. "Ook de nieuwe pop?" vroeg Maartje. "Welke nieuwe pop?" zei moeder. "Die met die krullen?" "Ja", zei Maartje. "die heb ik verkocht aan een heel lief meisje". "ben ik dan niet lief?" vroeg Maartje weer. "Voor de pop was je niet lief", zei moeder. Even was het stil en na een poosje zei Maartje: "Mijn oude pop is stuk en pappa zei die naar de naaister gebracht moest worden en hij heeft het gelijk gedaan, maar nu heb ik geen pop om mee te spelen, zolang mijn oude bij de naaister is". Toen zei moeder: "Je speelde er nooit mee, dus ik heb hem maar weggedaan."

Toen kreeg Maartje opeens zo'n spijt en zei dat ze nooit meer met poppen zou smijten en zeker niet met nieuwe poppen. Voor straf kreeg ze geen nieuwe pop om mee te spelen als haar oude kapot is. Maartje moest wel een week wachten voor de pop weer heel was. Maar ze smeet NOOIT en NOOIT meer met haar poppen.

Dorothee Burgers
10 jaar

Xingoe de hond

WEET JE HET nog? Xingoe en zijn baas Andreas leefden honderd jaar geleden in het Braziliaanse oerwoud. Andreas en zijn vrouw hebben er een blokhut gebouwd. De buren zijn komen helpen en hebben hun honden mee gebracht.

Op een dag gaan de mannen op jacht. Alle honden gaan mee om het wild op te jagen. Xingoe ook. Hij loopt snuffelend achter de zwarte leider aan. Alle vijandschap is vergeten.

Af en toe verdeelt de groep zich in tweeën. Dan rennen de honden links en rechts in een boog door de struiken. Al het wild dat ze tegenkomen, wordt naar de rivier gedreven. Behalve een paar vossen en een tapir loopt er ook een reebokje bij. De honden zijn eerst langs zijn schuilplaats gestoven zonder hem op te merken. En zo gauw ze voorbij waren, is hij de andere kant uitgerend. Maar nu hebben de honden hem toch gevonden. Zo snel hij kan, vluchtte hij naar de rivier. Misschien is daar aan de overkant geen vijand.

Maar bij de rivier wachten de jagers. De geweren knallen. En daarna is er ook voor de honden een feestmaal: ze krijgen de ingewanden van de geschoten dieren. Xingoe staat naast zijn moeder, Dette, en schrokt alles op wat hij te pakken kan krijgen.

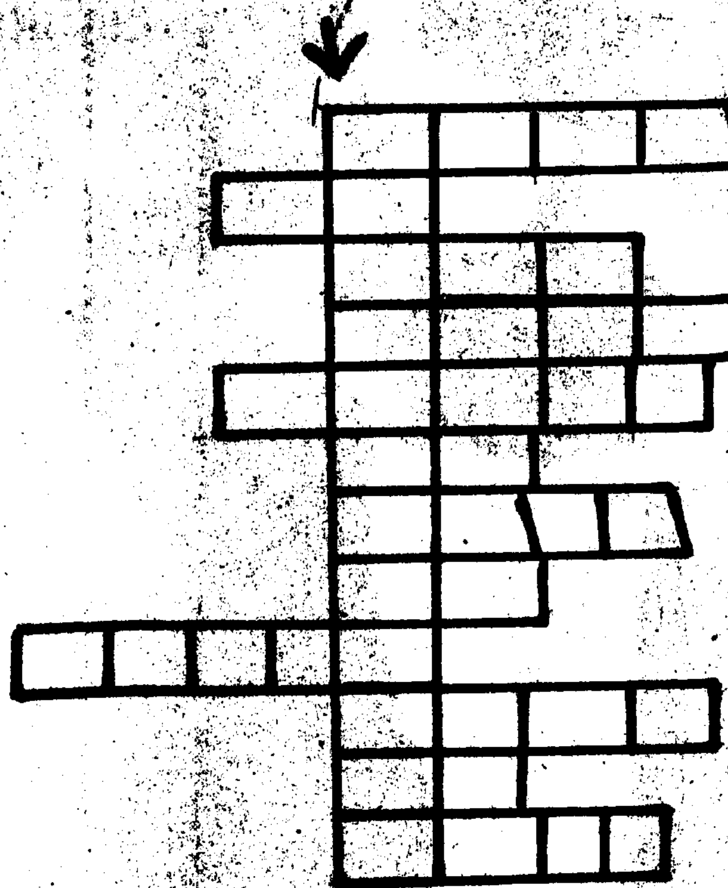
Dan opeens midden onder het eten, spitsen de honden hun oren. Ze kijken op, nemen nog snel een paar happen en verdwijnen dan met hun staart tussen hun poten in het struikgewas. Ook de jagers grijpen hun buit en lopen weg. Verbaasd staat Xingoe de andere honden na te kijken. Dan loopt hij trots naar de resten eten en gaat er boven op staan. Dat is nu van hem alleen!

Maar dan komt er een donkere zoemende wolk tussen de bomen door dichterbij. De honden hebben tijdens de jacht een nest zwarte wespen opgejaagd. Nu storten de wespen zich op het eerste levende, wat ze vinden. En dat is Xingoe!

(wordt vervolgd)

Puzzeltje

Wat staat er in hokjes onder de pijl?

1. mannelijke koe
2. komt van de kip
3. ja en .....
4. leer je op school
5. strooit Piet
6. een voorzetsel
7. zwarte limonade
8. rund
9. eet je mee
10. zijn er in de diere... veel
11. blijft over van vuur
12. kleinste eiland van Bovenwindse eilanden.

(gemaakt door Dorothee ...gers, 10 jaar).

Eskimo-sprookje

ELK LAND HEEFT zijn eigen sprookjes. Hier hebben we de Nanzi-verhalen. In Nederland zijn dat bij voorbeeld Roodkapje en Sneeuwwitje. En hier volgt een sprookje van de eskimo's over een uil en een raaf.

Twee oude wijfjes, de uil en de raaf, zaten samen te babbelen. De uil zei: "Ik zou wel willen dat jij mijn ogen weer heel scherp kon maken". En de raaf zei: "Ik zou heel graag je veren mooier willen maken. De uil vond het goed en de raaf nam wat roet uit de olielamp en maakte daarmee de vlekken, die we nu nog op de veren van de uil kunnen zien.

De uil was heel geduldig tot de raaf klaar was met haar werk. Toen wilde zij op haar beurt de veren van de raaf versieren. Maar eerst maakte ze voor haar laarsjes van walvisbot. De raaf vond ze prachtig en sprong ermee in het rond. Dat was erg lastig voor de uil.

"Zit toch stil", zei ze maar steeds. "Zo kan ik je veren toch niet versieren!" Maar het hielp niet. De raaf sprong van het ene been op het andere en hipte rond. "Kijk toch uit!" riep de uil op het laatst. "Anders gooi ik alle olie over je heen, als je niet stil zit." Maar dat hielp niet. De raaf blééf maar rondspri... Toen werd de uil o... duldig en goot alle la... nolie over de raaf hee...

Zo werd de raaf ... maal zwart en vloog ... en schreeuwde: "Gak...

De tovercact...

Ik woon in een mooi ... Rond ons huis staan ... maal cactussen. Op ... dag raak ik een cactus ... Ik zei au. En de stekel ... Ik pakte de stekel op ... begon te vliegen ... bergen en heuvels ... stopte bij een hoge ... net op de top. De berg ... Hooiberg. Ik zag heel A... liggen.

En ik vloog weer v... Toen zei ik: val maar ... stekel was uit mij... gesprongen. En ik vl... stekel op. En toen ze... wou dat ik een reus w... ja hoor, ik werd een r... liep overal langs met ... stappen.

Demian Been...

Oplossing Kerstpuz...

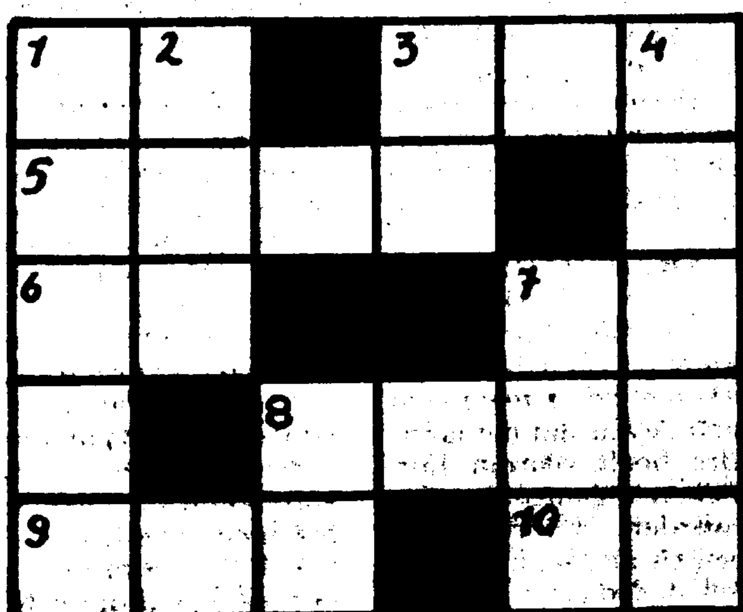
HORIZONTAAL: 1. pak; 4. Eva; 6. als; 9. Adam; 10. krot; 11. ken; 12. den; 14. tor; 15. km.; 16. zalig; 18. nu; 19. dra; 20. een; 22. nee; 24. rat; 26. sik; 31. stamper; 36. stoer; 37. etend; 38. krenten; 42. vlo; 44. ski; 46. ler; 48. kop; 50. elk; 52. en; 54. pasta; 56. at; 57. rol; 59. ras; 60. art.; 61. eten; 62. arme; 63. nat; 64. bed; 65. ken.

VERTICAAL: 1. pakken; 2. Adem; 3. kan; 5. veel; 6. art.; 7. loon; 8. struik; 12. daar; 13. niet; 16. zr.; 17. ...ge; 19. de; 21. N.S.; 2... 25. arm; 27. in; 28. ... 29. ketel; 30. Est; 31. ... 32. are; 33. pet; 34. ... adv.; 39. nek; 40. al; 4... 42. vieren; 43. O.K... spar; 45. iets; 46. ik... ratten; 49. op; 51. la... nota; 55. saté; 56. ... 58. Let; 60. ark.

De winnares is:
Sue-Ann Ma...
Thaliaweg 3
Curaçao

Zij kan haar cadea... f.50,- afhalen bij de A... te Scherpenheuvel z...

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. lidwoord; 3. beroep; 5. tegenovergestelde van oneven; 6. gebiedende wijs van gaan; 7. namelijk (afkorting); 8. oma; 9. getal; 10. voegwoord.

VERTICAAL: 1. heb je nodig als je wil schermen; 2. de eerste vrouw op aarde; 3. Verenigde Naties (afkorting); 4. brandstof; 7. deze man heeft heel lang geleden een grote ark gebouwd; 8. oosterlengte (afkorting).

Winnares van de week is:

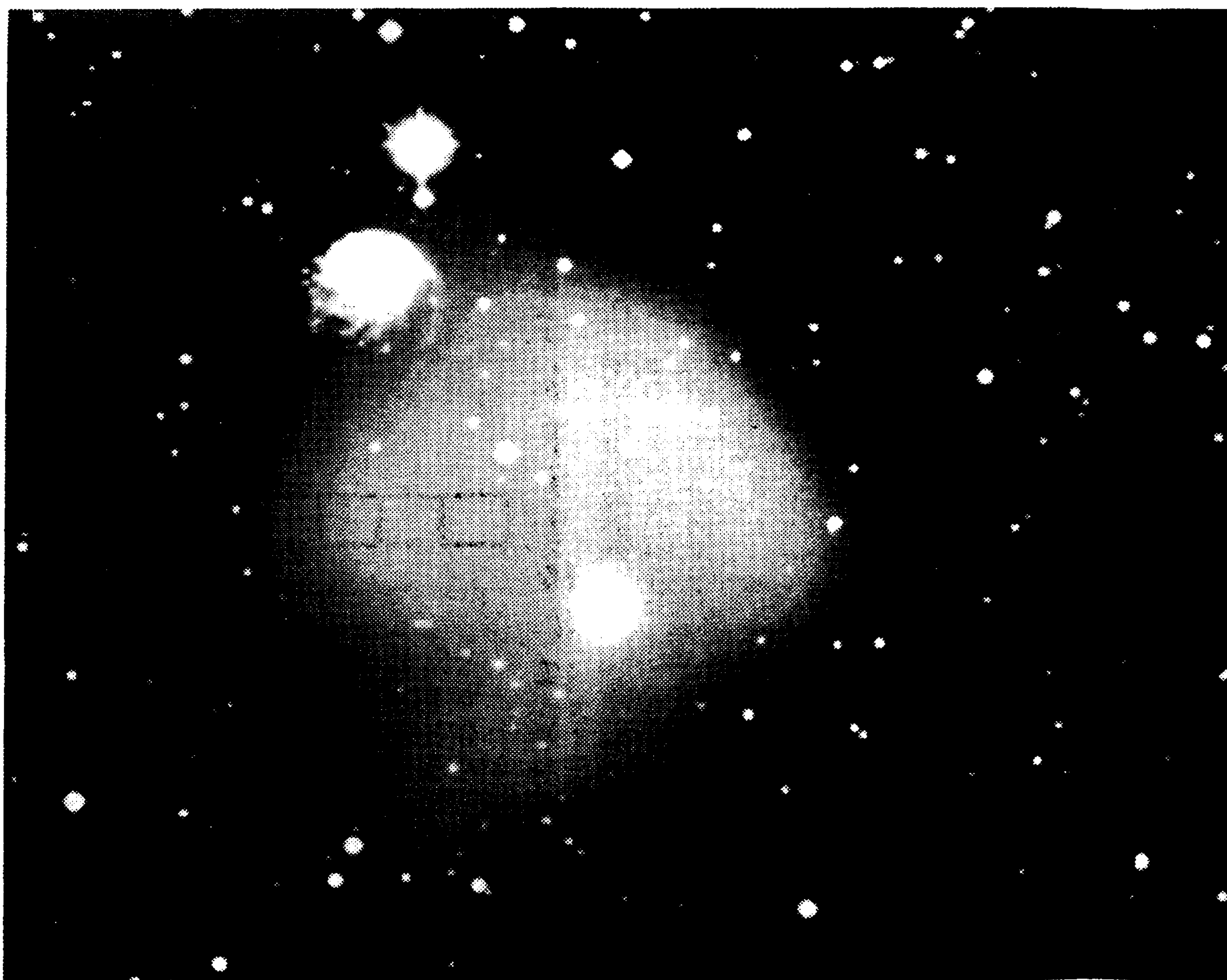
Dorothee Burgers
Charles Debrotweg 13
Curaçao.

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

OPLOSSING PUZZEL van de week van 21 november:
HORIZONTAAL: 1. paar; 5. lade; 7. e.d.; 8. tak; 10. as; 11. weer; 13. we; 16. elf; 18. do; 19. spin; 21. naar.

VERTICAAL: 1. paal; 2. al; 3. rat; 4. heks; 6. daar; 9. de; 11. welp; 12. ei; 13. wesp; 15. boer; 17. Fin; 20. NA.

DE HUBBLE *ruimtetelescoop nam deze foto die onlangs werd vrijgegeven door het Amerikaanse bureau voor de ruimtevaart NASA. Op de foto is een zich uitbreidende gaswolk te zien afkomstig van een de uitstervende ster in het midden. De ster bevindt zich in het planetenstelsel Hen 1357 op een afstand van 18.000 lichtjaren van de aarde ten zuiden van het sterrenbeeld Ara.*

Kleurenafdrukken met video-camera

KLEUREN afdrukken maken met een videocamera kan tegenwoordig. Op de Firato (Beurs voor electronische produkten) in Amsterdam, presenteerden Sony en Panasonic onlangs deze mogelijkheden. De apparaten werken simpel. Richt de camera, druk op de knoppen, wacht twee minuutjes en daar rolt de kleurenfoto tevoorschijn. Daar kan van alles mee gebeurd zijn. Inzoomen, gebundelde foto's, grapjes, strobes, *pictures in picture*, contactafdrukken, titels erbij en dat alles in 16,7 miljoen kleuren. De machine maakt ook afdrukken van videotapes, tv-programma's en laserdiscs. Een kleurenfoto kost zodoende wel ongeveer het dubbele van een gewone kleurenplaat via het normale circuit. De prijzen van deze kleurenprints videocamera's liggen rond een dikke drieduizend gulden.

NIET MEER BEVEN

Hoewel steeds meer videocamera's zijn voorzien van trucs om trillende beelden te voorkomen, is een statief voor serieus werk onmisbaar. Behalve als men een Steadycam heeft, waarmee je al rennende, fietsende of galopperende stabiele opnamen maakt. De filmer kan nu meelopen, rond het onderwerp cirkelen en zich vrijelijk bewegen, zonder dat geëmmer met een statief dat toch nooit staat zoals je precies wilt. De Steadycam berust op een combinatie van gewichten en balansen en de camera heeft een kompasverbinding, waardoor hij min of meer gaat zweven.

Ander plezierig nieuws van dezelfde importeur is de Direct EDII van Videonics, een compleet en geïntegreerd video-montagesysteem dat met nagenoeg alle formaten werkt. Montage op 4 manieren, tekst (4 lettertypen in 3 stijlen), 17 speciale effecten, 20 digitale afbeeldingen in 64 kleuren en een beeldarchief van 6500 scènes. Het apparaat werkt met een menu en is eenvoudig te bedienen. De gemarkeerde scènes kunnen in elk gewenste volgorde worden gezet en tijdens het werk kan steeds de ruwe tussenversie worden bekeken. Is de montage voltooid, dan is het tijd om de film af te maken met teksten, afbeeldingen en effecten. Is alles klaar, dan maakt men de eindproduktie aan de hand van originele banden, dus zonder generatieverlies.

Milieuramp bij Shetlands roept nieuwe vragen op

Dubbele wand niet afdoende bij ongelukken met tankers

LONDEN - De ramp bij de Shetland-eilanden doet de discussie over de veiligheidsmaatregelen bij olietransporten oplaaien. Deskundigen wijzen erop dat de internationale veiligheidsregels toereikend zouden zijn, als zij maar werden nageleefd. Waar het om gaat is dat er een manier moet worden gevonden om de internationale wetgeving te doen respecteren, zegt Kristian Fuglesang, plaatsvervangend directeur van de internationale vereniging van onafhankelijke tanker eigenaren (Intertanko). De 17 jaar oude onder Liberiaanse vlag varende 'Braer' raakte vorige week na pech met de motoren stuurloos en liep met bijna 85.000 ton Noorse olie aan boord op de rotsen ten zuiden van de Shetland-eilanden. Olie stroomt in grote hoeveelheden de zee in. Daarmee dreigt een ecologische ramp in een ongerept natuurgebied, waar miljoenen vogels hun broedplaats hebben, en met een grote verscheidenheid aan zeedieren.

Terwijl de oorzaak van het ongeluk met de 'Braer' vooralsnog niet duidelijk is, wijzen deskundigen erop dat er in de toekomst meer moet worden gedaan om de veiligheid op zee te verbeteren waarbij de meeste aandacht moet worden gegeven aan de opleiding van bemanningsleden. Geschat wordt dat 80 procent van de ongelukken te wijten is aan menselijke fouten. Ministers van maritieme zaken van 14 europese landen wezen vorig jaar tijdens hun vierde conferentie in Parijs ook op dit probleem. Recente scheepsrampen zijn onder meer het gevolg van gebrekkige operationele training van de bemanning en het ontbreken van adequate veiligheidsprocedures aan boord.

VAARVERBOD

Bij inspecties in de haven van Rotterdam is gebleken dat er met steeds meer schepen iets mis is. Aan ruim 200 schepen werd vorig jaar een vaarverbod opgelegd, waarbij vaak sprake was van een levensgevaarlijke situatie. De schepen blijken bij inspectie veelal in slechte staat van onderhoud te verkeren. Bovendien ontbreken vaak brandblus- en reddingsmiddelen, beschikken bemanningen niet over de vereiste diploma's en zijn ladingen verkeerd gestuwd, aldus het hoofd van de scheepsvaartinspectie in Rotterdam, P. Dessens. Ook blijkt 60 procent van de buitenlandse schepen die in de haven van Londen worden gecontroleerd gebreken te vertonen, zo liet de vakbond van officieren van de koopvaardij in een protestnota na het ongeluk bij de Shetlands weten. "Wij hebben de regering voortdurend gewaarschuwd dat een grote ramp niet te voorkomen is als aan een toenemend aantal gebrekkige buitenlandse schepen toestemming wordt gegeven om langs onze kust te varen. Deze schepen zijn honderd maal minder veilig dan die van de Britse vloot", aldus de secretaris-generaal van de vakbond, John Newman.

Het ongeval volgt nog geen maand na de milieuramp aan de noordkust van Spanje, waar de Griekse tanker 'Aegean Sea' in de storm op de rotsen liep bij La Coruña. Het schip brak in tweeën en grote hoeveelheden olie stroomden de zee in, met als gevolg enorme schade aan het milieu. De 'Braer' heeft twee keer zoveel olie aan boord als vier jaar geleden bij de ramp met de Exxon Valdez voor de kust van Alaska in zee stroomde, wat een ware catastrofe betekende voor een ongerept natuurgebied. Sommige deskundigen wijzen er nu dan ook op dat het ongeval bij de Shetlands regeringen ertoe zou kunnen aanzetten ervoor te zorgen dat de internationale wetgeving wordt gerespecteerd. Deze wetgeving is opgesteld door de internationale maritieme organisatie (IMO), een instelling van de Verenigde Naties. Veel regels dreigen echter in vergetelheid te raken, omdat zij wel zijn goegekeurd door de IMO-commissies maar nog steeds moeten worden uitgevoerd. Door het ongeluk neemt de noodzaak toe om voorgestelde wetgeving in dwingende regels om te zetten, aldus Philip Wake, directeur van het Clarkson onderzoeksinstituut in Londen. "Het zal ook de aandacht vestigen op oudere schepen".

DUBBELE WAND

Wake wijst erop dat de IMO in 1991 regels heeft opgesteld, die bepalen dat alle nieuwgebouwde tankers van tanks met dubbele wanden moeten worden voorzien. Anders dienen er veiligheidsmaatregelen te worden getroffen die het lekken van olie moeten voorkomen. Veel landen moeten deze regels overigens nog ratificeren. De 'Braer' heeft slechts een enkele wand, maar deskundigen menen dat een dubbele wand geen nut heeft als een tanker op de rotsen loopt. Bij dergelijke ongelukken worden ook twee wanden doorboord. Kristian Fuglesang van Intertanko wijst er verder op dat ook de wetgeving die voorziet in meer geld voor een internationaal fonds dat kan worden aangewend voor het schoonmaken van olie na een ramp, nog niet van kracht is. Dit geldt ook voor strengere eisen aan het onderhoud en de vakbekwaamheid van de bemanning van tankers.

De meeste gebreken vertonen schepen die onder goedkope vlag varen en met bemanningen die zijn gerecruteerd in het Verre Oosten, aldus Dessens in Rotterdam. Uit bezuinigingsoverwegingen nemen de rederijen niet de moeite de schepen goed te onderhouden en uit te rusten. De bemanning beschikt vaak over diploma's die in Panama of op de Filipijnen zijn afgegeven en waarvan men zich volgens Dessens mag afvragen of er enige kennis achter zit.

Ondanks het feit dat al tien jaar in internationaal verband - de *Port of state control* - in 14 Europese landen wordt opgetreden tegen de goedkope-vlagschepen, stijgt het aantal schepen met gebreken nog steeds. De grootste boosdoeners blijken rederijen uit Roemenië, St Vincent en de Grenadines en Malta.

De schepen die een vaarverbod krijgen opgelegd, mogen pas weer vertrekken als alle gebreken zijn verholpen. Dat kost een rederij gemiddeld 55.000 gulden per schip aan extra havengeld en door vertraging op het vaarschema. Toch blijkt dat het hangen van een prijskaartje aan de overtredingen niet het gewenste effect heeft, aldus Dessens.

De lage olieprijzen van de afgelopen jaren beperken de mogelijkheden van de olie-industrie om te investeren. Met de modernisering van de hele tankervloot in de wereld zouden bedragen van 145 miljoen gulden per schip gemoeid zijn, terwijl de industrie ook wordt geconfronteerd met het onderhoud van verouderde en ongeluk-gevoelige raffinaderijen. De olieprijzen zijn - als met de inflatie rekening wordt gehouden - nauwelijks hoger dan voor de oliecrisis van 1973.

Hoewel de 'Braer' 17 jaar geleden in Japan werd gebouwd, menen deskundigen dat de tanker redelijk werd onderhouden. Het schip is jonger dan veel andere die nog dienst doen. "Je kunt schepen ouder dan 15 jaar niet verbieden. Dat zou betekenen dat de meeste zouden verdwijnen", aldus Eric Sawyer, het hoofd van Gibson scheepsmakelaars in Londen. Fuglesang wijst er bovendien op dat de Exxon Valdez net drie jaar oud was toen hij in Alaska verongelukte. De 'Braer' was gecharterd door de Amerikaanse rederij Bergvald and Hudner in New York. De tanker is volgens de Noorse verzekeraar Skuld verzekerd voor ruim 1,2 miljard gulden. Daarvan kunnen enkele honderden miljoenen worden gebruikt voor het schoonmaken. Het schoonmaken na de ramp met de Exxon Valdez in Alaska heeft meer dan 5,5 miljard gulden gekost.

MEER NODIG

De vraag is echter of een dubbel wand afdoende bescherming biedt bij ongelukken met grote tankers. Bij het geweld waarmee de olietanker 'Braer' op de rotsen bij de Shetland-eilanden is geslagen zal zelfs een dubbelhuidige tanker openscheuren. Dat zegt ing. J. Punt van de afdeling maritieme zaken van de Technische Universiteit Delft. Vanaf juli dit jaar moeten alle nieuwe te bouwen olietankers voorzien zijn van een dubbele wand rond de gehele romp van het schip. Begin dit jaar hebben zeventig landen, verenigd in de International Maritime Organisation (IMO) hierover een overeenkomst getekend. Drs. J.K. Vreeswijk die Nederland in de IMO vertegenwoordigt, zegt dat de overeenkomst, de martime pollution act, bindend is. De kans dat een schip lek stoot en daardoor olie gaat lekken, wordt met de dubbele wand met 60 tot 70 procent verminderd, aldus Vreeswijk. Het zal volgens hem tot in de volgende eeuw duren voordat ook alle bestaande schepen aan de eisen zullen voldoen. Volgens ing. Punt moeten de IMO-eisen extra bescherming bieden tegen olievervuiling. "De ruimte tussen de twee wanden zal zo'n 2 tot drie meter bedragen, waardoor bij penetratie van buitenaf minder snel olie het water zal instromen." Toch denkt hij dat de mogelijkheid van

een olie- en milieuramp niet helemaal is uit te sluiten. "Zolang de penetratie van buitenaf niet verder gaat dan de dikte van de dubbele wand is er niets aan de hand, maar in het geval van de Shetland-eilanden heb je te maken met een harde zeebodem en scherpe rotspunten. Daartegen is een dubbele wand niet bestand." Punt is ervan overtuigd dat er meer maatregelen nodig zijn dan alleen dubbelhuidige tankers. Hij noemt een betere verdeling van de oliehoudende compartimenten in het binnenste van de tanker, maar ook het aanpassen van de vaarroutes waarmee risicogebieden zoveel mogelijk worden vermeden. "Maar dat is een geldkwestie. De maatschappijen kiezen toch voor de kortste en dus goedkoopste weg". In opdracht van Shell is TU-medewerker M. van der Laan bezig met onderzoek naar alternatieven voor de dubbele wandtanker. Veel wil hij er nog niet over zeggen omdat er patent is aangevraagd op zijn vinding. "Het gaat om een combinatie van technieken om de beveiliging van de tankers te vergroten".

Volgens ing. Punt wordt bij het onderzoek vooral gekeken naar het gebruik van lege compartimenten in tankers. Deze compartimenten zijn nu al in de meeste schepen te vinden en worden gebruikt als waterballasttanks die op hun beurt worden gebruikt om het schip in balans te houden. Met behulp van ventielsystemen zou in geval van nood een oliehoudend compartiment snel kunnen worden leeggepompt. De olie komt vervolgens in een tank verderaf gelegen van de buitenwand.

Wetenschappers somber over verdunde ozonlaag

KOPENHAGEN - "Zelfs als er afdoende maatregelen worden genomen zal het nog zeker tot het midden van de volgende eeuw duren voor 'het gat' in de ozonlaag boven Antarctica zal herstellen. En de verdunning van de ozonlaag boven gematigde streken op het noordelijk en zuidelijk halfrond zal ook nog vele decennia bij ons blijven. Gelukkig zijn er technisch en economisch gezien goede vervangende chemische stoffen en technologien beschikbaar. Willen de ontwikkelingslanden aan hun verplichtingen kunnen voldoen, dan moeten zij toegang krijgen tot die technologien en financiële steun." Dit hield dr. Robert Watson de landen voor die in Kopenhagen praten over het aanscherpen van het protocol van Montreal. Dat regelt de beëindiging van de produktie en het gebruik van stoffen die de ozonlaag aantasten.

GEGEVENS

Watson leidde de afgelopen jaren een groep van enige honderden wetenschappers, afkomstig uit alle delen van de wereld, die de politici en bestuurders voor de in december gehouden conferentie van Kopenhagen moesten voorzien van betrouwbare gegevens over de aantasting van de ozonlaag.

Volgens Watson is de situatie sinds de vorige conferentie over het protocol, twee jaar geleden in London, duidelijk ernstiger geworden. "Het gat in de ozonlaag boven Antarctica zal er in het voorjaar tot het midden van de volgende eeuw zijn. Er bestaat geen twijfel over dat het wordt veroorzaakt door de uitstoot van chemische stoffen die chloor en broom bevatten".

Bewezen is nu ook de verdunning van de ozonlaag boven sterk bevolkte gebieden in gematigde streken in noord en zuid gedurende het gehele jaar, aldus Watson. Ook hier zijn chloor en broom de boosdoeners. Afhankelijk van de weersomstandigheden (een lange koude winter) kan er duidelijk op grote schaal een verdunning zijn boven de noordpool en dichtbevolkte gebieden in Noord-Amerika, Europa en Azië.

Als gevolg van de verdunning van de ozonlaag is onder meer boven Antarctica en Australië een verhoging gemeten van de schadelijke uv-b stralen van de zon. Dat heeft in Antarctica al geleid tot schade aan het phytoplankton, wat weer gevolgen kan hebben voor de voedselketen in zee, aldus Watson.

HUIDKANKER

Andere gevolgen waarover de groep wetenschappers het eens is zijn een toename van huidkanker, staar en de mogelijke toename van infecties door aantasting van het immuunsysteem van de mens. Ook de wereldvoedselproduktie dreigt volgens Watson te verminderen. "Speciaal in landen waar de beschikbaarheid van voedsel toch al wordt bedreigd." Naast de in wetenschappelijke kringen al lang als 'ozonaantasters' erkende stoffen als cfk's en halonen is in deze kringen nu ook methylbromide als een zeer schadelijke stof voor de ozonlaag gebrandmerkt. De uit het middel in de atmosfeer vrijkomende broom is volgens Watson "40 keer zo efficiënt in het afbreken van ozon" als chloor. Wanneer de groei in het gebruik van methylbromide in het huidige tempo doorgaat kan deze stof in het jaar 2000 voor ongeveer vijftien procent verantwoordelijk zijn voor de afbraak van de ozonlaag, aldus Watson. De wetenschappers hebben daarom gepleit voor het drastisch verminderen van het gebruik van methylbromide. Voor methylbromide als grondontsmettingsmiddel zijn volgens de onderzoekers goede alternatieven voorhanden.

Naast alle alarmerende berichten had Watson ook enkele positieve kanttekeningen. Het gefaseerd uitbannen van stoffen waarover twee jaar geleden al afspraken zijn gemaakt in het protocol ligt drie jaar voor op het schema. De vermindering bedraagt thans veertig tot vijftig procent. Dank zij de ontwikkeling van nieuwe technologien zijn de kosten lager dan in 1989 werd geschat.

Volgens Watson is het mogelijk cfk's, methyl chloroform en tetrachloride tussen 1995 en 1997 uit te bannen. Dan moeten er wel voortvarend maatregelen worden genomen en moet het gebruik van minder schadelijke 'zachte' cfk's zeer beperkt worden toegestaan. De produktie van halonen kan uiterlijk in 1995 worden gestaakt, als de banken voor hergebruik en de handel in halonen zijn geregeld, aldus Watson.

Geheel haaks op het verhaal van Watson staat een tijdens de conferentie uitgegeven verklaring van enige tientallen wetenschappers uit vooral Frankrijk en de Verenigde Staten. In die verklaring roepen zij de conferentie op het protocol overboord te gooien, omdat er volgens hen geen sprake is van een verdunning van de ozonlaag. Volgens hen staat ook wetenschappelijk vast dat cfk's niet schadelijk zijn.

Projectleider Sipkema: "Jammer dat niet eerder is gestart"

Universiteit van Aruba blij met opleiding **bedrijfseconomie**

DE JUISTE keuze voor een goede vervolgopleiding na de middelbare school is een belangrijke beslissing waarvoor jongeren komen te staan. Welke studie kiezen zij? De studie met vakken waar de grootste interesse naar uitgaat? Maar geeft die studie ook uitzicht op werk? Weer opnieuw gaan studeren om de carrièrekansen te vergroten of een betere plaats op de arbeidsmarkt te veroveren?
Een studie in de bedrijfseconomie geeft toekomstmogelijkheden, een carrière bij de overheid, bij een bank of bij middelgrote en grote bedrijven. De Universiteit van Aruba (UA) start op 23 augustus 1993 met de eerste colleges van de nieuw opgezette vierjarige Financieel Economische Faculteit (FEF).

= door Eef Hermers =

De UA startte in september 1988 met een faculteit der rechtsgeleerdheid, die opleidt voor het doctoraal examen Arubaans recht. Met ingang van het studiejaar 1993/94 komt daar een nieuwe faculteit bij, namelijk de FEF. Deze heeft niet het wetenschappelijk onderwijs ten doel maar het Hoger Beroeps Onderwijs (HBO). Wie het examen aan deze faculteit haalt, mag de titel Bachelor (B) of baccalaureus (bc) achter zijn of haar naam gebruiken. De oprichting van de nieuwe faculteit moet nog bij Landsbesluit geregeld worden. De UA stelt middels het College van Curatoren de inrichting van de nieuwe faculteit aan de regering voor. Wijzigingen kunnen dus nog voorkomen.

UA-rector mr drs Piet Pronk vertelt dat in januari 1990 het idee ontstond voor een nieuwe studierichting. De toenmalige secretaris/administrateur drs René Herdé verrichtte vervolgens een onderzoek, waaruit bleek dat zowel in de overheid- als in de privé-sector grote behoefte bestond aan een kader bedrijfseconomische opleiding op HBO-niveau. Pronk: "We wisten dat eigenlijk al, maar dit onderzoeksresultaat was daar een bevestiging van".
Professor Frans van Vught van de Universiteit Twente deed een vervolg-onderzoek en sprak met woordvoerders van allerlei instanties. Hij kwam in zijn rapport tot dezelfde conclusie als Herdé. De UA voerde vervolgens vele gesprekken met de regering over de oprichting van een nieuwe studierichting. In december 1991 kreeg de universiteit het groene licht om te starten met een bedrijfseconomische opleiding op HBO-niveau; vertaald naar de Nederlandse situatie vergelijkbaar met een HEAO.

PROJECTLEIDER

De volgende stap was het aantrekken van een projectleider. Dit leidde tot de komst van drs B. Sipkema in september 1992. Hij is tot augustus 1993 als projectleider belast met de uitvoerende werkzaamheden van de FEF met als studierichting bedrijfseconomie. Wanneer de faculteit eenmaal gestart is, zal Sipkema van die studierichting decaan worden en tegelijkertijd docent zijn. Bovendien worden enkele lokale docenten aangetrokken. Bij groei van de FEF zullen daar full-time docenten aan toegevoegd worden voor speciale vakken. Projectleider en toekomstig decaan Sipkema denkt zelfs aan uitwisseling met hogescholen uit Nederland.
Sipkema: "Op Aruba kunnen studenten aan de universiteit in de toekomst worden opgeleid tot meester in de rechten aan de Juridische Faculteit en tot bachelor aan de Financieel Economische Faculteit. Wij hebben daarbij gekozen voor een bedrijfs-economische opleiding, vergelijkbaar met HEAO's in Nederland".
Enkele vakken zullen lokaal worden ingevuld. De opleiding is enerzijds toegespitst op Aruba maar de uitwisseling met Nederlandse bedrijven zal ook tot een mogelijkheid behoren. Binnen het geheel zit ook een stageperiode in het derde jaar en een afstudeeropdracht aan het einde van het vierde jaar. Deze praktijkonderdelen nemen een klein half jaar in beslag en kunnen in principe niet alleen op Aruba maar ook elders worden ingevuld. De onderwijstaal zal in het begin overwegend Nederlands zijn met Nederlandse literatuur maar in de hogere jaren zal ook veel Amerikaanse literatuur gebruikt worden. Volgens Sipkema is de FEF geen specialistenopleiding. Het is een brede opleiding waarmee afgestudeerden in praktisch alle sectoren van de overheid, het bedrijfsleven of de hotels kunnen worden ingezet.

Sipkema vertelt dat de FEF opleidt voor functies waarbij men financiële verslagen en jaarrekeningen moet maken, maar ook voor functies waarbij men zich bezig houdt met het verzamelen en vastleggen van financiële gegevens en het beoordelen daarvan. Ook het opstellen van investeringscalculaties en het maken van begrotingen kan tot een functie behoren. Sipkema: "Ik heb gedurende een periode de personeelsadvertenties uit onder meer de Amigoe bijgehouden en kwam zo al tot achttien verschillende beroepenvelden: van administrateur, creditmanager, assistent-accountant tot casino-controller".

VOORBEREIDING

De FEF geeft een voorbereiding op veel functies bij de overheid en in het bedrijfsleven. Enkele voorbeelden zijn financieel manager, administrateur, kredietbeoordelaar, relatiebeheerder bij een bank of administrateur in het bedrijfsleven of bij de overheid. De opleiding leidt ook op tot een carrière in het accountantsberoep, of op het gebied van belastingen.
De functie-eisen zijn uiteenlopend, maar de opleiding is breed. De afgestudeerde moet op de eerste plaats een grondige kennis hebben op bedrijfseconomisch gebied. Ook kennis van bedrijfsadministratie en administratieve organisatie is een 'must'. Geen specialisatie, maar wel kennis van commerciële, fiscale, privaatrechtelijke en automatiserings aspecten is belangrijk. Het eindniveau van de opleiding is zodanig dat men vrijwel na het afronden van de studie op een zelfstandige wijze aan diverse functies inhoud kan geven.
Tijdens de opleiding wordt veel aandacht besteed aan het ontwikkelen van analythische vaardigheden. Studenten moeten goed onderkennen of zij zelf de oplossing van verschillende problemen kunnen aandragen of dat zij zich moeten wenden tot een deskundige, binnen of buiten de onderneming, en daarbij gesprekspartners kunnen zijn. Een belangrijk element in de opleiding is het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Praktijksituaties zullen zoveel mogelijk geïntegreerd worden.

Het eerste jaar is ingedeeld in drie studieperioden, die elk worden afgesloten met een tentamenperiode van twee weken. Voor elke periode is er een collegevrije studieweek. De meeste vakken worden gegeven in werkcolleges, waarin de medewerking van de studenten op de voorgrond staat. De colleges bestaan uit blokken van 60 en 110 minuten en worden van maandag tot en met vrijdag gegeven tussen 13 en 18 uur.
De hoofdfase kent niet de indeling in drie perioden, maar is opgebouwd in semesters. Een studiejaar bestaat uit twee semesters die worden afgesloten met een tentamenronde. In deze twee ronden worden de vakken getentamineerd uit de afgesloten periode en de daarvoor liggende periode (herkansingen).
In de loop van dit jaar kunnen nog accentverschillen optreden in het studieprogramma, als gevolg van de discussie die nu gaande is ter voorbereiding van het definitieve studieprogramma, dat wordt gepubliceerd in de studiegids voor het studiejaar 1993/1994.

Foto Djabie Franken

■ *UA-rector Piet Pronk pleit al een aantal jaren om de Nederlandse basisbeurs ook voor studenten die op Aruba en de Nederlandse Antillen studeren, ter beschikking te stellen. Volgens de rector gaat dat binnenkort gebeuren. Hij hoopt nog voor 1 augustus 1993.*

■ *Projectleider Sipkema: "Op Aruba kunnen studenten aan de universiteit in de toekomst worden opgeleid tot meester in de rechten aan de Juridische Faculteit en tot bachelor aan de Financieel Economische Faculteit. Wij hebben daarbij gekozen voor een bedrijfs-economische opleiding, vergelijkbaar met de HEAO's in Nederland".*

INHAALEFFECT

Pronk: "Na anderhalf jaar van voorbereiding is de Universiteit van Aruba geopend in september 1988. Er was veel belangstelling en animo voor de nieuwe opleiding. Dat had waarschijnlijk ook te maken met een soort inhaaleffect. Gedurende een aantal jaren hadden jongeren geen mogelijkheid om deze studie op Aruba te volgen. De eerstejaarsgroep bestond uit zeventig studenten, daarna kregen we een instream van 25 tot 30 studenten. Dit resulteerde na verloop van tijd tot een volgroeide juridische faculteit".
De afgelopen jaren zijn nieuwe wetenschappelijke medewerkers aangetrokken, zowel van Aruba, als docenten afkomstig uit het universitair onderwijs in Nederland. Na 4 jaar kan gesproken worden van een volledige curriculum van de juridische faculteit. Pronk: "We hebben inmiddels de eerste afgestudeerde, Kock, afgeleverd en we verwachten een oogst van zeven à negen afgestudeerden per jaar". Op het moment staan 89 studenten ingeschreven, waarvan de helft momenteel in de kandidaatsfase studeert en de andere helft in de doctoraalfase.

De studenten die aan de UA gaan studeren, komen in aanmerking voor een lening van de Arubaanse overheid tot een bedrag van 7.800 florin. Pronk pleit al een aantal jaren om de Nederlandse basisbeurs ook voor studenten die op Aruba en de Nederlandse Antillen studeren, ter beschikking te stellen. Volgens de rector gaat dat binnenkort gebeuren. Hij hoopt nog voor 1 augustus 1993. De moeilijkheid is echter dat de basisbeurs een Nederlandse aangelegenheid is.
Het uitvalpercentage van Arubaanse studenten in Nederland is volgens de rector schrikbarend hoog. "De opvatting heerst dat het aantal uitvallers zal worden terug gedrongen wanneer studenten in de eigen omgeving verder kunnen studeren. Minister Hirsch Ballin is die mening ook toegedaan; het Nederlandse parlement nog niet", aldus Pronk.

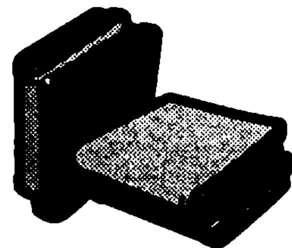
Veel Arubaanse studenten mislukken in Nederland

DOELGROEPEN

In een onderzoek naar het animo van studenten is te lezen dat de FEF is opgezet voor mensen die van HAVO of VWO of MAO-A en MEAO komen. Dat is de eerste doelgroep: de populatie van de middelbare school. Aan de andere kant wordt gemikt op de mensen die al werken of een opleiding achter de rug hebben maar die verder willen gaan. Voorlopig is gekozen voor colleges in de namiddag tussen 13 en 18 uur. Mocht de toeloop groter zijn, dan wordt voor de middelbare scholieren uitgeweken naar de ochtend en voor de mensen die een baan hebben eventueel naar de middag of de avond. Maar dat is vooralsnog afhankelijk van het aantal aanmeldingen.
Sipkema verwacht 20 tot 25 leerlingen uit het middelbaar onderwijs en ongeveer 20 belangstellenden die al een baan hebben of een opleiding hebben gevolgd. Er is op het moment veel belangstelling voor de nieuwe opleiding. Sipkema: "Eigenlijk is het jammer dat we niet eerder met deze opleiding zijn gestart; dan waren de mensen nu al aan het werk geweest. Ik merk gewoon dat er op dit moment echt behoefte is voor een scholing op HBO-niveau".

Volgens de toekomstig decaan zal het zeker geen gemakkelijke opleiding zijn. Geïnteresseerden moeten zeker weten dat ze deze opleiding willen volgen. Sipkema: "De slagingspercentages van het propaedeusejaar in Nederland zijn al niet zo hoog: slechts iets meer dan de helft haalt het eerste jaar in één keer. Bij studenten afkomstig van het VWO ligt dat hoger dan die van de HAVO. Voor Aruba staat daar echter een positief punt tegenover omdat het heel kleinschalig is. Er wordt gewerkt in groepen van 25 tot 40 studenten, die je als docent en organisatie heel goed in het oog kunt houden. In Nederland werk je bij voorbeeld met groepen van vijfhonderd eerstejaars studenten".

Op Aruba zal de opleiding volgens Sipkema veel persoonlijker verlopen en is de student geen nummer. Het slagingspercentage zal, in vergelijking met Nederland, niet omhoog geschroefd kunnen worden maar Sipkema wil wel proberen om dezelfde cijfers als in Nederland te halen. Dat zal met name afhangen van het taalprobleem. Het Engels zal minder problemen geven dan het Nederlands, maar ook de FEF kan de Nederlandse literatuur niet ontwijken.

TOT HET eerste jaar van de FEF worden studenten toegelaten die in het bezit zijn van een VWO, HAVO (met twee van de drie vakken wiskunde, handelswetenschappen en economie), MAO-A (Engels, Nederlands, bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie) of een MEAO/MDS diploma (één vreemde taal en twee van de vakken bedrijfseconomie, bedrijfsadministratie, algemene economie, commerciële economie en wiskunde).
Studenten die 23 jaar zijn en niet aan de toelatingseisen voldoen, maar wel beschikken over een HAVO, MAO-A of MEAO/MDS diploma met een ander vakkenpakket dan vereist is, kunnen een toelatingstoets doen. Deze kan worden afgelegd in de drie vakken wiskunde, handelswetenschappen en algemene economie. Voor twee van de genoemde vakken moet de student een voldoende halen. Deze toets wordt afgenomen in de maanden februari/maart en mei/juni. Aanmelding voor 1 februari 1993. Inschrijvingsformulieren zijn bij het secretariaat van de universiteit verkrijgbaar.
De in het eerste jaar te geven vakken zijn: algemene economie, inleiding bedrijfseconomie, commerciële economie, wiskunde, bestuurlijke informatie, statistiek, recht, Nederlands, Engels, sociologie en bedrijfsorganisatie.
College en inschrijfgeld kosten respectievelijk 500 en 150 florin per jaar. De kosten van de voorgeschreven boeken bedragen in het eerste studiejaar maximaal 1.500 florin. Men kan zich nu reeds inschrijven. Studenten in de leeftijd tussen 18 en 27 jaar kunnen in aanmerking komen voor een Arubaanse studielening tot een bedrag van maximaal 7.800 florin. Meer informatie over studiefinanciering is verkrijgbaar bij C. Croeze van directie Onderwijs, tel.23360.

Pronk en Sipkema vinden de opzet van de nieuwe faculteit een grote uitdaging. Het actieve tweetal is ontzettend tevreden met alle hulp die zij de afgelopen jaren ondervonden. Hoewel de werkzaamheden op de universiteit flink zijn toegenomen, werken ze nog steeds met veel plezier aan de UA. Daarbij noemen zij de inzet van het team van wetenschappelijk medewerkers onmisbaar en een grote steun. En natuurlijk is rector Pronk apetrots dat de UA in 1992 haar eerste meester in het recht heeft afgeleverd. Hopelijk zullen er nog veel meer meesters en baccalaurei volgen.

NSB-er was een nietig maar fanatieke meeloper

Luitjens: de opgejaagde *'verloren zoon'* van Roden

RODEN ligt verscholen in de kop van Drenthe. Een uitgestrekte gemeente tegen de grens met de provincie Groningen. De namen van de dorpen en buurtschappen terzijde van het Peizerdiep doen wat *umheimlich* aan: Roderesch, Alteveer, Leutingewolde, Nietap, Lieveren en Sandebuur. Veel boerenbehuizingen van de arme Drentse zandboeren van weleer zijn veranderd in kapitale woonboerderijen. De na de oorlog in gang gezette industrialisatie heeft het inwoneraantal opgeschroefd van ongeveer 5000 tijdens de Tweede Wereldoorlog tot ruim 19.000 nu. De meeste van hen hebben nauwelijks weet van de oorlogsjaren. Over de nu 73-jarige Jacob Luitjens, 'de schrik van Roden' en de meest beschreven Nederlandse nazi-collaborateur sinds 1980, hebben zij alleen gelezen in kranten. De plaatselijke heemkundekring, de Historische Vereniging Roden, heeft haar licht nog niet over de in de jaren vijftig verdrongen oorlogsgeschiedenis van Roden laten schijnen.

Bejaarde Rodenaren, die het van nabij hebben meegemaakt, hebben niet zoveel trek om herinneringen op te halen aan hun foute dorpsgenoot en het oorlogsverleden. Zij relativeren. En Roden wil anno 1993 geen negatief oorlogs-imago. "Het zou best kunnen dat hier meer mensen pro-Duits zijn geweest dan elders. Maar vandaag is daar niets meer van te merken", zegt Jan Zigterman, al 32 jaar werkzaam op de gemeentesecretarie. "Er zaten hier ook mensen in het verzet. Roden heeft tijdens de oorlog veel geëvacueerde inwoners uit Arcen en Velden in Limburg opgenomen. Daar hebben we nu nog een band mee.

NSB-AANHANG

Veel mensen die het een halve eeuw geleden allemaal bewust hebben meegemaakt, zijn nu inmiddels overleden, maar de feiten spreken voor zich. We schrijven april 1935, midden in de crisisjaren. De Nationaal-SocialistischeBeweging van ir. Anton Mussert heeft al 36.000 leden. Mussert is mede door toedoen van Rost van Tonningen in antisemitisch vaarwater terechtgekomen. "Men mag en moet ook de Jood liefhebben. Maar wie duldt dat de Jood de beste kluiven krijgt terwijl zijn eigen volksgenoten verhongeren, die is een nationale slappeling en pleegt hoogverraad aan zijn eigen volk", zou hij al voor het uitbreken van de oorlog schrijven.

Langs de gehele Gronings-Drentse grens krijgt de Nationaal-Socialistische Beweging bij de Statenverkiezingen van 1935 veel steun. De verkiezingen zijn voor de opkomende NSB een groot succes. De partij boekt bijna acht procent van de in alle provincies uitgebrachte stemmen. Anlo tussen Rolde en Zuidlaren is de gemeente met het hoogste percentage NSB-stemmen in het gehele land: 38.8 procent. Een stemadvies van de aan de NSB verwante en voor de kleine boeren opkomende bond 'Landbouw en Maatschappij' heeft zijn uitwerking niet gemist. Ook in Roden had de NSB grote aanhang. De dierenarts ter plaatse, Steven Luitjens, die in de jaren dertig met zijn gezin (twee zonen en drie dochters) vanuit Nederlands-Indië in Roden was neergestreken, was een vooraanstaand lid met veel invloed in de Drentse dorpen. Een notabel die in een villa woonde en net als de burgemeester, de dominee, de dokter en de notaris in die dagen veel aanzien genoot. "De mensen luisteren naar hem", zegt Willy Wolters-Bulthuis (65), dochter van de vroegere boekhouder van het plaatselijk zuivelfabriekje, die als jong meisje in Roden de oorlogsjaren doorbracht. Vee-arts Luitjens stookte de kleine boeren met hun armoedige gemengde bedrijfjes op en dreef - zoals dr. L. de Jong in 'Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog' schreef - 'de door crisis van zwakke geestelijke ankers losgeslagen boerenstand' in de klauwen van Musserts NSB.

MISVORMDE ARM

Zoon Jacob Luitjens, 18 april 1919 in Buitenzorg geboren, had grote bewondering voor zijn vader. Hij ging diergeneeskunde studeren in Utrecht, maar maakte de studie niet af. Een geboorteafwijking, een misvormde arm met een stompje hand, maakte het hem moeilijk praktijkervaring op te doen. De arm zou Jaco of Jaap (of Jake zoals hij zich jaren later in Canada liet noemen) nadien noodlottig worden, omdat hij daardoor ook in andere werelddelen gemakkelijk kon worden herkend.
Jacob trok naar Groningen waar hij op de HBS had gezeten. Aan de universiteit ging hij rechten studeren. Hij tekende grif de loyaliteitsverklaring die de Duitse autoriteiten van studenten eisten als voorwaarde om te kunnen studeren aan een Nederlandse universiteit. Studenten moesten verklaren zich te zullen houden aan de voor het bezette gebied uitgevaardigde wetten. Van hen werd verlangd dat zij zich zouden onthouden van elke tegen het Duitse Rijk of de bezetter gerichte handeling. Zowel van de kant van de studenten als de universiteiten rees hiertegen verzet; 86 % van de studenten weigerde de verklaring te ondertekenen. Jacob Luitjens niet.
Op het moment dat de universiteit vanwege de oorlogsomstandigheden dicht ging, had hij zijn kandidaatsexamen achter de rug. Terug in het dorp Roden, waar een groot deel van de bevolking lid van de NSB was geworden, sloofde hij zich uit om in NSB-agitatie niet voor zijn door hem ziekelijk vereerde vader onder te doen.

DANDY-ACHTIG

"Jaap ging dezelfde kant op als zijn NSB-vader, zegt de nu 70-jarige mevrouw Aafke Piek-Visser uit Roden, dochter van de Rodense veldwachter in oorlogstijd. Zij omschrijft de jonge Jacob Luitjens, met wie zij als scholiere dagelijks per tram naar Groningen ging ('hij reisde tweede klas, wij derde klas') als een 'dandy-achtig persoontje dat weinig omgang had'. En dist een anecdotisch verhaal op dat voor haar vader vèrstrekkende gevolgen had. In de nacht voor de jaarlijkse Roder paardenmarkt, die traditiegetrouw veel publiek trekt, had Jacob Luitjens samen met een aantal kameraden midden in het centrum van Roden met grote letters de leus 'Een jaar Unie, verraad voor het vaderland' gekalkt om uiting te geven van zijn ongenoegen over de Nederlandse Unie. De Unie (gepresenteerd als een alternatief voor de NSB) wilde het aanvankelijk op een akkoordje gooien met de bezetters, maar werd eind 1941 door de Duitse autoriteiten verboden. Veldwachter Visser slingerde de daders van de kladactie op de bon. De nacht daarop was het woord 'Unie' doorstreept en vervangen door 'NSB'. Jacob Luitjens kwam later aan de deur bij de politieman zijn beklag doen en gelastte hem 'met veel gefoeter en een grote bek'om de leus te laten verwijderen. Aafke Piek-Visser: "Luitjens kreeg geen respons. Maar mijn vader is nadien gedegradeerd en moest terug naar Friesland. Na de oorlog moest hij vragen om in eer hersteld te worden".

Het dorp was in die jaren verscheurd. De vee-arts was fervent NSB-er, de huisdokter zat in het verzet. "Je had twee partijen. Je stond aan de goede of aan de verkeerde kant. Vriendinnen, die de mooie pakjes van de jeugdstorm interessant vonden, daar speelde je niet mee", zegt Willy Wolters-Bulthuis. Bij de algemene 1 mei staking van 1943, uit protest tegen de maatregelen van de Duitse bezetter, gingen jongelui uit het goede kamp de boeren langs om hen te bewegen geen melk meer voor de Duitse bezetter te leveren. èr waren boeren die de melk liever weggooiden. De jongens die hen tot deze actie hadden aangespoord dreigden te worden opgepakt. Een broer van mevrouw Wolters moest schielijk in Friesland onderduiken.
De jonge Jacob Luitjens ('ik denk dat hij de instructies gaf en dat hij anderen veel dingen liet uitvoeren', zegt Aafke Piek-Visser) was inmiddels vrijwillige hulpkracht van de Landwacht geworden. In de loop van 1943 waren aanslagen op collaborateurs aan de orde van de dag. In NSB-kringen klonk de roep om wapens steeds luider.
Mussert had behoefte aan een bewapend beschermingskorps en Rauter, als hoogste Duitse SS-chef belast met de openbare veiligheid in bezet Nederland, werd geconfronteerd met toenemende sabotagedaden. De omvang van de Duitse politie achtte hij te klein om hier effectief het hoofd aan te bieden en op de Nederlandse politie kon hij steeds minder vertrouwen.
Eind september 1943 ging Rauter ertoe over om 200 jachtgeweren uit te reiken aan geïsoleerd levende NSB-boeren in Drenthe. Het begin van de organisatie van een geheel uit Nederlanders bestaand korps hulppolitie, door goede Nederlanders vanwege de geïmproviseerde bewapening schamper het korps 'Jan Hagel' genoemd.
De Landwacht, bestaande uit een professionele afdeling en een vrijwillige hulppolitie van NSB-leden, die zich enkele uren per dag beschikbaar moesten stellen, groeide uit tot een politie-organisatie van ongeveer tienduizend man. Zij droegen een mengelmoes van zwarte en veldgrijze tunieken, uniformstukken van de WA (het ongewapende weerkorps van de NSB) en politie. De Landwacht werd berucht door machtsmisbruik, willekeurig, ordinaire diefstal en roof. En belachelijk door potsierlijk gedrag.
De Rodense Aafke Riek-Visser herinnert zich dat Jacob Luitjens eens vlak voor haar fiets op de weg sprong en 'Goede Morgen' riep. "Ik groette niet terug. Dat had ik nog nooit gedaan. Maar anderen zeiden: als je daar maar geen gezeur mee krijg".
Als hulplandwachter was Jacob Luitjens gevreesd. Hij liep voorop bij het verklikken van verdacht illegaal gedrag, het helpen oppakken van joodse onderduikers en het opsporen van verzetslieden. H. Scharft uit Roden vertelt dat Landwachters er niet voor terugschrokken tijdens de feestdagen zijn oom die zich op zolder had verschanst 'boven uit de balken' te halen. "Hij is later in Duitsland omgekomen". En mevrouw J. Postema vertelt dat Landwachters een familielid van haar man, die op de vlucht was, doodschoten.

Een patrouille van de eerste, met jachtgeweren bewapende, leden van de Landwacht. In oorlogstijd werden ze smalend 'Jan Hagel' genoemd.

MOORDEN

A. Dam uit Roden is zwaar door Landwachters mishandeld. Hij is een van de 31 oudere inwoners van Roden die voor het kantongerecht in Meppel een getuigenis hebben afgelegd van gruwelijkheden waarbij Jacob Luitjens was betrokken. Hij zegt dat de rechter hem bij die gelegenheid een zwijgplicht heeft opgelegd zolang de zaak nog sub judice is.
Luitjens zou behalve bij razzia's op joden betrokken zijn geweest bij twee moorden die de Landwacht pleegde. Bij een kwam de Groninger verzetsman Hendrik Jansen om. In maart 1945 zou Luitjens zelf als lid van een Landwachtpatrouille in koelen bloede de Duitse deserteur Walther Körber, die zich al had overgegeven, enkele malen door het hoofd hebben geschoten. Feiten waarvoor hij na de oorlog niet is vervolgd. "Als men nu schrijft 'de schrik van Roden', dan moet je dat toch in het licht van vandaag zien. Die benaming is ontdekt door de media", zegt de sympathieke Harm Boer (73), die terughoudend en genuanceerd praat over zowel 'fout Roden' in oorlogstijd als zijn moeder, een weduwe die joodse onderduikers in huis verborg. "Je werd er door toevallige omstandigheden bij gesleept. Zij was sociaal bewogen, gaf zich niet bloot door loslippigheid". Boer stelt

Vervolg op pag. 10

Teveel 'waste' bij volksgezondheid

vervolg van pag. 1

interview in Ñapa gezegd dat hij groot belang hecht aan een gedegen beheersovereenkomst tussen de overheid en het ziekenhuis. Als voormalig directeur van het St.Elisabeth ziekenhuis zult u daartoe zeker een steentje kunnen bijdragen...
Asjes lachend: "Ik weet inderdaad goed waar het om gaat. Ik heb begrepen dat het een van de meest fervente wensen is van het BC en dat er door mijn voorganger op dat gebied al heel wat werk is verzet. Persoonlijk ben ik er ook van overtuigd dat er duidelijke afspraken gemaakt moeten worden met het hospitaal en met andere verzorgingsinstituten zowel intramurale als extramurale, dus alle stichtingen die bezig zijn op b.v. het gebied van de wijkverpleging, bejaardenzorg enz. Er moeten voor al dit soort zaken procedure regels komen, voorzover die nog niet bestaan".
Een andere zaak waar de overheid de nadruk op legt is de zorg voor drugsverslaafden. Er wordt momenteel gewerkt aan een plan dat dit jaar nog moet leiden tot bepaalde aktiviteiten op dit gebied. Wij hebben hierover al een eerste gesprek gehad met de AGV die hierover wekelijks *follow-up* bijeenkomsten houdt".

MONSTER

Als ik het zo hoor is de GGD een monsterorganisatie met tal van vertakkingen...
"De GGD heeft inderdaad de opdracht om de verantwoordelijkheid die de eilandsoverheid in de ruimste zin des woords heeft voor de volksgezondheid uit te dragen. Daarbij wordt door de GGD veel nadruk gelegd op de preventieve gezondheidszorg waarbij instellingen als de Jeugdgezondheidszorg en de Hygiënische dienst een grote rol spelen. De GGD waakt ervoor dat bepaalde besmettelijke ziekten zich niet over het eiland verspreiden; dat er voldoende serum beschikbaar is voor inentingen; de afdeling epidemilogie catagoliseert en analyseert allerlei gegevens van diverse ziekten o.m. van venerische ziektes en aids. Hiervoor is noodzakelijk dat je over exacte gegevens en statistieken beschikt om bepaalde trends te kunnen volgen. Op een eiland waar voortdurend mensen komen en vertrekken zijn dit soort zaken van groot belang en de GGD onderhoudt kontakten met internationale organisaties zoals de PAHO (Pan American Health Organisation) om dit werk zo goed mogelijk te kunnen doen. Daarnaast zijn er de diensten zoals een bedrijfsgeneeskundige dienst, die b.v. het ziekteverzuim analyseert en adviezen geeft ter verlaging van dit verzuim.
Een hoofdstuk apart vormt de kwestie van de p.p.-patiënten. De curatieve zorg voor patiënten die niet in staat zijn hun noodzakelijke medische verzorging te bekostigen. De GGD is een instantie geworden die er in feite garant voor staat dat die zorg er is. 'Voorwaarden scheppen', zoals de aanvankelijke opdracht luidde is in feite geworden direkte medische zorg verlenen. De medische zorg aan p.p.-patiënten is daardoor een belangrijke poot geworden van de GGD, want als je de 'eerste lijn' verzorging op je neemt, dan krijg je ook te maken met eventuele verwijzing naar specialisten en ziekenhuisopname. Dat betekent een enorme taakverzwaring voor de GGD en de vraag is of dit zo moet blijven of dat er daarvoor een andere struktuur gevonden moet worden".

Dat zou men zich b.v. ook kunnen afvragen m.b.t. de ambulancedienst. "Jazeker. Vaak wordt deze dienst alleen gezien als een organisatie voor zieken- of gewondenvervoer. Maar om een werkelijk goed draaiende ambulancedienst te handhaven is geen peuleschil. Je moet over gekwalificeerd personeel beschikken over goed materiaal, gedegen technisch onderhoud enz. Er bestaan diverse moderne opvattingen hierover. B.v. overgaan tot privatisering zoals je dat ziet in de Verenigde Staten en ook in Europa. Er zijn landen die de ambulancedienst hebben ondergebracht bij het ziekenhuis. Je zou het b.v. kunnen combineren met diverse reeds bestaande bedrijfsambulance diensten. Wij zullen ons in ieder geval hierop bezinnen. Persoonlijk vind ik een goed georganiseerde ambulancedienst van primordiaal belang in een gemeenschap".

Dan heb je nog de dienst geestelijke volksgezondheid...
"Dat is een van de grote diensten. Vaak wordt gedacht dat het hierbij alleen gaat om de behandeling van mensen met mentale problemen, maar er komt heel wat meer bij kijken. En ook hier gaat het om direkte verzorging, dus een oneigenlijke taak voor de GGD. Vroeger kende men op Curaçao dit soort dienstverleningen niet. Toen ik hier als arts begon te werken waren er in totaal 25 dokters van wie er 13 in dienst van de overheid en 15 specialisten. Nu zijn er meer dan 60 huisartsen, 30 medici in overheidsdienst en meer dan 100 specialisten".

Op deze manier wordt de GGD als men niet oppast een log en onoverzichtelijk lichaam en ook moeilijk op dagelijkse basis vanuit een centraal punt te controleren.
"Dat is inderdaad nu al zeer moeilijk, om niet te zeggen onmogelijk. Om een gedegen controle uit te voeren op al deze lijnen van gezondheidszorg die elkaar doorkruisen, zou je over een apparaat moeten beschikken als een duizendpoot. Wij gaan daar zondermeer veel aandacht aan schenken bij onze interne reorganisatie. Er zal daarbij vastgesteld moeten worden wat de primaire verantwoordelijkheid is van de overheid en dus van de GGD en wat eventueel kan worden overgedragen aan andere instanties waarmee afspraken kunnen worden gemaakt. De GGD houdt daarbij wel een controlerende taak, want de verantwoordelijkheid voor een goede gezondheidszorg blijft bij de overheid".

LAGERE KOSTEN

De overheid heeft ongetwijfeld ook grote belangstelling voor het verlagen van de kosten in de gezondheidssector. Dit zou kunnen worden bereikt door een grotere efficiency en een hogere produktiviteit, maar daarbij wordt meteen opgemerkt dat het niet ten koste mag gaan van de kwaliteit.
"Ik ben er van overtuigd dat er in belangrijke mate sprake is van *waste* en van *redundancy*, mede door het gebrek aan controle. Daardoor zijn de zaken uit de hand gelopen. Door toename van het aantal taken van de GGD heeft men bepaalde dingen uit het oog verloren. Verder zouden we moeten overgaan tot herschikking. Er wordt teveel gewacht tot het moment waarop men in de curatieve fase belandt om iets te doen. Wij moeten ons meer gaan bezig houden met de preventie, om tenminste het proces te vertragen en het aantal gevallen dat terecht komt in het curatieve circuit te verlagen. Wij weten allemaal dat het juist in dit curatieve circuit gaat om miljoenen: voor medicijnen, specialistische hulp, ziekenhuisopname enz. Er moet een betere controle komen op de consumptieve kant bij b.v. het uitschrijven van recepten. Ik ben zelf huisarts geweest en weet dat je aan patiënten medicijnen voorschrijft die maar gedeeltelijk worden gebruikt. I.p.v. meteen 20 pillen zou je dan b.v. eerst 10 pillen kunnen voorschrijven".

Maar controle op dit soort zaken is voor een groot deel in handen van de Inspectie Volksgezondheid van het Land. Zou de eilandsoverheid, als betaler van het grootste deel van de kosten zich daar niet meer moeten gaan bezighouden?
"Zonder meer. Er moet een betere afstemming komen, want inderdaad zijn wij de consumenten. De centrale regering maakt de regels en evalueert deze, maar men kan soms niet weigeren dat b.v. meerdere merken van hetzelfde geneesmiddel worden geïmporteerd, wat kostenverhogend werkt, omdat de importeur zich aan alle bestaande regels houdt. Maar als er een *feedback* is van het eilandgebied hoe deze geneesmiddelen worden gebruikt en met welk resultaat, dan zouden deze zaken beter kunnen worden gekanaliseerd".

BUITENLAND

Ook het bekostigen van medische behandeling van patiënten in het buitenland verhoogt de lasten van de eilandsoverheid op het gebied van volksgezondheid. Er wordt gezegd dat dit vaak gebeurt terwijl dezelfde verrichting ook lokaal had kunnen plaatsvinden. Moet de GGD in dit soort gevallen geen beslissend advies uitbrengen?
"De GGD beslist inderdaad op advies van de behandelende geneesheer. De basisregel is dat de betreffende behandeling niet lokaal kan plaatsvinden. Maar er zijn gevallen waarbij behalve met de medische indicatie ook rekening wordt gehouden met een sociale indicatie. Ook hierover moeten er betere afspraken komen, zodat in de toekomst uitsluitend in noodzakelijke gevallen er sprake is van bekostiging van de uitzending door de overheid".

U bent nu voor een jaar aangesteld als interim-manager. Is het de bedoeling dat er in die periode ook gekeken wordt naar een opvolger die uw taak gaat overnemen?
"Zeer zeker. Ik heb deze opdracht aanvaard vanuit de gedachte dat ik na het afronden ervan opstap. Persoonlijk voel ik mij veel prettiger met de gedachte dat ik niet blijvend aan een organisatie verbonden ben. Het zou trouwens niet goed zijn als ik aan een reorganisatie van de GGD begin met de gedachte dat ik zelf aan het hoofd van die organisatie zou moeten gaan functioneren. Je krijgt dan het idee van 'je eigen bedje spreiden' en zou dan geneigd zijn beslissingen te nemen er vanuit gaande dat je er zelf in de toekomst mee moet kunnen leven. Ik hoop dat er vóór het verstrijken van de termijn van onze opdracht een nieuwe manager kan worden gevonden".

Ivan Asjes klinkt overtuigd als hij dit zegt. Van alle kritiek die er op zijn aanstelling is geweest heeft hij niet wakker gelegen zegt hij. "Er zijn zelfs mensen die vinden dat ik er de laatste tijd beter uitzie". Tenslotte wil hij nog kwijt dat het personeel van de GGD en de vakbond (ABVO) hem en zijn team de *benefit of the doubt* hebben gegeven. Meer nog: zij hebben hem alle steun toegezegd en zij zullen volgens Asjes continu bij het reorganisatieproces worden betrokken.

Natuurlijk beter worden

BIJ HET INKOPEN doen probeert u natuurlijk zo bewust mogelijk de produkten uit te zoeken. Het brilletje gaat dan wat schuin op de neus en de wenkbrauwen worden gefronst. U probeert zo aandachtig mogelijk te lezen aangezien uw beslissing doorslaggevend is voor hetgeen het gezin te eten krijgt. Al snel moet u het opgeven, want bij de beschrijving van de inhoud komt u zoveel vreemde woorden en codes tegen die het beslissen vaak bemoeilijken. De consument laat zich dan vaak beïnvloeden door de advertenties die ze al eerder heeft gezien of gehoord of door de presentatie van het produkt, zoals kleur, lettertype en uitbeelding op het etiket. Woorden zoals 'vers', 'natuurlijk', 'extra', *enriched* en 'gezond' hebben vaak de neiging de beslissing van de consument te beïnvloeden; vaak ten nadele van de consument.

Kleurstoffen en allerlei conserveringsmiddelen

In dit artikel, het eerste in het jaar 1993, zal ik proberen u een klein beetje wegwijs te maken langs de goedgevulde rekken in de supermarkten. Alle additieven (voedseltoevoegingen) hebben een chemische naam en een E-nummer (dat gebruikt kan worden in plaats van de chemische naam). Natriumnitriet bij voorbeeld is een toegepaste conserveermiddel, dat voorkomt in vleeswaren, is ook te herkennen onder het nummer E250; bifenyl of difenyl, komt voor in jam van citrusvruchten, is E230.

ALLERGIE

Veel snoepgoed kan allergie veroorzaken, door niet alleen de grote hoeveelheid suiker dat het produkt bevat maar ook door de kleurstoffen. Vaak zien wij dat een kleine hoeveelheid snoepgoed bij een volwassen persoon geen allergie geeft, terwijl een allergie wel ontstaat bij kinderen. Dit komt doordat bij een volwassen persoon de 'aanvaardbare dagelijkse inname' (ADI) veel hoger is dan bij een kind. Cochenillerood is een van de kleurstoffen waarvoor mensen overgevoelig kunnen zijn. De ADI is erg laag, te weten 0,124 mg per kilo lichaamsgewicht per dag. In levensmiddelen zit gemiddeld zo'n dertig mg kleurstof per kilo-produkt.

Een kind van dertig kilo zit, uitgaande van deze cijfers, met 150 g gekleurde levensmiddelen al boven de toelaatbare hoeveelheid, want daar zit 4,5 milligram in. Voor een kind van dertig kilo is de ADI echter maar 3.7. Een volwassen persoon kan deze hoeveelheid gemakkelijk aan. Helaas is het niet zo dat uw kind maar een snoepje of een kleine hoeveelheid van kleurstoffen en conserveringsmiddelen eet of drinkt.

Uw kind begint de dag met brood, broodbeleg, jam, pindakaas, drinkt daarbij alle soorten chemische drankjes (waarvan ik uit allerlei vriendschappelijke relaties de namen niet durf te noemen), voor het middageten heeft het kind waarschijnlijk al een ijsje op, limonades, snoepjes, chocolade en wie weet wat nog meer. De middagmaal en toetjes doen vaak ook niet onder aan de kleur-, smaak- en reukstoffen en conserveermiddelen. Toch vindt u het gek dat uw kind altijd ziek is, vaak verkouden, allergische huidreactie, leerstoornissen en slaapstoornissen heeft.

Bij de dokter komt u ook niet verder, want die houdt de diagnose op 'allergie'. Allergie, maar voor wat? Vaak is het zo dat er een combinatie is van verschillende voedingsmiddelen die allemaal deze additieven bevatten. Dit zijn dan de gevallen die niet reageren op medicatie, zoals antibiotica, cortisonzalfjes en zelfs niet op kruiden, omdat deze kinderen met de slechte gewoonte blijven. De grote schuldige bent u als opvoeder. Er bestaan zoveel manieren om uw kind (en uzelf) beter te voeden. Het eerste dat u kunt doent, is een lijst aanschaffen waarop de meest gebruikte additieven staan. U kunt dit als een spiekbriefje gebruiken tijdens inkopen. Al heel snel went u aan de beschrijvingen en u kunt dan sneller en beter beslissen.

ADI

Ik zal hier een gedeelte geven (in een volgend artikel krijgt u dan de rest), maar eerst een uitleg van de ADI-hoeveelheid:

* ADI + + betekent geen ADI nodig;
* ADI + betekent ADI bedraagt meer dan 10 mg per kg lichaamsgewicht;
* + -ADI nog niet vastgesteld of ADI bedraagt tussen vijf en tien mg/kg lichaamsgewicht;
* - ADI bedraagt tussen één en vijf mg/kg lichaamsgewicht;
* - - ADI bedraagt minder dan één mg/kg lichaamsgewicht.

Veel toegepaste conserveermiddelen:

- Benzoezuur, natriumbenzonaat oftewel E210, E213 ADI + -, dit komt voor in augurken en uien in pot, bakkerswaren zoals gebak, koekjes e.d., margarine, mosterd, mayonaise, slasaus, pikante saus e.d., limonade, kant en klare maaltijden (diepvries, blik, pak), slaatjes, snoep, toetjes, vruchtenprodukten, ijs, likeur, vruchtenwijn.
- Melkzuur, calciumlactaat E270 ADI + - komt voor in brood en andere bakkerswaren, kroketten, frikandellen, limonade, slasauzen, room, geconserveerde groente, visconserven, pudding, vruchtenprodukten;
- Natriumnitraat E251 ADI + - komt voor in vleeswaren en kaas;
- Natriumnitriet E250 ADI - - komt voor in vleeswaren;
- Parabenen E214-E219 ADI + - komt voor in kort houdbare bakkerswaren, sauzen (whiskysaus e.d.);
- Propionzuur, kaliumpropionaat, natriumpropionaat E280-E283 ADI + + komt voor in gesneden roggebrood en andere bakkerswaren;
- Sorbinezuur, calciumsorbaat, kaliumsorbaat, natriumsorbaat E200-E203 ADI + komt voor in produkten net als benzoezuren bovendien in kwark en roggebrood;
- Sulfiet, zwavelig zuur, natriumsulfiet E221-E227 ADI - komt voor in bewerkte aardappel, gedroogde bleke groente (bloemkool, ui, knolselderij, prei e.d.) diepgevroren blanke groente, ui in pot, likeur, wijn, wijnazijn, brandewijn, sherry, mosterd, vruchtenprodukten (jam, conserven, saus en limonade).

Volgende keer enkele geur-, kleur- en smaakstoffen. En nu maar hopen dat u geen opstoppingen veroorzaakt in de supermarkten. Indien dit het geval zal zijn, dan moet u maar denken: "Het is voor een goed doel!"

Luitjens: de verloren zoon

Vervolg van pag. 9

dat het beeld over de Drentse Landwacht na de oorlog sterk negatief is gekleurd door het optreden na Dolle Dinsdag van vluchtende Landwachters en SS-ers die vanuit het bevrijde zuiden een veilig heenkomen naar het noorden zochten en in de beruchte 'bloedgroep Norg' de omgeving terroriseerden.

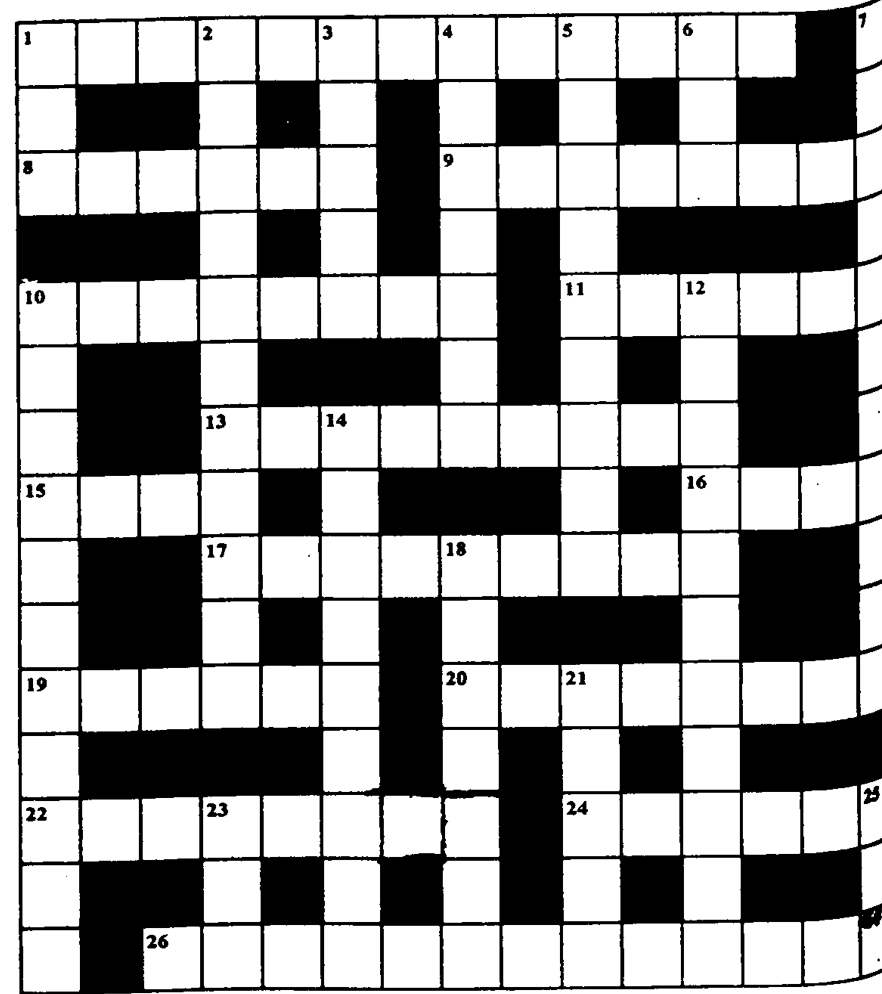
Het was de verzetsman Ate de Wit uit Roden, die Jacob Luitjens zover kreeg dat hij zich na de oorlog vrijwillig aangaf. Niet wetend dat zijn pad als emigrant dat van Luitjens later in 20Canada opnieuw zou kruisen. Luitjens zat gevangen in Veenhuizen en belandde later in het tot strafkamp voor oorlogsdeliquenten omgebouwde voormalige kamp Westerbork. Tijdens de oorlog was Westerbork voorportaal voor meer dan honderdduizend joden die werden afgevoerd naar de Duitse vernietingskampen. Hier wist Luitjens te ontsnappen. Via contacten van zijn zwager, de na de oorlog wegens 'hulpverlening aan de vijand' veroordeelde dominee J.S. Postma, slaagde Luitjens erin naar Paraguay te ontkomen, waar 20nazaten van de mennonieten - doopsgezinden in Nederland - al voor de oorlog als landontginners bloeiende kolonies hadden gesticht. Luitjens bediende zich bij zijn overtocht van de schuilnaam 'Harder', Postma die hem later volgde noemde zich 'Wiebe'.

De mennonieten bekommerden zich als een internationale organisatie om het lot van in de Oekraïne onder het juk van Stalin onderdrukte geloofsgenoten die de Duitsers als hun bevrijders binnenhaalden. In de kolonie Fernheim legde Luitjens een openbare bekentenis af over zijn oorlogsverleden. Hij werd er onderwijzer, trouwde een vrouw uit de Oekraïne en nam in 1962 als *Nederlander* met zijn vrouw en kinderen de wijk naar Canada (door nazi-jager Simon Wiesenthal 'het Paraguay van het noorden' genoemd) waar ook zijn schoonouders woonden. Wie hem destijds aan een Nederlands paspoort heeft geholpen zal wel altijd een raadsel blijven.

LUITJENS-SPEURDERS

Wakker gemaakt door perspublicaties in Nederland, met als vermoedelijke aanleiding loslippigheid van Drentse vrienden die Luitjens in Nederland met een bezoek hadden vereerd, begon de naar Vancouver geëmigreerde verzetsman Ate de Wit in de zaak Luitjens te roeren. De als lector elementaire biologie werkzame Luitjens kreeg veel aandacht in de Canadese pers, mede ook als gevolg van de speurzin van de geëmigreerde Nederlandse journalist Albert van der Heide, hoofdredacteur van het veertiendaagse Nederlandstalig blad voor emigranten *The Windmill Herald*. Ook de Friese journalist Jack Kooistra, rechtbankverslaggever van het *Friesch Dagblad*, legde veel van Luitjens levenswandel bloot. De Canadese kranten hebben zich de afgelopen 12 jaar uitvoerig met de juridische haarkloverij in de zaak Luitjens bezig gehouden. Zowel in Nederland als in Canada zijn tientallen getuigen gehoord, onder wie ook dr. Lou de Jong, voormalig directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie. Bij de getuigenverhoren achter gesloten deuren in Meppel in oktober 1988 was de Canadese rechter Collies aanwezig. Luitjens heeft in interviews toegegeven lid van de NSB te zijn geweest, maar steeds de oorlogsvergrijpen ontkend waarvoor hij in 1948 20bij verstek wegens 'hulp aan de vijand' tot levenslang werd veroordeeld. Wel wilde hij kwijt hoe hij tijdens zijn verblijf in het opvangskamp Westerbork na de oorlog vernederingen moest ondergaan. Luitjens: "Westerbork was geen feestje".

Cryptogram

HORIZONTAAL:
1. 'deftig' (13)
8. groente met vis eten tijdens de afdaling? (6)
9. (geen) gereedschap (8)
10. die lange is niet gierig (8)
11. op brood schieten (6)
13. omgaan met bouwen (9)
15. vreemd, die toon is er geen (4)
16. zakgeld (4)
17. herscheppende toeriste (9)
19. hierin is met goed gevolg belegd (6)
20. brengt het gebit rad in beweging (8)
22. gebruikt men om een personenauto te reinigen (8)
24. legkleur (6)
26. dit huis is het gevolg van straling (13)

VERTICAAL:
1. honds paard (3)
2. toeval op het toneel? (11))
3. de troepen zijn met de slee weg (5)
4. veelzijdig dienaartje (7)
5. opnieuw doen toekomen (9)
6. nare opstelling (3)
7. verkeerstekens (11)
10. over de bodem varen? (11)
12. met dit vervoermiddel kan men al jong risico's nemen (11)
14. grijs schrijver (9)
18. hierin is uitgebreid (7)
21. recent onbedreven (5)
23. die uitkering is een verzekering van niks (1,1,1)
25. trage snelheidsmeter (3)

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Sivard Cardoze
Francia 39
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL
Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1, naaste; 6. verlet; 11. wan; 13. orgel; 14. kraal; 15. ego; 17. oker; 18. koers; 20. orde; 22. ren; 24. pel; 25. P.C.; 26. ate; 27. lof; 29. bah; 30. lego; 33. liter; 35. geste; 37. lev; 38. E.K.; 40. Polen; 42. steno; 44. ne; 45. rag; 47. roden; 48. anker; 49. ader; 51. nee; 53. der; 55. Eva; 56. in; 57. sar; 59. bos; 61. krot; 62. spaak; 63. terp; 64. Est; 66. etang; 67. Noria; 68. lol; 69. IJsland; 70. vergen.

VERTICAAL: 1. Noor; 2. arkel; 3. agen; 4. S.E.R; 5. tl.; 6. vrees; 7. Earl; 8. ras; 9. I.I.; 10. te; 11. wortel; 12. nee; 14. kop; 16. goal; 19. ochtend; 21. degen; 23. motor; 25. pasta; 27. lip; 28. felonie; 29. bes; 31. over; 32. hera; 34. reden; 36. enkel; 39. kader; 41. nee; 43. oer; 46. gevoel; 50. rats; 52. maand; 54. porie; 57. span; 58. rag; 59. berg; 60. span; 61. kil; 62. sta; 63. tor; 65. tij; 66. el; 67. ne.

Ziek & Gezond

Moderne 'knoopsgatchirurgie'

OM AFWIJKINGEN UIT het lichaam weg te halen of om bepaalde functies in het lichaam te corrigeren, moet de arts vaak zijn toevlucht nemen tot het openen van het lichaam, dus tot een operatie. Hierbij moet dus het lichaam worden geopend. Interessant is om te zien dat chirurgen tegenwoordig ertoe geneigd zijn dit via een zo klein mogelijke opening te doen. Er zijn hiervoor een aantal redenen aan te geven. Op de eerste plaats vindt men een litteken lelijk staan, vooral wanneer dit op een zichtbare plaats zit of door een wondinfectie wordt vervormd. Op de tweede plaats moet men bij een operatie vaak door functionerend spierweefsel of stevig bindweedsel heengaan wat tot moeilijkheden kan leiden: pijn na de operatie, littekenbreuken en moeilijker herstel van de functie.

Natuurlijk heeft de chirurgie door kleine openingen in het lichaam ook zijn nadelen. Het grootste nadeel is wel dat de chirurg een algemeen overzicht van het gebied, waar de afwijking zit, mist. Dit zal kunnen leiden tot een onvolledige operatie of tot het over het hoofd zien van bepaalde begeleidende afwijkingen.

Voor operaties die door een 'knoopsgat' geschieden, maakt men tegenwoordig gebruik van twee technieken. De eerste is de stereotactische methode. Aan de hand van röntgenfoto's wordt bepaald waar de te behandelen afwijking zich bevindt en hoe groot deze is. Door middel van richtapparatuur wordt dan een naald ingebracht precies tot in het te behandelen weefsel. We kunnen dan bij voorbeeld door warmte, diathermische stroom of laserstralen de zieke plaats behandelen en uitschakelen. Deze stereotactische methode wordt veel in de chirurgie van de hersenen en van het ruggemerg gebruikt.

De tweede methode is de zogenaamde 'kijkoperatie'. Hierbij wordt een buisje ingebracht waarin optische apparatuur zit en waarmee het mogelijk is om dat, wat voor het optische einde van die buis zit zichtbaar te maken. Erg bekende methodes zijn de laparoscopie, waarmee we in de buikholte kunnen werken en de arthroscopie, waarbij we alles in gewrichten zichtbaar kunnen maken.

OPERATIES

Nu heeft zich het gebruik van deze optische apparatuur niet beperkt tot het uitsluitend waarnemen. Steeds vaker wordt er toe overgegaan om via deze scopieën ook operaties te verrichten. Zo worden uit de knie al stukken van de meniscus of losliggende kraakbeenstukken weggenomen. In de buik worden via de laparoscoop eileiders onderbonden.

Er zijn nogal wat chirurgen die al verder gaan en bij voorbeeld galblaasoperaties doen via één of meerdere kijkers die op deze wijze blindedarmen wegnemen. Ook worden wel hernias in het wervelkanaal, die druk geven op de uittredende zenuw naar been, via een kijkoperatie verwijderd.

Er zijn nogal wat chirurgen die bij dit soort ingewikkelde kijkoperaties vraagtekens zetten. Zij vragen zich af of dit soort ingewikkelender kijkoperaties niet gaat ten koste van de nauwkeurigheid door gebrek aan overzicht op het operatieterrein.

Het oude medische gezegd *Aux grands maux de grands rémèdes* kan bij dit probleem ook wel eens gelden en een iets grotere ingreep zou best in het belang van de patiënt kunnen zijn.